

Yawe Aposolowiligu Mizayeng

Yombu Yisugu Ngago Wazonora Oroweiweki Wezayelawili Aposolowili Mei Puwiligu Yawe Mizayeng

1 ¹⁻²Ei Tiyopila, ne Lukago kapiya perik niyegi lende mizi yagenda. Nogo kapiya wererikke lende mizarik Yisugu yawe mizayeng keya waligeleyayang mabiyeng, pi solo panu yawe pugura uluwakiya puwekka kang kang kai kanda Anotogo Yisu paka ngalege miza orowei kiliya lawekke miza pilik piyeng mabiyeng, nogo lende miza. Pi paka ngalege kangkine were pi yombu ngago pugura orowei miziweki iza logo aposolowili yeiya puwiliyegi Anotogi Kung Walekpokki kozandago mizagewiyege yawe mizagi piyengki ngago kiriwei mizagiyeng kozak yeiya. ³Pi ngangang wagela logo ibeng sa logo ngereke wik yangalek meiya logo wok yombu neyauyengke yungke pugu yaka puwili piyegi kang kolokngagono keya kazing kolokngagono nara nalik mizayengke keriyibene keleya logo piyengko mizagewiyege puwili pi ngereke wik yolu purik wameik ngizi iwaka. Puwiligu pi pakela logo pugu puwiliyegi Anotogi pigi ngaimekki ngai yolu puragi langai puwili kiling ngagozakka miza. ⁴Wok nakke ngoluk pi puwili kiling wiziyawekke pugu puwiliyegi ngago miziweki nara kozang pelik yeiya, Yirusalem yerenda wizami nagani. Ini were negi Mangobekki Kung Walek pugu inuwayegi yeik yanagi kaiyabok weiweki yuke koyizo, pura ulogo nogo inuwayegi kozak yeiya pura. ⁵Purik Yowangu ini kai yeikpokko kaimela kapura wok nayeng miza logo pulaga purik Anotogi yenge inigi yungke Kung Walek pugubokko kola wizeibene keleyagi, yeiya.

⁶Waleleige wok nakke yombu yaka aposolo puwili Yisu kiling paka lewak Olip meibekke wawere ulawekke puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Yemizibek, nugu mabek perage Romwiligu teniyegi ngai pura yeik sa wazamiya logo ngereke teni Isilelilwiligu ngabelak nayengki ngaiweki keleyagi ma yeik? ⁷Yisugu pelik yeiya to mela, Piyeng watabi inuguyeng ono, piyeng watabi negi Mangobekkiyeng. Pi kozang ngezebekkirago tengyeng keya mizagiyeng sawiyi penangai. Inuwa teng yaka piyeng mizagiyeng iwakagirikki mizagi onowiligu ⁸kapura inuwa perikki iwakaweki, teng Anotogi Kung Walekpokko yenge inigi yungke kiliyawekke puraga inuwayegi Anotogo kozandago kolagi logo inuwa ngago neyegi langaira kozak kisiwili mizagi. Inuwago yongkambanuwiliyegi kozak yeiyagirik inuwa panga Yirusalem yerengke pelege kunizo keya panga ngabelak Yudaya meibekke yereng mabiyengkerau kunizo keya panga ngabelak Sameriya meibekke yereng mabiyengkerau kunizo keya koweige ngabelakpekki wale mabiyengkerau kunizo logo yongkambanuwiliyegi neyegi langai kozak yeiweki mizizo. ⁹Yisugu pilik yeiya logo puwili piyegi pakela koyigeya Anotogo pi paka ngalege miza orowei kang logo weik kozainumbekke kiliya logo puwiligu pi mawinda pakela ono.

¹⁰Togo puwili ngoluk pi kandikki paka ngilumbekke ngai yuke panu pakela tagogei pura yombu melewangka wilangkayeng wakiya neyau nguk namizi tabunda logo puwiliyegi saweliwei luweza koyilege.

¹¹Piyaugu pelik yeiya, Yombu ngabelak Kalili meibekkawili, ini luweza koyimowei paka ngilumbekke kozang panu pakela yolura nangki? Yisu Anotogo iniyaga yaka paka ngalege miza orowei kang pok kazing yaka inugu paka ngalege kangwekke pakela mabilikmekke ngereke yogibek kani, yeiya logo piyau nguk namizi tamek neing miza.

¹²Togo pulaga yombu yaka aposolo puwili paka lewak Olip meibekka yerageya logo panga Yirusalem yerengke kandobela. Yirusalem yerengka paka Olip lewakpekki koweigerik mail wale narik. ¹³Puwili panga Yirusalem yerendage kanda i puwili yolumakki yeke ngalege ige kiliya la. Puwiligi yeikyeng peyeng Pita keya Yowan, keya Jems keya Enduru, keya Pilip keya Tomasi, keya Patolomiyu keya Matiyu, keya Jems nak Alapiyagi marekpek, keya Saimon yombu Selete Yudawili Romwiliyaga yaliya wazayiweki liwik yawe miziwiliyaga nak logo puwiligu pi Saimon Seletebek meibek, keya Yuras, Jems nakki marekpek. ¹⁴Puwili kangka wamenak koyimowei yeke ige waberek miziweki mabuwili menalege wawere uli mizi, Yisugi panumele Maliya keya yongok nawili keya Yisugi sakwili puwili kilindau pulogo waberek mizi mizi.

¹⁵Wok waberek mizageya koyima piyengka nakke pulogo yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli menalege wawere uliwili mabuwili

120 pilik koyawekke Pita luweza logo pelik yeiya, ¹⁶Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, koka walaka Anotogi Kung Walekpokko Tawitiyegi ngago Yurasyegi langaira mana logo Tawitigu ngago pura Anotogi Kapiya Walektikke lende miza. Logo ngago pura pobilik lende miza, Yuras pok Yisu yombanu pi ulagiwiliyegi miza yanagibek, miza. Pura ngizi miziweki sawiya logo weik ngizi miza. ¹⁷Yuras koka teni kiling yongomo mizageya wiziyabek. Pi Yisugu miza logo pirau teni kiling yawe pera manabek, mena yeiya.

¹⁸Togo Yurasyegirik ulogo pugu kaile miza puragi wiyekke pi king weiya logo king piyengki ngane ngabelak narik weiya. Kapura ngabelak purikke pi kawiyee wala logo korik puguwek potora logo ya keya puguyeng kubula wala. ¹⁹Togo yongkambanu paka Yirusalem yoluwili mabuwili puragi kerewiya logo puwiligu ngago yeik ngezewiligirage ngabelaktikki yeikta Akeletama meiya, purik pelik, ngabelak iwi kubula walarik kai yagenda.

²⁰Pitago mawinda pelik yeiya, Togo pilik miza pura Kapiya Walek Ingi Samyengkirikke pobilik kaiya puragi kiriwei,

I pugumak yeik ngiza yoluweki, I pumakke naktau yolu nagani.

Ingi Sam 69:25

Keya ngago perarau Kapiya Walek Ingi Samyengkirikke yungke pelik lende miza,

Nakko ngereke yawe pugura weiweki, kai.

Ingi Sam 109:8

²¹Piliktikki wiyekke legi yombanu nak teniyegi saweliweki logo pi teni kiling yawe mizageya wizimowei Yisu ibendaga ngereke yangalekta wik yolu purik kozak kaiweki. ²²Yombubok teng mabiyeng teni Yisu kiling yongomo mizageya koyawekke wei kaiyageya wiziya nakweki, paka koka Yowangu yongkambanuwili kaimelawekkerikka pongo Yisu yawe pugura mizi kanda wok Anotogo pi paka ngalege miza orowei kunabokko, yeiya.

²³Pitago pilik yeiya logo puwiligu yombu neyau sawiya. Nak Yosep yeik nara Pasaba keya yeik nara Yasita meibek, keya nakkara Matiyas. ²⁴⁻²⁵Puwiligu yeikyau weiya logo Anotoyegi pelik waberek miza, O Yemizibek Anoto, ni wilek kang yombanu mabuwiligiyeng iwaka legi piyauyaga nak nugu Yurasgi yawe aposolo pugu wizamiya logo yereng pugu kangki puragi kambelabokki yawera miziweki kelibek teniyegi waligeleye.

²⁶Pulaga puwiligu yeik nara weiya logo yeik puwiligu were weiyara Matiyasgira. Togo pi yombu aposolo meleyau keya pongo ingenazikka nak puwiliyegi sawela.

2 ¹Wok Yudawiligi ngeragi miza nibek Pendekosobek meibok pakelagibek weik lewa. Wok Pendekosobek meibok teng ngeragi wit keya pandi wilek were kuk piyeng menalege wawiyibek logo Yudawiligu Anotoyegi wazono mei logo ngeragi miza nibek. Wokpokko Yisuyegi

kiriweiwili kangka wamenak koyimowei i wamenamakke mabuwili menalege wawere ula. ²Puwili tagogei nguk namizi panu ngai ngago kebarek unatuba kozang uli nak kelik nak paka ngilumbekka kanda i puwiligu mogosamakke wilak. ³Puwiligu ngai ngago pumokki kerewiya logo puwili lepe yezi wilekyeng kelik logo longokyeng kelikyeng welelirikki pakela logo lepe piyeng sanga miza logo puwili mabuwiligi nakki ngalege nak kuming keleya. ⁴Lepe piyeng mabuwiliyegi kuming keleya mabuwekke Anotogi Kung Walekpek ngezebokko ngezebek puwili mabuwili nak nakki yungke kiliya logo puwiliyegi kola logo puwili nak nak ngago yeik nara weik kisi, purik Anotogi Kung Walekpokko puwili nak ngago yeik ngabelak nakkara kaibene keleya.

⁵Pulogo Yirusalem yerengke Yuda nawili Anotoyegi kiriwei panu yoluwili ngabelak mabiyengke yereng puwiligiyeng nak nalemeng wiya logo Yirusalem yerengke kayima logo pulogo yoluwili. ⁶Puwiligu ngai ngago pumok kerewiyawekke yongkambanu kolokngagono Yuda puwili wawere ula. Puwili mabuwili nak nak ngago yeik puwiligiyengki Yisuyegi kiriweiwiligu kisirikki kerewiya kopong puwili lelengkirara koya. ⁷Puwili lelengkira logo kumula melageya koyimowei pelik kisa, Yombanu ngago pilik kisi puwili ngabelak Kalili meibekkawili ⁸kapura talik miza logo puwiligu teni mabuwiligi ngago yeikyengki kisi? ⁹Teni pewili ngabelak nayengkawili. Teni nawili ngabelak Patiya meibekkawili, keya nawili ngabelak Miriya meibekkawili, keya nawili ngabelak Ilam meibekkawili, keya nawili ngabelak Mesopotemiya meibekke yoluwili, keya nawili ngabelak pelege Yudaya meibekke yereng nayengkawili, keya nawili ngabelak Kaparosiya meibekkawili, keya nawili ngabelak Pondasi meibekkawili keya nawili ngabelak Asiya meibekkawili. ¹⁰Keya nawilirau ngabelak Pagiya meibekkawili, keya nawilirau ngabelak Pambiliya meibekkawili, keya nawilirau ngabelak Isip meibekkawili, keya nawilirau ngabelak wale Libiya mei yereng Sairini meiragi merekegawili, keya teni nawili yereng Rom meiragawili. ¹¹Keya teni nawilirau ilibu Kiriti meileigawili, keya nawilirau ngabelak Arebiya meibekkawili. Teni nawili Yudawili keya nawilirau Yuda onowili kapura weik Yudawiliyegi sawelawili. Ei, teni mabuwili nak nak ngago yeik naraga kisiwili kapura teni mabuwili ngago yeik teni makngezegiyengke Yisuyegi kiriweiwiligu Anotogo watabi kozang piyeng miziragi kisirikki kerewiyi, kisi. ¹²Puwili lelengkiri keya wiyalowei legi nakko nakyegi pelik nguk mei yongomo mizi, Pera talik mizi yagenda? ¹³Kapura yombanu nawiligu songomeiya melageya koyimowei yang wazewaze pelik yeiya, Yombanu pewili kai waing na logo lelewe mizi, yeiya.

¹⁴Togo Pita ngago pura kerewiya logo pi Yisugi aposolo meleyau keya nazikka nakwili kiling luweza logo yongkambanu mabuwiliyegi

ngagora weik pelik ngalizi yeiya, Kerewiyi, Ini teni kiling Yudawili keya ini pelege Yirusalem yerengke yolu puwili mabuwili ngago nogo yeiweki mizi peragi kumulizo. ¹⁵Inugu kumularik yombanu pewili kai waing na logo lelewe mizi miza kapura yokmek ngoluk wangane keya yokmek paka luwegewekkerik yombanu kai na logo lelewe mizi mizi ono. ¹⁶Purik segeya pilik mizi peyeng yombanu yeikta Jowel mei Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaiyabokko Anotogi Kapiya Walektikke lende miza peyeng, purik Jowel pelik lende miza,

¹⁷Anotogo pelik kaiya, Wok ngabelakpek weik yeikkirik mereke puwekke nogo were mizagiyeng pelikyeng, Nogo negi Kung Walekpek wezamela logo pugu yongkambanuwiligi wilek kangyengki kiliya logo puwiliyegi ngaigi. Keya inigi marekwili keya inigi yangowiligurau neyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisiweki mizagi keya yombu nawekkweligu inigi tepekke wire puwiligiengko wangakyeng kelikyengke ngago neyagaragi pakelagi, keya yombusiwilirau inigi tepekke neyaga ngagora wangakyengke weiyagi. ¹⁸Ei, wok piyengke negi Kung Walekpokko yombanu neyegi yawe miziwili yombu keya yongokwilirau puwiligi wilek kangyengki kiliyagi logo puwili neyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisagi. ¹⁹Nogo paka ngilumbekke wirangai nayeng mizagi keya pongo ngabelakpekkerau nogo keke miziyeng mizagi logo iwibek keya yezizik keya yezi yolak unatubabek wiziyagi kani. ²⁰Keya yokmek kusa sagi kani, keya ngombek wago iwibek kelikki kani, peyeng pilik miza logo wok yemanebek keya ngaiwaktikku kolabek keya Yemizibokko ngagozak keleyagibek lewagelagi. Yemizibekki kozandago mizagewiyege yongkambanuwili wok yakabekki kazi mizagi. ²¹Kapura namele keya nak Yemizibekyegi pi yaliya wazamiweki mei mologabok Yemizibokko yaliya wazamiyagi.

Jowel 2:28-32

Anotogo pilik kaiya logo Jowelgu pilik lende miza logo Pitago yongkambanuwiliyegi pilik yeiya.

²²Pulaga Pitago puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Ini Isileiliwili ngago nogoragi kerewiyi. Nogo Yisu yombu yereng pongo Nasaretegabekyegi langai kozak kaiweki mizi. Yisu pelege inigi tepekke wiziya, keya mele puguzikke Anotogo yawe kozangyeng miza keya watabi Anotogo keke mizi unatuba kolokngagonoyeng miza keya wirangai nayeng miza logo purikki wiyeke Anotogo pi wezamela purik ini iwaka. ²³Anoto keli pugurago ulogo were Yisu iniyegi yanagirikki sawiya. Keya inugu pi ula purik yombanu kaile miziwiligu pi yengeleileige ngalege nili uli pani kelemiya purikku. Ini pilik mizagi purik Anotogo koka solowekka iwaka. ²⁴Inugu pi ula logo pi ibeng kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta

wik wazamiya. Anotogo pi ibendagi ngangandaga wila wazamiya, purik ibendago pi ngoluk wigirara wazamiyagi langai ono legi. ²⁵Pilik miza pura Tawitigu piyegi langai Kapiya Walektikke pobilik kaiya puragi kiriwei,

Wok mabiyeng nogo ni Anoto Yemizi nogobek negi wirege wizilege keriyi. Ni ne kiling yolu purik nogo iwaka. Ni ne kiling yolu purikku mizagewiyege wilek kang nogobek kuneng mizi ono. ²⁶Ni ne kiling yolu purikku mizagewiyege wilek kang nogobek wilikwiliktago kola logo nogo wilikwilikta kiling kozak kai. Keya ne ibengkibek logo nawiligu yasu nogorik waliyagi kele kapura ne ngereke yangalek meiyagi purik ne iwaka, legi ne wilekpek keya yuke yolu. ²⁷Purik nugu wilek kang nogobek yereng ibengwiligu kandage wizibene kelemiyagi ono, keya pobiliktiktau, purik nugu ne yombu kaile nayendau onobokki yasurik ngabelakpekke sok si pani kelemiyagi ono. ²⁸Nugu neyegi kazing wik wizagomagi lemengke kangkimek waligeleniya logo ne ni kiling yolu purago nugu ne wilik miziweki keleniyagi. *Ingi Sam 16:8-11*

²⁹O nogowili, ne iniyegi Tawiti tenigi yelibu kokabekyegi langai kimeike kozak yeiweki mizi. Pi ibeng sa logo waliya wazamiya. Keya mabek yokopekke kawik pugurik mosing tonugurage yolu, legi Tawiti pi ngezebekyegi kozak kaiya ono purik teni iwaka. ³⁰Kapura pi Anotoyaga ngago weiyayang kozak kaiyabek legi pi Anotogo piyegi kozak meiya pura pi iwaka, Anotogo piyegi ngago kozang kelemiya logo ngelagi ono nara pelik sawiya, Anotogo Tawitigi marekngangwiliyaga nak ngai keremiza wazamiyagi logo Tawitigu ngai wiziya pilik ngaiweki kelemiyagi.

³¹Tawiti Anotogo kalike mizagiyengke iwaka wizigeya pi Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanu yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ibendaga yangalek meiya logo wik wazamiyagiragi pelik kozak kai, Anotogo pi wilek kang pugubek yereng ibengwiligu kandage wizibene kelemi ma pigi yasurik sok si pani kelemiyagi ono kaiya.

³²Anotogo Yisu meibok ibendaga yangalekta wazamiya logo teni mabuwili pilik puragi keriyawili.

³³Ei, Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo paka ngalege Anotogi mele ngaigezikke tung mabiyengka yemane panurikke mogosa wazamiya logo Anotogo Kung Walek pugubek piyegi mana, purik Yisugi ngago sawiyarago kozak kaiya mabilik. Togo weik Yisugu Kung Walekpek wezamela logo yenge tenigi yungke yana. Pura inugu pakeli keya kerewiyi pera.

³⁴⁻³⁵Keya pobiliktiktau, purik Tawiti ngezebek paka ngalege korikwek kiling kambela ono legi ngezebekyegi langai kozak kai ono, segeya pi purik Yisuyegi langai kozak kai purik pi pelik kaiya,

Anoto Yemizibokko Kilisi Yemizi nogobekyegi pelik meiya, Nogo niyegi kiyebuk miziwili nigi kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi koli, meiya, kaiya. *Ingi Sam 110:1*
³⁶Pilik legi Isileiliwili mabuwili, peragi iwakaweki, Yisu inugu yengeleileige nili ulabok Anotogo pi Yemizibek keya Kilisibek kelemya kani, Pitago pilik yeiya.

³⁷Ngago piyengko puwili yowa kopong wilek kang puwiligiyeeng kuneng miza logo Pita keya aposolo nawiliyegirau pelik nguk yeiya, Teni talik mizagi, yeiya. ³⁸Pilik yei legi Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Yisuyegi sawelizo. Pilik miza logo purik Yisu Kilisigi yeiktage kaimela logo Anotogo kaile inuguyeng tumula logo keremareke wezamelagi. Togo Anotogo iniyegi Kung Walekpek yeik yanagi. ³⁹Purik koka were Anotogo iniyegi Kung Walekpek yanagi sawiya keya inigi yango keya marekngangwiliyegirau yanagi sawiya keya yombanu ngabelak koweigeyengke yolu puwiliyegirau yanagi sawiya. Ei, yongkambanu Yemizi Anoto tonugubokko ngago yeiya logo piyegi lewa puwili mabuwiliyegi pugu Kung Walekpek yanagi kaiya, yeiya. ⁴⁰Pitago puwiliyegi pilik kozang yeiya keya ngago kolokngagonoyeng wezamelageya wizimowei pelik yeiya, Yongkambanu teng perage kaile mizi pewiligu Yisu ularikki wiyeke Anotogo pewiliyegi ngangang yanagi, legi wilek kang inuguyeng kowiti logo Anotogo inuwa ngangang yanagi puraga inuwa ngezego inuwa ngeze yaliya wazayiweki. ⁴¹Togo wokpokko yongkambanu kolokngagonowili ngago puguragi ngizi kumula logo kaimela logo yongkambanu ulogo were Yisuyegi ngizi kumula puwiliyegi wik sawelawili sangkelarik tausen neyauganakki mereke.

⁴²Pilik miza logo wok mabiyeng puwili pulogo koyimowei aposolowiligi ngago Yisuyegi langai waligeleyiragi kerewiyi keya Yisugu mizayengki kozak keli yongomo mizi keya Yisuyegi kumuliweki menalege ngeragi na keya pasa na keya waberek miza logo purikki wilek kang puwiligiyeeng tiya mana.

⁴³Anotogi kozandago mizagewiyege aposolowili watabi wirangaiyeng keya Anotogo keke miziyeng miziweki keleya logo yongkambanuwili mabuwili Anotoyegi kazi miza logo yeik pugura yongolok meiyagirago kola. ⁴⁴Yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwili menalege sawelara kangka wamenak koyimowei watabi puwiligiyeeng sanga miza yongomo mizi. ⁴⁵Kang nayeng puwiligu ngabelak puwiligiyeeng keya watabi puwiligiyeeng yombanuwiligu weibene yani logo king piyengka weiyayeng menalege wiya logo nawili yeik puwekke purik puwiligu puwiliyegi kingyeng sanga mizagela yani mizi. ⁴⁶Wokyeng mabiyeng

puwili mabuwili Anotogi i walek yemanemakke ingimei miziweki wawere ulageya mizi. Keya puwili i puwiligiengke menalege Yisuyegi kumuliweki pasa ni logo wilek kang puwiligieng wilikwilikmokko kola keya kangka puwiligieng Yisuyegi menalege wiya koyimowei ngeragi ni miziwili.

⁴⁷Togo puwili Anotogi yeikta yongolok meiya logo nazuwagawiligu yombanu Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi langai puwili wazonowili mena kela. Togo wok mabiyeng Yisu Yemizibokko yombanu yaliya wazaya puwili yombanu ulogo were Yisuyegi ngizi kumuli puwili kiling saweli mizi.

3 ¹Wok nakke Pita keya Yowan yokmek panga luwege Yudawiligi teng waberek miziragawekke panga Anotogi i walek yemanemakke waberek miziweki kambela. ²Puwili i walekmakki kang Yombiyangai Panurik meirikke kanda pulogo pura yombanu nak panugu wazamiyawekke ingeyau kaile wizigeya yeik yolubek mogosa wizilege. Togo wok mabiyeng nawiligu pi lalektikke wigelawei kanda kang purikke mogosa wezami mizi logo pugu yongkambanu i walekmakke waberek miziweki lewawiliyegi kingyengki nguk yeibene.

³Pita keya Yowan yeke ige liweki mizi ngizige pugu piyauyegi pakela logo pugu piyauyegi kingyengki nguk yeiya. ⁴Piyaugu piyegi ngai yuke panu koyimowei Pitago pelik meiya, Teyegi pakele, meiya. ⁵Tegi pi king nayeng weiyagi nobiyeng piyauyegi pakela. ⁶Kapura Pitago piyegi pelik meiya, Ne king nayendau ono kapura Anotogi kozang ne kiling puraga nogo ni nanagi. Yisu Kilisibek pongo Nasaretegabekki yeiktage nogo ni luwe luwe kuniweki nei mena kune, meiya.

⁷Togo Pitago yombubekki mele ngaigezikka kebangkela logo yangalekta wazamiya logo mabuwekke yombanubekki ingeyau keya ingegereyau weik kozang. ⁸Piliktikku pi perakta waliyi keya inge puguyaugu luweza logo weik yongo keya to mizi.

Pulaga pi Pita keya Yowan kiling Anotogi i walek yemanemakke yeke ige kang kunimowei perakta waligeya Anotogi yeikta yongolok mei. ⁹Yongkambanuwili mabuwili pugu kang kunimowei Anotogi yeikta yongolok meirikke pakela. ¹⁰Logo pi yenge i walek yemanemakki kang Yombiyangai Panurik meirikke kingyengke nguk kaiyageyabok mamizawekke puwili mabuwiligu piyegi miza puragi lelungkela logo kumula mela.

¹¹Anotogi i walek yemanemakki kandikke mereke pulogo paranda Solomongi Parandara meira wiziya logo Pita keya Yowan pulogo luweza koyilege. Yombanu inge kaileyau yombiyangai wazamiyabek wilikwilik yemane miza kopong pugu Pita keya Yowan kebangkela wizigeya yongkambanu mabuwili puwiliyegi parandarage nginda kang. Puwiligu piyegi pakela logo lelung yemane kira.

¹²Pita puwiligu lelengkiririkki pakelawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini yongkambanu Isileliwili, nangki wiyeye ini peragi lelengkiri? Keya nangki wiyeye ini teyegi ngai yuke panu mizi? Inugu kumularik kozang togorago ma te makngezeyaugi kazing pangkamokko mizagewiyeye togo yombanu pobok yombiyangai wazamiya logo pi luwe luwe wei yongomo mizi, ma talik? A'a', pilik kumuli nagani. ¹³Purik Anoto tenigi yelibu kokawili Abalam keya Isak keya Yakopgibokko keke mizi perago Yisu piyegi yawe mizibekki yeikta yongolok meiya. Yisu pi inugu kebangkela logo ngabelakpekki ngai pi ulagiwiliyegi miza yana logo Pailletgi wirege kezanga manabek. Pailletgu pi wila wazamiweki miza kele kapura ini ngoluk mabilik piyegi kezanga mana koya.

¹⁴Yisu pi kaileyendau onobek keya pi pangka panubek kapura inugu piyegi kezanga mana logo ¹⁵Pailletyegi yombu yombanu ulabok wila wazamiyagirikki nguk meiya. Tegi inugu wik yolugiragi mangobek ula logo pi ibeng kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo wameik peragi teni pakela logo iniyegi kozak yeiwili.

¹⁶Yisugu ngezebekki kozandago yombu pobokki inge kaileyau yombiyangai wazamiya. Te Yowan Yisugu pi yombiyangai wazamiyagi purik pangka purikki ngizi panu kumuli purikku yombu inugu pakeli keya iwaka pobokki ingeyau kozang sa. Ei, Yisugi kozandagi ngizi kumulirikki ini mabuwiligi wirege yombanubek yombiyangai wazamiya.

¹⁷Ei, nogowili, wameik ini lusuwei keya inigi yemanewilirau lusuwei kopong inugu Yisuyegi kaile piyeng miza purik nogo iwaka. ¹⁸Kapura koka walaka Anotogo yombanu Poropekwili meiwiliyegi ngagora yana logo puwiligu pelik kozak kisa, Kilisi nogobek yawe nogora miziweki sawiyabek ngangang wagelagi, kisa. Togo kazing inugu mizayengko ngago pobilik kisa puragi kiriwei miza keya mabilikmekke Anotogo weik ngizi lewagela wazamiya. ¹⁹Tegi Anotogo kaile inuguyeng tumulibene ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya kaile inuguyengka kowiti logo Anotoyegi sawelizo. ²⁰Ei, pilik miza logo Anoto Yemizi ngezebokko inigi kazing kumbekkimek kozang kelemiweki. Keya pugu Kilisibek Yisubok pugu solowekkerikka inigi sawiyabok ngereke yo wezamelibene Anotoyegi wilek kangyeng kowiti.

²¹Koka walaka Anotogo yombanu poropek pangka puguwiliyegi ngago nara kozak kisiweki yana logo puwiligu pelik kisa, Kalike kang narage nogo watabi mabiyeng wik keremizagi kisa. Perik Yisu paka ngalege wizinda, kapura ngago pura ngizi mizagira lewagelagi puwekke Yisu weik yogi. ²²Purik koka walaka Mose poropekwiliyaga nakko Anotoyaga ngago kozak kaiyagi nara weiya logo pelik kaiya,

Anoto Yemizi inugubokko ini Yudawiliyegi ini makngezeyaga
nak ngago pugura kozak kaiweki wezamelagi, ne ngago pugura
kozak kaiweki wezanela mabilik. Pugu iniyegi kozak yei piyeng

mabiyengki inuwa kerewiya logo kiriwei mizizo. ²³Namele keya nak poropek pokko kairagi kerewiya ono mologabok Anotogo yongkamban puguwiliyaga sanga miza logo neneng ngelagi, kaiya.

Utoronomi 18:15,18,19

²⁴Yombanu Anotogo ngago pugura yana puwili Poropekwili meiwili keya poropek yeikta Samuwele meibek keya poropek kalike puwili mabuwilirau mabek pewekke mizagiyengki kozak kisa. ²⁵Ini puwiligi yango keya marekngangwili kopong ngago sawiyayeng Anotogo poropekwili yana logo puwiligu kozak kisa piyeng inuguyeng, keya pigi ngago silok tiya pura inigi yelibungang kokawili kiling keremiza logo pura iniyegirau wizinda. Koka walaka Anotogo inigi yelibungang kokawiliyaga nak Abalamyegi pelik meiya, Nigi marekngangwiliyaga nak nogo wazamiyagi logo pugu yongkambanu ngabelakpekki wale mabiyengkewili mabuwiliyegi wazono mizagi, meiya. ²⁶Tegi Anotogo piyegi yawe mizibek Yisu wazamiya logo were iniyegi wazono miziweki wezamela. Pugu ini mabuwili kaile inuguyengka kowitiweki keleya purikku iniyegi wazono miza.

4 ¹Pita keya Yowan ngoluk yongkambanuwiliyegi ngago kozak yeiyageya tagogei yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiili kiling wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwiligi ngaipek keya yombanu Sadusi yombanu ibengwili ngereke yangalektagi ono kisi nawilirau piyauyegi wiriya. ²Yisugi aposolo piyauyu kozak yei piyengki puwili sisik miza, purik piyauyu yongkambanuwiliyegi Yisu ibendaga yangalekta wik purikku mizagewiyeye ibeng sawili mabuwilirau ibendaga yangalek meiyagi pura waligeleyi mizi legi yemanewili sisik miza.

³Togo puwiligu Pita keya Yowan kebangkela logo weik kusaweki mereke legi wigirimakke wazaya wanganewekke ngagozak mizagine.

⁴Kapura yombanu kolokngagono Pitagi ngago puragi kerewiyawili ngizi kumula. Togo puwili yombu ulogo were Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi sawela. Yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili sangkelarik tausen melenazikki mereke.

⁵Puwili iwek kola logo wanganebekke Yudawiligi ngaiwili keya yemanewili keya loyengki waligeleyiwili Yirusalem yerengke ngagozakyengke kerewiyiweki wawere ula. ⁶Keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panuyau Anasa keya Kayapasi meiyau keya Anasagi ingembuwiliyaga neyau Yowan keya Alesenda meiyau keya nawilirau miza logo puwili mabuwili menalege wawere ula. ⁷Puwiligu aposoloyau puwiligi wirege luweza wazaya logo nguk yeiya, Talik miza logo yaligu yawe pura pilik miza? Yali takyaga kozanda weiya keya yeik takkarage yaligu yawe pura miza? ⁸Pilik nguk yeiya logo Anotogi Kung

Walekpokko Pitagi yungke wilak mereng miza wizigeya pugu Yudawiligi ngaiwili keya yemanewiliyegi pelik yeiya to mela, O yemanewili, ⁹togo yombu ingeyau kaile mizabekyegi yawe wazono miza naragi wiyeye mabek inuwago te ngagozak keleyi. Keya talik miza logo togo pi yombiyangai wazamiya miza purikki inuwa iwakagi keli. ¹⁰Pilik mena, nogo inuwa keya yongkambanu Isileili nawiliyegirau kozak yeiweki logo ini mabuwili iwaka sibene. Yombanu pobok inigi wirege pelege Yisu Kilisibek pongo Nasaretegabekki yeiktagi kozaleigu yombiyangai wazamiya purikki ini iwaka sizo. Yisu inugu ulabok keya pi Anotogo ibendaga yangalekta wazamiyabok. ¹¹Kapiya Walektikku pobilik kai purik pokyegi langai kai, King ini imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu imak mamak kebangkela yolu pura kani, kai.

Ingi Sam 118:22

¹²Anotogo teni Yisugi yeikta yana logo yeik puguragi kozaleigu teni kaile tonuguyengka keya Anotogi ngagozak mizagi puraga yaliya wazayagirik pangka. Ngabelak pobokke yombanu yeikta kiling teni yaliya wazayagiweki pangka naktau ono Yisu wamenak teni yaliya wazayagibek, yeiya.

¹³Pulaga yombanu ngagozakyengki kerewiyiwili Pita keya Yowangu kozang sara koyimowei ngago kisa purikki puwili pakela logo kumula meli. Keya puwili piyau yombu yeikyau keya kapiya miza onoyaurikki iwakawekke puwili lelengkira logo puwiligu piyau ulogo Yisu kiling koyayau mamiza. ¹⁴Kapura yombu ulogo yombiyangai wazamiyabek Pita keya Yowan kiling pulogo luweza yolu legi puwiligu purikki ngago nararau kisagi langai ono. ¹⁵Tegi puwiligu piyauyegi yeke iga welagelaweki kozang yeiya logo piyau welagela wezayela logo ngezewili ngago pelik kozak kela yongomo miza, ¹⁶Teni yombu piyauyegi talik keleyagi? Purik yawe Anotogo keke kozang mizi nara piyaugu miza purik wameik keya Yirusalem yerengke yongkambanu yolu puwili mabuwili peragi iwaka legi tonugu pura liwik wiyagi ono. ¹⁷Kapura piyaugu yongkambanu nawiliyegi ngagora ululu miza mela nelegi teni piyauyegi ngago kazi mizagiyeng keya Yisugi yeik puragi ngagora yongkambanu namele keya nakyegi kozak mei nagani, yeiweki kela.

¹⁸Togo piyau ngereke yeke igeweki ngago yeiya logo piyauyegi ngago miziweki nara pelik kozang yeiya, Yaligu yongkambanuwiliyegi mawinda ngagora Yisugi yeiktaga kozak yei ma waligeleyi nagani, yeiya. ¹⁹Kapura Pita keya Yowangu pelik kanga yeiya to mela, Ini ini makngezogo pangka pangka mizi, tara Anotogi wirege pangkara, inugu kisiragi kerewiya logo kiriweira ma Anotogo kairagi kerewiya logo kiriweigira? ²⁰Te ngagoluk koyagi langai ono, te watabi Yisugu mizayengki togo pakela keya ngago Yisugu kaiyengki togo kerewiya mizayengki ngoluk kozak kisi yagenda, yeiya.

21-22 Pulaga yombu yemanewiligu mawinda piyau yelimbo keleyageya koyimowei ngago kozang panu yeiya logo piyau wila wazaya. Puwili yongkambanuwiliyegi kazi miza kopong, puwiligurau kazing piyau ngangang keleyagi namek yolok ngela ono. Purik yombu ulogo ingeyau kailebok kirisimasi yombu neyau pilik wiziya kapura mabek piyau pi yombiyangai wazamiya logo yongkambanu mabuwiligu Anotoyegi ngago wilikta meiya logo yeik pugura yongolok meiya.

23 Togo Pita keya Yowan wila wazaya logo piyau nguk namizi yombanu Yisuyegi ngizi kumuli nawiligu yolulege ngezangai yo. Pulogo kanda piyau puwiliyegi Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili miza logo mabuwiligu kisaragi kozak yeiya. 24 Puwili puragi kerewiyawekke puwili kangka wamenakpek kiling menalege Anotoyegi pelik waberek mizageya koya, O Anoto Yemizibek, ni ngilumbek keya ngilumbekke piyeng keya ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng keya wizambek keya wizambekke piyeng mabiyeng keremizabek. 25 Nugu koka walaka nigi Kung Walekpokko tenigi yelibu koka niyegi yawe mizabek Tawitigi kiliraga pelik kozak kaiya,

Nangki wiyeke Yuda onowiligu Yemizibekyegi sisikka meneng miza. Nangki wiyeke yongkambanu Yudawiligu Anotoyegi yawe kaileyengki yeik ulak kumuli miza. 26 Ngabelakpekki King Ngaiwiligu ngaiweki kangkere miza keya yombu yemiziwilirau menalege wawere ula logo Anoto Yemizibek keya Kilisibek pugu sawiyabekyegi ngai miziweki, kaiya. *Ingi Sam 2:1,2*

27 Togo purik pilik ngizi miza, purik Elodo keya Pontiya Paillet yombanu Yuda onowili kiling Isileili yongkambanuwilirau yereng perage menalege wawere ula logo Yisu uliweki kela. Yisuyegirik, pi kaileyendau ono keya niyegi yawe mizibok keya pi Mesiyabek nugu yawe nugura miziweki sawiyabok. 28 Keya watabi puwiligu piyegi miziweki kela piyeng nugu koka were kozang nugura keya keli nugurago puwiligu mizagirikki sawiyayang.

29 O Yemizibek, weik teniyegirik yemiziwiligu teni yelimbo keleyageya koyimowei kozang panu kozak yeiya purik ni iwaka legi nugu teni niyegi yawe miziwili kozang sara koyimowei ngago nugura kisi mizibene keleye. 30 Keya ni mele nuguzik tungkula logo kozang nugura wezamele logo teni Yisu niyegi yawe mizi kaileyendau onobekki yeiktaga mele tonuguyengko kemegemewiliyegi walami puwekke purik, kemegemewili yombiyangai sagi keya teni watabi wirangaiyeng keya Anotogo keke mizi nayendau mizi purik pangka mizagi, meiya.

31 Togo puwiligu Anotoyegi waberek mizageyara weik yeik wizigeya i puwiligu wawere ula pumak urukang miza logo Anotogi Kung

Walekpokko weik puwiliyegi ngaiweki wilak kiliya logo puwiligu kozang sara koyimowei yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora weik kozak yei.

³²Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili weik kangka wamenak keya ya wamenara. Keya puwili mabuwili nakkorau pigi watabi piyeng pi ngezebekkiyeng pelik kaiya ono, watabi puwiligi piyeng puwili mabuwiliyeng kisa. ³³Keya yombu aposolowili kozang yemanera kiling ngago puwiligu Yemizi Yisu yangalek meiyaragi pakelaragi yongkambanuwiliyegi kozak yeiyageyara koya. Keya Anotogi puwiliyegi wazono yemane panu puwiligu weiyagi langai onoyeng yana.

³⁴Puwili pilik yolurikku puwiliyaga nak watabiyengki yeik ono. Purik puwiliyaga ngabelakyeng kiling puwili ma iyeng kiling puwiligu piyeng yombanu nawili yani keya king piyengka weiya piyeng orowei kang ³⁵keya aposolowiliyegi yana. Togo aposolowiligu king mabiyeng menalege wiya logo sanga miza logo yeikwiliyegi yana.

³⁶Yombu Lebigi yeligagangmekka nak yolu logo Yosep mei logo pi panga wizambekke ilibu Saipira meileige wazamiyabek. Aposolowiligu pi Panabas mei, purik yeik Panabas pura Kirik ngago yeiktage, yombu kozanda yanibek, kai yagenda. ³⁷Pirau ngabelak pigi narik yana logo king purikka weiya piyeng orowei kanda aposolowiliyegi yana.

5 ¹Keya yombu nak Ananiya meiyabek keya pigi yongokpumelegi yeikta Sapaira meiyamele. Piyaugu ngabelak narik yana logo kingyeng weiya, ²kapura pi keya yongok pugumelerau kingyeng sangamiza wizigeya piyengka lewe narik ngezeyaugi wawiya keya lewe narik Ananiyago orowirik aposolowiliyegi yana logo pelik yeiya, Ya, ngabelaktikka kingyeng mabiyeng weiya peyeng mena, yeiya. ³Pilik kai legi Pitago piyegi pelik meiya, Ananiya, ni Sadangko wilek kang nugubekki ngai wizeibene kelemiya logo kazing king ngabelaktikka weiya piyengka nayeng ni makngezegi wawiya logo kazing pilik mizamokko Anotogi Kung Walekpekyegi ngaigu kelemiyara nangki? ⁴Were ngabelakpek yanaginerik ngabelakpek nugubek. Keya ngabelakpek yana logo king ngabelakpekki ngane weiya piyendau nuguyeng. Pilik tegi, ni yenge wilek kang nugubekka pilik pura miziweki kumulara nangki? Ni pilik miza purago yombanuwiliyegi ngaigu kaiya ono, ni Anotoyegi ngaigu kaiya wizinda. ⁵⁻⁶Ananiya ngago Pitago kai pura kerewiya mabuwekke mabulogo weik ulu wala logo ibeng. Togo yombu nawekkwiligu kanda yasurik sukumeng miza logo wageliweirik waliya wazamiya. Pulaga ngago Ananiyayegi yaka miza puragira ululu miza mela logo ngago puragi kerewiyawili kulili yemane panu miza.

⁷Pulaga Pita kiling yongkambanu nawili mabulogo koya tek neyauganarik miza logo waleleige Ananiyagi yongokpumele pulogo kanda kapura pi pulogo yaka miza pura lusuwei. ⁸Pitago piyegi pelik

meiya, Sapaira, king orowei wiriya peyeng king ngabelaktikka weiya piyeng mabiyeng ma ni yali kerekpugu nayendau weiya, meiya logo Sapairago pelik meiya to mela, Ei, king ngabelaktikka piyeng mabiyeng piyeng, meiya. ⁹Tegi Pitago piyegi pelik meiya, Nangki wiyeke ni yali kerekpu kozak kela logo Anotogi Kung Walekpekyegi yang kelemiya? Keriye, yombu nigi kerekpubek yaka waliyawili weik kandikke yolu puwili kani, logo puwiligu nirau waliyiweki wageliweigi kani, meiya. ¹⁰Mabuwekke yongokmele ulu wala logo ibeng. Yombu nawekke puwili yeke ige kanda yongokmele ibendikki pakela logo puwiligu yasurik wageliweirik pigi kerekpubekki ngezege saweliwei waliya wazamiya.

¹¹Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili kulili yemane panu miza. Keya yongkambanu nalaga nalege yoluwili pilik miza piyengki kerewiyawili mabuwilirau kulili yemane panu miza.

¹²Yombu Yisugi aposolowiligu watabi Anotogo keke mizi kolokngagonoyeng keya watabi wirangai kolokngagonoyeng yongkambanuwiligi wirege miza. Keya aposolowili kiling yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili Anotogi i walek yemanemakke wale Solomongi Parandarage meirikke wawere uli mizi. ¹³Yongkambanu nazuwagawili yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kulili miza logo puwili kiling wawere uliweki wiriya ono kele kapura puwiligu aposolowiligi yeikyeng ngalege wiya. ¹⁴Kapura yongkambanu kolokngagano Yisu Yemizibekyegi ngizi panu kumula logo ngizi kumuliwili kiling sawela. ¹⁵Aposolowili watabi Anotogo keke miziyeng mizagi langairikki wiyeke yongkambanu Yirusalem yerengke yoluwili yombanu kemegemewili yolumekyeng keya lalekyengki ngalege yarek wazaya logo wageliwei wiriya logo pongo kazingke wazaya. Purik puwiligu kumularik Pita kunimowei kung pugumek puwiligi ngalege wali purik mabura puwili yombiyangai wazayagi, miza. ¹⁶Keya yongkambanu Yirusalem yerendagi yereng mereke piyengka puwilirau yombanu kemegemewili keya kerewawiligu ngai logo lelewe keleyi puwilirau iza orowei wiriya logo aposolowiligu yongkambanu pilik puwili mabuwili ngereke yombiyangai wazaya.

¹⁷Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya piyegi sawelawili yongkambanuwili aposolowiliyegi kandikki pakelawekke puwili aposolowiligu miziyengki yagolok kopong sisikmokko kola. Puwili mabuwili yombu Sadusiwili meiwiliyagawili. ¹⁸Puwiligu Yisugi aposolowiliyegi sisik miza logo aposolowili kebangkela logo mabuwili wigirimakka wigira wazaya. ¹⁹Kapura kusarikke Anotogi angela nakko wigirimakki kandik tiya logo aposolowili were iza orowei kula logo puwiliyegi pelik yeiya, ²⁰Anotogi i walek yemanemakki yeke

ige luwezi kuni logo yongkambanu pulogo wawere ulawili mabuwiliyegi kazing wik wizagomagiragimekki ngagora kozak yeizo, yeiya.

²¹Togo wangkota pura Yisugi aposolowili angelabokko kaiyaragi kiriwei miza logo i walek yemanemakke yeke ige la logo weik ngagora kozak yeiyageya koya. Pilik mizageya keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya piyegi sawelawiligu yombanu Yudawiligi yemane ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi ngago yeiya logo Yudawiligi yemanewili mabuwili menalege wawere ula. Puwili ngago yemane kozak kelageya keya puwiligu wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwili yenge wigirimakke aposolowili iza oroweiweki wezayela. ²²Kapura wagelawili wigirimakke kandawekke puwiligurau Yisugi aposolowili yenge wigirimakke pulogo koyilege pakela ono, tegi kang yongorik yemanewiliyegi pelik kozak yeiya, ²³Teni wigirimakke kandawekkerik kandik kozang panu waliyarikki tonugu pakela, keya kandikki ngaiwili ngai koyilege, kapura teni kandik tiyawekkerik tonugurau nak yeke ige wizilege pakela ono, yeiya. ²⁴Logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwiligi ngaibek puragi kerewiyawekke puwili wilek ngelek kumuli, weik talik mizagi miza legi.

²⁵Pulaga yombu nak yeke ige kiliya kanda puwiliyegi pelik yeiya, Kerewiyi, yombu inugu wigirimakke wazaya puwili Anotogi i walek yemanemakke luwe koyimowei yongkambanuwiliyegi ngago kozak yeiyageya panga pewili, yeiya. ²⁶Pilik kai legi Anotogi i walek yemanemakki kandikki ngaiwiligi ngaibek keya wagela puguwili aposolowili iza wari kuna. Puwili aposolowili kiling yorik wagelawiligu puwili yogomagik keleya ono, purik puwili yongkambanuwiliyegi kulili, yongkambanuwiligu kingyengko yela nelegi.

²⁷Puwiligu Yisugi aposolowili ige iza orowei la logo yombanu ngagozakyengki kerewiyiwiligi wirege luwe wazaya. Pilik miza logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubokko puwiliyegi pelik yeiya, ²⁸Tonugu ulogo ini ngalik yeiya logo yongkambanuwiliyegi mawinda ngagoyeng Yisugi yeik puraga kozak yei ma waligeleyi nagani yeiya. Kapura ini ngago tonugu miziweki kisa pura miza ono, ini ngoluk kozak yei logo ngago inugura paka Yirusalem yerendaga kang wale piyengke ululu miza mela. Keya nariktau inugu yombubokki ibeng pura teniyegi tiya melagiweki mizi. Nangki wiyeke pilik mizageya, yeiya. ²⁹Tegi Pita kiling aposolo nawiligurau pelik yeiya to mela, Teni yombanuwiliyegi kiriwei mizi ono, teni Anotoyegi kiriwei mizi. ³⁰Inuwago Yisu yengeleileige nili ula logo pi ibeng keke kapura Anoto tenigi yelibungang kokawiligibokko pi ngereke yangalekta wazamiya. ³¹Logo Anotogo pi yongolok meiya logo mele ngai puguzikke tung yeik

lewegera kilimbokko mogosirikke mogosa wazamiya logo teni yaliya wazayi keya teniyegi ngaiweki. Anotogo pi teniyegi sawela logo teni yaliya wazayiweki kelemiya logo teni yongkambanu Isileiliwili wilek kang tonuguyeng kaileyengka piyegi kowita logo pugu kaile tonuguyeng tumulibene. ³²Logo teni keya Anotogi Kung Walekpokkorau watabi piyeng pakela keya kolok ula keya nawiliyegi kozak yeiya. Anotogi Kung Walekpek Anotogo yongkambanu ngago pugura kiriwei mizi puwiliyegi yeik yanibek, yeiya.

³³Togo yombanu ngagozakyengki kerewiyi puwili aposolowiligu kisiragi kerewiyawekke puwili sisik yemane panu miza logo aposolowili yela logo ibeng wazayiweki kozak kela. ³⁴Kapura yombanu Palisiwili meiwiilyaga nak yeikta Kameliye meibek, Mosegi loyengki waligeleyibek, pi yongkambanuwiligu pi yeik nara kilimbek mizibek luweza logo puwiliyegi kozang yeiya, Aposolowili welagela songono nangezi wezayeli, yeiya.

³⁵Togo aposolowili yenge yerengke welagela wezayela logo pugu ngagozakyeng kerewiyiwiliyegi pelik yeiya, Isileili yombanuwili, ini yombu pewiliyegi mizagi purik mabura waberek panu kumula logo mizizo. ³⁶Purik ulogo kang narage yombanu Tiyura meiyabek wiriyawekke pelik kaiya, Ne yombu yemizi inugubek, kaiyageya wiziya logo yombanu kolokngagono 400 merekewili piyegi sawela. Kapura nawiligu pi ula logo pi ibeng wizigeya piyegi sawelawili luwa ula mela logo yawe pugura yeik sawiya. ³⁷Pera pilik miza logo kalike kapmanwiligu yeik tonuguyeng kapiyarikke lende miziwekke, yombu nak ngabelak Kalili meibekkabek yeikta Yuras meiyabek lewagela logo ngai kapmanbek wezamelagi nara imawiyaweki mizibene logo yombanu kolokngagono piyegi sawela. Kapura pirau ibeng sa logo piyegi sawelawili kazi luwa ula mela logo yawe pugurarau yeik sawiya. ³⁸Tegi weik nogo inuwayegi aposolowiligu miziyengki ngago pera yani. Yombu pewiliyegi watabi nayeng keleyi nagani, puwili ngezewili yeik koyi pani. Purik tamizeige puwiligu yombu yeikpekyegi sawela logo yawe pera yombanuwiliyaga lewara purik mabura yawe puwiligira yeik sawiyagi. ³⁹Kapura tamizeige Anotoyaga lewara purik, mabura inuwagorau puragi lewege mizagi ono. Tamizeige Anotoyaga lewa logo inuwa puwili kiling ngai keli purik inuwa Anoto kiling ngai kelageya koyilege kalike pakelagi kani, yeiya.

⁴⁰Togo yombanu ngagozak piyeng kerewiyiwili Kameliyegi ngagoragi kiriwei miza logo aposolowili ige wiriyibene ngago yeiya logo wigelawiliyegi aposolowili wizale yeli yeiya logo aposolowiliyegi ngago miziweki pera kozang pelik yeiya, Inuwago yongkambanuwiliyegi Yisugi

yeiktage ngagora ngereke mazenda kozak yei nagani, yeiya logo welagela kang wezayela.

⁴¹Togo Yisugi aposolo puwili yombanu ngagozak piyeng kerewiyiwili wezaya. Logo puwili wilikwilikmokko kola, purik Anotogo puwiliyegi pangka kumula, Yisugi yeiktage wiyeye ngangang mizi keya kendektik wageli purikki.

⁴²Pulaga aposolowili ngago ngaiwiligu yeiyaragi kezanga mana logo wok mabiyeng yongkambanuwiliyegi Anotogi i walek yemanemak keya i puwiligiengke ngago wazono Yisu Kilisibek Anotogo wezamelabek kai puragi kozak yei yongomo mizi mizi.

6 ¹Pilik piyeng mizageyarik yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumula logo sawelawili sangkelarik ngalege panu lewagela. Kalike wok nakke Yudawili ngago yeik Kiriktage kisiwiligu Yuda ngago ngezewiligirage kisiwiliyegi ngalik yeiya. Puwiligu pelik kisa, Wok mabiyengke inuwa yongok komatewili ngeragi yaniwekkerik inuwago tenigi yongok komatewili ngeragiyeng pangka yani ono, kisi. ²Pilik kisi legi aposolo meleyau keya pongo ingenazikka neyauwiligu Yisuyegi kiriweiwili mabuwili menalege ngago yeiya logo pelik yeiya, Teni yawe Anotogi ngagora kozak yeira wezamelawili logo yawe ngeragiyeng watabiyengki yeik puwiliyegi sanga mizagelega yani mizi purik pangka ono. ³Tegi inuwayaga yombu melenazik keya nazikka neyau inugu pangka kumulawili keya Anotogi Kung Walekpokko kolawili keya kangka yemaneyeng kilingwili miza puwili iza logo tonuwago puwiligu yawe peragi ngai wazayiweki. ⁴Teni pilik mizi purik mabura teni teni makngeze wok mabiyeng waberek mizi keya yawe Anotogi ngagora kozak yeiyagiragi wilek kang tiya managi kani, yeiya.

⁵Togo puwiligu yeiyaragi puwili mabuwili wilik miza legi yombu puwiligu izawiligi yeikyeng peyeng, nak Setepang pi Yisuyegi ngizi kumularikku kola keya Anotogi Kung Walekpokko kolabek, keya nawili Pilip keya Porokora keya Naikena keya Timong keya Pamena keya Nikolasi, pi ngabelak Antiyok meibekkabek, pi Yuda onobek kapura pi ulogo Yudawiliyegi sawelabek keya weik Yisuyegi ngizi panu kumuli. ⁶Puwiligu pilik miza logo yombu izawili aposolowiligi tepekke luweza wazaya logo aposolowiligu mele puwiligiengko puwiligi ngalege walamiya logo puwili waberek keleya.

⁷Togo Anotogi ngagora ululu miza melageya keya yongkambanu kolokngagono puragi kerewiya logo puragi ngizi panu kumula. Piliktikki kandik yongkambanuwiligu Yisuyegi ngizi panu kumuli pumok pulogo Yirusalem yerendage yemane panu. Keya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya mani puwiliyaga nawilirau kolokngagonowili kazing Yisuyegi ngizi kumulimekki kiriwei.

⁸Keya yombu Setepangyegirik pi Anotogi wazonora keya kozandago kolabek wizigeya pugu yongkambanuwiligi wirege watabi wirangaiyeng

keya Anotogo keke miziyeng kozang miza. ⁹Kapura yombu nawili piyegi waliwei kelemi. Puwili yombanu Yuda ulogo ngai nawiligu weiya logo yawe puwiligieng wiyagi langai ono kapura mabek kemenak wila wazayawili logo puwili i walek songono namakke Anotoyegi ya kumuli miziweki wawere ulawili. Puwiliyaga nawili yereng Sairini keya Alesendere meiyaugawili, keya nawili ngabelak Silisiya keya Asiya meiyaugawili. Puwili weik Setepang kiling ngalik keli. ¹⁰Kapura Anotogi Kung Walekpokko Setepang kazing ngagoyeng iwaka kaiyagimek mana kopong pi ngago kaiyawekke puwiligu piyegi lewege miza ono. ¹¹Tegi puwiligu yombu nawili yasese keleya logo kingyeng liwik yana logo puwiliyegi pelik yeiya, Inugu yongkambanuwiliyegi pelik yeizo, Tonugu Setepangko Mosegi loyeng keya Anotoyegi ngago kaile kairikki kerewiya, yei kunizo, yeiya. Togo yombu kingyeng weiya puwiligu pilik yeiyageya koya. ¹²Kazing pilikmekke Yudawiligi yemanewili keya loyengki waligeleyiwili keya yongkambanu nawilirau Setepangyegi sisik miza logo Setepangyegi wiriya logo pi kebangkela logo puwiligu pi yombanu Yudawiligi ngagozakyangki kerewiyiwiliyegi miza orowei kuna.

¹³Puwili Setepang kiling kanda puwili ngagozak mizageya keya puwiligu yombanu piyegi langai ngago ikuyogorik kisagi nawilirau ige iza orowei la. Yombanu yaka puwiligu Setepangyegi langai pelik kisa, Yombu pobok wok mabiyeng Anotogi i walek yemane pemak keya Mosegi loyengki ngago kaile kai mizibek. ¹⁴Pugu ngago kaile kairik pelik kai, Yisu pongo Nasaretegabokko Anotogi i walek yemane pemak neneng ngela melagi, kairikki tonugu kerewiya. Keya pugu nararau pelik kai, Yisugu kazing Mosego tenigi yelibungang kokawili yanayeng ngereke kowitagi, kairikki tonugu kerewiya, yombanu ngaigu kisiwiligu pilik yeiya. ¹⁵Pulaga pulogo yombanu ngagozakta mogosawili mabuwili Setepangyegi ngai yuke panu kelemiya, purik puwiligu pakelarik wiregawere pugura Anotogi angelawiliyaga nakki wiregawerera kelik.

7 ¹Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubokko Setepangyegi pelik nguk meiya, Puwiligu kai pura wameik ma yeik, meiya. ²Tegi Setepangko pelik kanga meiya to mela, Negi mangowili keya yongkambanu nogowili ngago nogo iniyegi yeiweki miziragi kerewiyi. Koka walaka Abalam tenigi yelibubek ngoluk ngabelak Mesopotemiya meibekke yolu logo ngoluk ngabelak Arang meibekke weli kuna onowekke Anoto ngaiwaktikki mangobek Abalamyegi lewagela logo ³pelik meiya, Ni nigi ingembuwili keya yereng nugura wizamiye logo ngabelak kalike niyegi waligelenibekke kune, mena meiya.

⁴Togo Abalam pigi mangobek kiling ngabelak Mesopotemiya mei yeik nara Kandiya meibok wizamiya logo ngabelak Arang meibek Anotogo piyegi waligelemiyabekke kambela. Puwili kanda pulogo koyigeya pigi mangobek ibeng sa logo Anotogo Abalam ngabelak mabek teni

Yudawiligu yolu pobokke wezamela logo pi kayima. ⁵Abalam kiling pigi yongokpumele ngabelak Arang meibekke pulogo koyima kapura puwekke Anotogo pi ngabelak muneng nariktau mana ono logo pugu ngabelakpek nogobek kaiyagi ono. Kapura Anotogo ngago Abalamgi yango keya marekngangwili keya ngezebektau ngabelakpek kalike yaniweki sawiyara miza. Logo Anotogo pilik sawiya puragawekkerik Abalam koloyakamandik nawilirau ono wizigeya. ⁶Anotogo piyegi kaiya pura pelik, Nigi yango keya marekngangwili ngabelak puwiligi onobekke yolugi. Keya pulogo puwili yombanu ngaiwiliyegi yawe yeik mizagi. Keya yombanu ngaiwili puwiligu puwiliyegi kirisimasi 400 piyengke kozang panu yeik yawe mizi keya puwiliyegi kaile panu keleyagi. ⁷Kapura nogo yombanu puwiliyegi kaile panu keleyagiwili ngagozak keleya logo ngangang yanagi. Keya pulaga nogo nigi yango keya marekngangwili ngabelakpokka iza orowei ngabelak pobokke iza orowei wiriyagi. Keya pelege puwili neyegi ingeyeng laliyi keya ya kumulagi, kaiya.

⁸Pulaga Anotogo Abalamyegi ngago silok tiya pura mana logo Anotogo Abalamyegi pelik meiya, Nogo ngago silok tiya pura ngelagi ono purik inugu iwakaweki nigi marekpek wazami puwekke purik yombu korik puguwekki korik ngalege puwek ngela mowiye logo purikku ini yongkambanu nogowili keleyagi, meiya.

Togo Abalam Anotogi ngago puragi kiriwei wizigeya pigi marekpek Isak wazawekke sonda nara wiziya logo Abalamgu Isakki yombu korikwekki korik ngalege puwek ngela mowiya. Mabilikmekke Isakko pigi marekpek Yakopgi yombu korikwekki korik ngalege puwek ngela mowiya. Keya Yakopgu pigi marek meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwiligi yombu korikyengki korik ngalege piyeng ngela yowiya. Yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwili tenigi yelibungang kokawili keya teni Yudawiligi mangowili. Nakki yeikta Yosep.

⁹Pulaga Yosepgi siwili piyegi langai kisi keya miziyengki yagolok kopong puwiligu Yosepyegi sisik miza logo puwiligu pi yombanu ngai nawiligu kingyengki ngane weiya logo puwiliyegi yeik ulak yawe mizibene yana logo puwiligu pi ngabelak Isip meibekke miza orowei kambela. Kapura Anoto Yosep kiling wiziya ¹⁰keya pulogo Anotogo pi kuneng puguyengka yaliya wazamiya logo Anotogo Yosep Pero Isippekki King Ngaibekki wirege wazamiya logo kangka yemanebek mana logo Perogo pi pangkabek purikki pakela logo Perogo Yosep ngai yemane keremiza wazamiya logo ngabelak Isippekk keya i yemane pugumak keya watabi puguyeng mabiyengki ngaiweki kelemiya.

¹¹Pulaga ngabelak Isippekk keya ngabelak tenigi yelibungang kokawiligibek Kanang meibekkerau yagasi unatuba panura weik lewa wizigeya tenigi yelibu kokawili ngeragi nagiyeng yolok ngelagi langai ono, logo piliktikki kandik yongkambanu kolokngagonowili kuneng

yemane wagela. ¹²Pilik mizageya keya Yakop ngeragiyeng yenge Isip ngabelakpekke yolu kairikki kerewiyawekke, pugu pigi marek nawili tenigi yelibu kokawili pulogo ngeragi nayeng orowei yoweki wezayela. Puwili pilik miza logo ngeragiyeng weik yeik wizigeyawekke Yakop ngereke pigi marekwili wezayela. ¹³Puwiligi kang kalike kambelaraga Yosep ngezebokko pigi siwili piyegi iwaka sibene waligeleya, purik puwiligu pi koka ibembek sawiya nelegi. Pilik miza logo Perorau ngago Yosepgi mangobek keya siwili keya sakpekyegi langaira kerewiya.

¹⁴Togo Yosepgu pigi mangobek Yakopyegi ngago pigi mangobek keya siwili keya sakpektau mabuwili Isip ngabelakpekke lewawekira wezamela. Puwili mabuwili sangkelarik 75.

¹⁵Togo Yakop pongo Isip yoluweki kambela. Pulogo tenigi yelibungang kokawili koyima Yakop ibeng keya pigi marekwilirau ibeng. ¹⁶Logo yongkambanu wik yolu puwiligu yasu puwiligiyeng yenge Sekeng lemengke wageliwei kambela logo pulogo ngabelak koka Abalamgu yongkambanu Emo meiyawiliyaga kingyengki ngane weiyarik wizilege pulogo waliya wazaya.

¹⁷Togo tenigi yelibungang kokawili yenge Isip kirisimasi kolokngagono koyima logo Anotogo Abalamyegi ngabelak Kanang meibok, mabek teni yolu pobok pigi yango keya marekngangwili yaniwewi sawiya pura ngiziwewi merekewekkerik tenigi yelibungang kokawili Isippekke koya puwili kolokngagono panu koya. ¹⁸Pilik mizageya keya Isipwiligi King Ngaibek Pero ibeng sa logo ngai nawili ngai keya puwilirau ibeng sa logo ngai nalik nakko Isipwiliyegi ngaiwewi mizi. Pi Yosep walaka ibembekyegi iwaka onobek keya yeik pugurarau Pero. ¹⁹Pi ikuyogorik mizi mizibek logo pugu tenigi yelibungang kokawiliyegi kaile miza keya ngangang keleya. Pugu puwiligi mandik wik wazayawili iyengka iza kelegeya panga yerengke wezayela logo puwili ibeng sibene, keleya. ²⁰Keya puwekke mandik kailemekke nak yeikta Mose meibek waza. Pigi panumologo piyegi liwik ngai logo pi ngong neyauganak ige miza warara koya.

²¹Pulaga pigi panumologo pi ingkeiyageyarikki nawiligu kerewiya nelegi kazi miza logo pugu pi imakka miza orowei welagela wiriya logo Mose Perogi yangomologo yolok ngelagilege wezamiya. Pilik miza logo Perogi yangomologo pi i pugumakke miza orowei kuna logo ngezemelegi marek wezabek kelemiya. ²²Pugu Moseyegi ngai wiziya pi yemane lewagela logo wizimowei puwiligu piyegi Isipwiligu iwakayengki waligelemiya logo pi weik yombu kangka yemane nak keya pugu, ngago kaiyeng keya melezikku kazing miziyengke pi yemane panu.

²³Pulaga Mose kirisimasi yombu neyau wizigeyawekke kangka nak piyegi lewagela logo pi yongkambanu Isileili piyagawiliyegi pakeli kangwewi kumula. ²⁴Pulogo kanda Isileiliwiliyaga nak Isip nakko yeik

ulak ngangang manirikki pi pakela. Piliktikki pakela logo pi kangkabeke ngangang miza logo pi pigi ingembubekyegi sawela logo Isippek kanga ula logo ibeng. ²⁵Mosego kumularik Anotogo pi yongkambanu puguwili Isipwiliyaga wila wazayiweki wezamela purik puwili iwaka mena miza kapura puwili ngoluk iwaka ono koyigeiya.

²⁶Pulaga wangkowangane pura Mosego yombu Isileiliwiliyaga neyau ngai kelageya koyilege pakela logo pugu waliyiweki miza wizigeya piyauyegi pelik yeiya, Kerewiyi, yali menalagayau legi yali nakko nakyegi pilik ngai mizira nangki, yeiya. ²⁷Kapura piyauyaga kaile yemane mizabokko Mose nazuwaga yomizora wezamela logo Moseyegi pelik meiya, Takko ni teyegi ngai wazaniya keya teyegi ngagozak keleyiwekibek keleniya? ²⁸Ni ulogopekke Isippek ula pilik ne neliweki mizi ma, meiya. ²⁹Tegi Mosego puragi kerewiyawekke pi kazi miza logo pi ngabelak Isippekka kazi kambela logo ngabelak Miriyang meibekke yeik wizagoma. Pulogo pi yongok weiya logo pi mandik neyau wazaya.

³⁰Mose yenge ngabelak Miriyang meibekke mawinda kirisimasi yombu neyau piyeng miza wizigeya wok nakke Mose yenge kurung yeikwekke lewak Sainai meibekke mereke luwezara wiziawekke Anotogi angela nak piyegi tabunda wiriya. Logo Mosego ibek solorik ngoririkki pakela kapura ibek solorik kemenak ngora ono. ³¹Pi pakela logo lelungkira logo ibek solorik ngoririkki mereke pakeliweki kuna. Pilik miziraige pura pugu Anotogi kilirago kairikki kerewiya. ³²Anotogo piyegi ibek solo yezizik ngori purikki yungka pelik meiya, Ne Anoto nigi yelibu kokawili Abalam keya Isak keya Yakogibek, meiya. Pilik meiya logo Mose leli ula logo kazi miza logo Anotoyegi pakela ono. ³³Keya Anotogo piyegi mawinda pelik meiya, Ne pelege yolu kopong ngabelak nugu luwe yolu purik ngabelak walektik mena nugu ngabelaktikke kaile miza nera ingegang nuguyau puguse. ³⁴Yongkambanu negi Isip lemengke yoluwiliyegirik puwili ngangang wigelirikki nogo pakela logo nogo iwaka. Keya Isipwiligu nogowiliyegi ngangang keleya logo puwiligu ingkisiyengki nogo kerewiya logo ne puwili yaliya wazayiweki kangki. Pilik legi, ne ni yenge ngabelak Isippekke ngereke to wezaneliweki mizi, mena meiya, Setepangko pilik yeiya.

³⁵Pulaga Setepangko yemanewiliyegi ngago yeke langakta, pelik yeiya, Pok Mose yongkambanu Isileili Isip yolu puwiligu kezanga manabok. Puwiligu pelik nguk meiya, Takko ni teniyegi ngai wazaniya keya teniyegi ngagozak keleyiwekibek keleniya, mena meiya. Logo kazing pilikmekke puwiligu pi kezanga mana kapura pi Anotogo Isileiliwiliyegi ngai keya Isipwiligu ngangang keleyiyengka yaliya wazayiweki wezamelabek, logo angela yenge ibek solo songono ngori purikki yungka tabundabokko piyegi sawela.

³⁶Togo Mose kambela logo yenge Isip kanda pulogo watabi Anotogo keke miziyeng miza keya watabi pi Anotoyaga kozanda kilimbek mizi

piyeng miza logo pi yongkambanu Isileiliwili ngabelak Isippokka iza orowei orozarikke kang kunimowei watabi Anotogo keke miziyendau kai Wizang Wagobek meibekke mazenda miza keya pugu watabi Anotogo keke miziyeng mazenda ngabelak kurung yeikpekke kirisimasi yombu neyau piyeng yongomo mizageya wizimowei pulogo miza.

³⁷Pi Mose mabokko yongkambanu Isileili puwiliyegi pelik yeiya, Anoto Yemizi inugubokko kalike yombanu piyaga ngagoyeng weiya logo kozak kai inuwa ngezauyaga nak iniyegi wezamelagi, pugu ne iniyegi wezanela pilik, mena yeiya. ³⁸Pi Mosebok tenigi yelibungang koka pulogo ngabelak kurung yeikpekke wawere ula koya puwili kiling wiziyabek. Pi paka lewak Sainai meibekke kuna logo pulogo wizimowei Anotogi angelabokko Anotoyaga ngago weik yeikki ono, wik wizagomagi pura piyegi meiya logo Mosego kerewiya logo lende miza logo lewakpekka yerageya logo teniyegi yanabok.

³⁹Kapura tenigi yelibungang kokawili Mosego kairagi kerewiyagirikki kiyebuk legi puwiligu piyegi kezanga mana logo wilek kang puwiligiyeng Isippekke kiliya kandoweki kela. Puwiligu pelik kumula, Tonugu kelirik teni pelege yolugirikki kiyebuk, teni ngoluk ngabelak Isippekke yolugirikki keli, miza.

⁴⁰Togo Mose ngoluk lewak Sainaibekke wizigeya puwili pigi sibek Alongyegi kuna logo piyegi pelik meiya, Moseyegirik pok panga Isippecka teniyegi orozarikke wiriyabek kapura pi weik talege keya pi talik miza miza purik teni lusuwei, mena meiya. ⁴¹Togo puwekkerik puwiligu liyeng pulumakaumekki kung narik keremiza logo purikki wata kolak kelibene waliya mana logo pigi wirege inge laliyi keya ya kumula logo lepe puwiligu keremizarik yongolok meiweki puwili ngeragi yemane miza ni miza. ⁴²Kapura Anoto puwiliyaga kowita logo pugu puwili yokmek keya ngombek keya pelewewiligi yeikyeng yongolok meiweki inge laliyi keya piyengki ya kumulibene keleya. Pilik miza pura yombu Anotoyaga ngagora weiyabokko Kapiya Walektikke pobilik lende miza puragi kiriwei,

Ini Isileili yongkambanuwili, ini kirisimasi yombu neyau piyeng ngabelak kurung yeikwekkebekke liyeng pulumakau keya memengwili ula logo kolak waliya mani miza ono, inugu anoto ikuyogorik inugu keremiza puwili piyeng yana. ⁴³Keya inugu sela i walek nogomak wara ono, inugu anoto ikuyogorik Molok meibekki sela i walekmak wara. Keya yeik nogora yongolok meiya ono, inugu inigi anoto ikuyogorik pelewe Lembang meimelegi yeikta yongolok meiya. Keya inugu neyegi ingeyeng laliyi keya ya kumula ono, ini watabiyengki kung inugu keremiza piyengki ingeyeng laliyi keya ya kumula. Pilik legi nogo ini ngabelak Pabilong meibekka yengezuwage wezayelagi logo nawiligu iniyegi ngaiweki, yeiya.

Amoso 5:25-27

⁴⁴Setepangko yemanewiliyegi Anotogo Kapiya Walektikke kaiyaragi kozak yeiya logo puwiliyegi ngago yeke langakta taga pelik yeiya, Tenigi yelibungang kokawili ngabelak kurung yeikwekkepekke koya puwekkerik puwiligu sela i walek namak Anoto puwili kiling yolurikki walimizagimak keremiza. Sela i walek pumak Anotogo Moseyegi ngiziweki waligelemiya mabilik panu keremizamak. Sela i yaka walek pumak puwiligi yango keya marekngangwili kilingwekkerau wiziyamak. ⁴⁵Kalike Mose ibengwekke Yosua ngai keremiza logo pi kiling tenigi yelibungang kokawili ngabelak kurung yeikpok wiyawekke puwili sela i yaka walek pumak ngezewili kiling orowei kayima logo pelege ngabelakpekke kanda tenigi yelibungang kokawili nazuwagawili kiling ngai kela logo Anotogo nazuwagawili ngabelakpekka kiriwageliwei keleya logo tenigi yelibungang kokawili yana logo puwiligu sela i walekmak ngiza wazamiya. Keya sela i walekmak pulogo wizagoma keya ngai Tawitigu tenigi yelibungang kokawiliyegi ngai wiziawekkeriktau wiziya.

⁴⁶Ngai Tawiti ngai wiziawekkerik pi ngezebokko miziyengki Anotogo wazono miza, legi Anoto piyegi wazono kelemiya. Pilihtikki wiyeke Tawitigu Anotoyegi pelik nguk meiya, O Anoto, ni Anoto tenigi yelibu yemane kokabek Yakopgibek. Nogo kelirik nugu ne nigi i walek yemane namak ngiza nowiyibene keleniweki, meiya. ⁴⁷Tawitigu Anotoyegi pilik waberek miza kapura pugu i yaka walek yemanemak ngiza ono, pigi marekpek yeikta Solomon meiyabokko Anotogi i walek yemanemak ngiza mowiya. ⁴⁸Kerewiyi, Anoto Yemizi Lewege Panubek i yongkambanuwiligu ngiziyengke yolu onobek. Purik yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nakko Kapiya Walektikke yungke pobilik kaiya pelik,

⁴⁹ Anoto Yemizibokko pelik kai, Paka ngalege lemeng tung negi mogosirik, keya ngabelakpek neyegi panga kulengke nogo ngaiwekibek. Pilik legi negi i talikmak nakko negi ngizagi? Ma i ne pangka kumanagi namak talege ngizagi? ⁵⁰Nakkorau pangka mizagi ono, purik ne makngezogo watabi paka ngalegeyeng keya ngabelak pobokkiyeng mabiyeng keremiza, Yemizibokko pilik kai, mena meiya. *Isaya 66:1,2*

⁵¹Setepangko yemane ngagozak piyengki kerewiyi puwiliyegi pilik yeiya logo ngago yeke langakta taga pelik kozang yeiya, Ini yombanu Isileiliwili kangka inuwagiyeng kingyeng kelik. Wilek kang inuwagiyeng wilek kang yombanu Anotoyegi ngizi panu kumuli ono puwiligi yango kelemi ono, logo kerangang inuwagiyeng Anotogi ngagoragi waliya. Inuwa inuwagi yelibungang kokawili kelik purik inuwarau keya puwilirau wok mabiyeng Anotogi Kung Walekpek kik keya wezameli logo

pugu kairagi kerewiyagirikki kiyebuk. ⁵²Inuwagi yelibungang kokawiligu yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nak ngangang nagelemi nararau ono kani. Puwiligu yombanu ngago yombu pangka panubek lewagi puragi kozak kisawili yela. Keya pi kayima logo weik inuwago pi ulagiwiliyegi miza yana, keya inuwago pi ula kani. ⁵³Inuwa Anotogi loyeng weiyawili. Lo piyeng Anotogi angelawiligu paka ngalega inuwagi yelibungang kokawiliyegi yana logo puwiligu inuwayegi mele inuwagiyengke yana logo inuwa weiya kapura inuwa ngoluk piliktagi kiriwei mizi ono. Wameik, yeiya.

⁵⁴Togo Setepang ngago pugura weik yeik sawiya logo yombanu ngagozak piyengki kerewiyi puwili ngago puragi kerewiya koyimowei sisikmokko pangka ono miza logo kili puwiligiye ngiliti. ⁵⁵Kapura Setepang Anotogi Kung Walekpokko kola logo paka ngalege ngayang panu pakelageya tawizeige Anotogi ngaiwaktik keya Yisu Anotogi mele ngaigezikke luweza wizilege pakela. ⁵⁶Logo Setepangko pelik kaiya, Pakeli, nogo ngilumbek tiya wizilege pakeli logo yombanu ulogo paka ngalega kayimabek Anotogi mele ngaigezikke luweza wizilege, pakeli kaiya. ⁵⁷Puwekkerik yemanewili ngago pura kerewiyagirikki kiyebuk kopong puwili kerangang puwiligiye meleyengko nguk namizi waliya logo ngalizi kek kisa. Pulaga puwili mabuwiligu Setepangyegi nginda kuna. ⁵⁸Puwiligu pi yenge Yirusalem yerendaga yenge yerengke ulumi wageliwei kuna logo pulogo pi kingyengko ula.

Togo yombanu pi kingyengko ula puwili kagorik yeke ngalege puwiligiye pugusa logo yombu nawekke nakyegi mereke ngai wizeibene wiya. Pokki yeikta Saulu mei.

⁵⁹Puwiligu ngoluk Setepang kingyengko ulageya koyige ya Setepangko Yemizi Yisuyegi waberekmekke ngalizi pelik meiya, Yemizibek Yisu, kung nogobek mize, meiya. ⁶⁰Logo Setepang pongo ngabelakpekke ingeyau laliya logo ngereke waberekmekke ngalizi pelik meiya, Yemizibek, kaile puwiligu neyegi miza pera nugu puwiliyegi kanga yanagirikki kumuli nagani, pugu pilik meiya logo pi ibeng.

8 ^{1a}Keya Saulu puragi pakela logo pelik kumula, Puwiligu Setepang kingyengko ula logo pi ibeng purik pangka mena miza.

^{1b-3}Setepang pilik ibeng sa logo yombanu Anotoyegi kiriwei panu yoluwiligu Setepangki yasurik waliyageya keya piyegi ngalizi ingkeya ngabik miza. Wok puwiligu Setepang kingyengko ulabokka weik yombanu Yisuyegi ngizi kumuli onowiligu Yirusalem yerendage yombanu Yisuyegi ngizi kumuli nawilirau weik pulaga ngangang yemane panu keleya logo puwili ngangang yemane wagela. Keya yombu nawekke Saulubokyegirik pi yombanu Yisuyegi kiriweimok mamok yeikkirikki

keli logo pi i puwiligiye mabiyengke kuna logo namakka namakke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili iza kelegeya iza orowei wigirimakke wigira wazaya miza. Piliktikku mizagewiyege Yisuyegi kiriweiwili mabuwili nalaga nalege kazi luwa ula mela, nawili ngabelak Yudaya meibekke yerengyengke kuna, keya nawili ngabelak Sameriya meibekke yerengyengke kuna. Puwili mabuwili pilik kuna kapura yombu aposolowili kuna ono, puwili Yirusalem yerendaga mabulogo koya.

⁴Togo Yisuyegi ngizi kumuliwili nalege luwa ula mela puwili wale mabiyengke ngago Yisuyegi langaira kozak yei kambela. ⁵Pilip ngabelak Sameriya meibekke yereng Sameriya meirage kambela. Pulogo kanda yongkambanuwiliyege ngago Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabekyegi langai puragi kozak yeiya. ⁶Yongkambanu kolokngagono wawere ulawili Pilipgu kairagi kerangang mana logo puwili mabuwili piyegi kerewiya keya pugu Anotogo keke miziyeng mizirikki pakela. ⁷Piyeng pelik, kerewawili yongkambanu puwiligu ngai puwiliyaga welagela ngalizi ingkeya kelele kisa meli lewa, keya yongkambanu inge keya mele ibengwili yombiyangai wazaya, keya yongkambanu ingeyeng korowali ma songono mizawili yombiyangai wazaya. ⁸Piliktikki wiyeke yongkambanu Sameriya yolu puwili wilikwilikmokko pangka ono.

⁹Yereng purage yombu yeikta Saimon mei nak yolu. Pi watagak yemaneyeng mizi mizibek logo pokko pilikyeng mizi puwekke purik yongkambanu Sameriya yoluwili lelengkiri mizi. Pi ngezebokko puwiliyegi ngezebekyegi langai pilik yei mizi, Ne yombu yemizi inugubek yei mizibek. ¹⁰Logo yerengke yemanewili keya songonowilirau puwili mabuwili piyegi mereke kerangang mana mizi. Puwiligu piyegi kumularik pi Anotoyaga kayimabek mizi logo Anotogi kozang yemanelei meibek. ¹¹Pugu kang kolokngagonoyengke watagak yemaneyeng miza kopong yongkambanu kolokngagono Sameriya yoluwili lelengkira logo piyegi kiriwei mizi. ¹²Kapura Pilipgu ngago wazono Anotogi ngaimekki ngai pura keya Yisu Kilisibekki yeiktaga yombanuwili Anotogi ngai purage kiliyiweki puragi kozak kaiwekke puwiligu ngagoragi ngizi panu kumula logo Pilipgu puwili kaimela, yombuwili keya yongokwilirau kaimela. ¹³Saimon ngezebektau ngagora ngizi panu kumula logo kaimela. Pi kaimela logo Pilip kiling yongomo mizageya wizimowei pugu Pilipgu watabi yemane Anotogo keke miziyeng keya watabi pi Anotoyaga kozanda kilimbek mizi piyeng mizi purikki pakela wiziga pi lelengkira.

¹⁴Pulaga yombu aposolowili yenge Yirusalem yerengke yongkambanu Sameriya yerengewili Anotogi ngagoragi ngizi kumularikki kerewiyawekkerik puwiligu Pita keya Yowan yongkambanu Sameriya yerengke Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi wezayela. ¹⁵⁻¹⁶Piyau pulogo

kanda piyau puwili ngago Yisuyegi langairagi ngizi kumula logo Yisugi yeiktage kaimeli kele kapura Anotogi Kung Walekpek ngoluk yenge puwiligi yungke kiliya ono purikki pakela. ¹⁷Tegi puwili Anotogi Kung Walekpek weibene Pita keya Yowangu puwiliyegi mele piyauyaiu walamiya logo puwiliyegi waberek mizageya koyige ya Anotogi Kung Walekpek yenge puwiligi yungke kiliya.

¹⁸Togo Saimongu keriyarik Anotogi Kung Walekpekko yombanuwiligi yungke kiliya purik aposoloyaugi meleyeng puwiliyegi walamiya purikku mamiza legi Saimongu kingyeng Pita keya Yowangu weibene yana logo pelik yeiya, ¹⁹Nogo namele ma nakki ngalege mele nozozik walamiya logo Anotogi Kung Walekpek namele ma nakki yungke kiliyagiweki kangka iwakagibek weiweki. Tegi yaligu kozambok neyegirau nani, yeiya. ²⁰Kapura Pitago pelik meiya to mela, Anotogo yeik nanagi piyeng ni kingyengki ngane weiyagi nobiyeng miza legi ni keya king nuguyeng yereng yezi kusagi onozik ngori puragi kuni. ²¹Wilek kang nugubek Anotogi wirege pangka ono legi ni yawe peraga wale nariktau mizagi onobek ma ni te kiling yawe mizi piyengki saweliwei yawe mizagi onobek. ²²⁻²³Tegi ni kaile nuguyengki kuneng mizimo keya kaile nigi piyengka kowitageya wizimowei Anotoyegi waberek mizimo. Purik nogo keriyirik ni kozambek weiyagirikki yagolok kelimokko kolabek keya ni ni makngeze lewege mizibek, keya ni kazing kaileyengko wigira wazaniyabek legi Yisuyegi wilek kang nugubek kowitageya wizimowei Anotoyegi waberek miza logo pugu kumula kaile pilik piyeng tumulibene waberek mize, meiya. ²⁴Pilik kai legi Saimongu Pita keya Yowanyegi ingi ngaungaumek kiling pelik meiya, Yaligu Anotoyegi negi waberek mizi logo yaligu pilik kai piyengka nara neyegi pilik mizagi onoweki, meiya.

²⁵Pulaga Pita keya Yowangu yongkambanu Sameriya yerengkewiliyegi ngago Yemizibekyegi langairagi kozak yeiya keya watabi piyau ngezeyaugu Yisuyegi langai iwaka piyengki kozak yeiya logo piyau Yirusalem yerengke kandobela. Piyau yorik ngabelak Sameriyaabekke yereng kolokngagonoyengke yongkambanuwiliyegi ngago wazono Yisuyegi langai puragi kozak yei kambela.

²⁶Wok nakke Yemizibekki angelawiliyaga nakko Pilipyegi kanda pelik meiya, Ni kangweki kangkere miza logo kazing paka Yirusalem yerengka pongo yereng Kasa meiragi, kazing kurung yeiktikke puluweng neing kambele, meiya. ²⁷Tegi Pilip kangkere miza logo weik kambela. Pongo kazingke yombu yemanebek ngabelak Itiyopiya meibekkabek yabekelege. Pok yombu yeik yemanera kilimbek, keya pi yenge Itiyopiya puwiligi Kuwin Ngai yeikta Kadesi meimelegi kingyeng mabiyengki ngabek. Yakabok paka Yirusalem yerengke Anotogi i walek yemanemakke Anotoyegi ingeyau laliyi keya ya kumuli kambela logo ²⁸yorik pi pigi

karek osimokko ulumimakke ngalege mogosa logo wiriya. Pi ngalengale kunimowirik pi Kapiya Walek yombu Anotoyaga ngagora weiyabek Isaya meibokko lende mizarik sangkeli kuna.

²⁹Pulaga Anotogi Kung Walekpokko Pilipyegi pelik meiya, Pangalege kune, logo karek osimokko ulumowei pumakke saweliwei ngabelak libu kune, meiya. ³⁰Pilip nginda kuna logo pi yombu Kapiya Walek Isaya poropekpokko lende mizarik sangkelirikki kerewiya. Tegi Pilipgu piyegi pelik nguk meiya, Nugu sangkeli pura nugu iwakara ma yeikta, meiya.

³¹Yombu ngaibokko Pilipyegi pelik meiya to mela, Talik miza logo ne iwakagi purik nakkorau neyegi waligeleniya ono legi. Logo ni ne kiling yeke ngalege karek negi osimokko ulumimakke mogosi koli, meiya. Tegi Pilip kari osimokko ulumimakke tameneng meiya logo piyegi saweliwei mogosa.

³²Anotogi Kapiya Walektikki pugu yaka wale sangkela purik perik,

Pi memengmek nagiweki uliweki nakko miza orowei kang mabilikmekke kuna, pi memeng songono nakko memengmekki lekpek ngeliwেকে kelele kai ono pilikmek kelik, pi ngago nararau kaiya ono. ³³Pi momanenda wiya keya ngagozak pugura waberek miza ono. Nakko pigi yango keya marekngangwiliyegi kozak yeiyagi langai ono purik pigi ngabelakpekke wik wiziya weik yeik kopong. *Isaya 53:7,8*

³⁴Ngago lang purik lende miza wizilege sangkela logo ngaibokko Pilipyegi pelik nguk meiya, Nugu neyegi kozak nei, Yombu ngago pura Anotoyaga weiyabokko kaibok takyegi kai, pi ngezebokko ngezebekyegi kai ma nazuwaga nakyegi kai yagenda, pilik nguk meiya. ³⁵Tegi Pilipgu piyegi pelik meiya, Ngago nugu sangkela pura Yisuyegi langai kai yagenda, pilik meiya logo ngago puragi ngaibekyegi waligelemya logo ngago wazono Yisuyegi langai piyeng mabiyeng kozak meiya.

³⁶Togo piyau ngalengale kazing libu tagoleige kai luwang songonobekke tabunda logo ngaibokko Pilipyegi pelik meiya, Kai nak pek kani, ne kaimeliwেকি keli. Nangaiyengko kazing ne kaimelagimek waliyi wazami, meiya. ³⁷Tegi Pilipgu piyegi pelik meiya to mela, Tamizeige ni Yisuyegi wilek kang nuguyeng mabiyengko ngizi panu kumuli purik mabura ni kaimelagi, meiya. Logo ngaibokko pelik meiya, Ne pilik mizi, Yisu Kilisibek pi Anotogi Marekpek purik nogo ngizi panu kumuli, meiya.

³⁸Togo ngaibokko karek osimokko ulumimak oroweibekyegi wila wiyibene meiya logo Pilip keya ngaibek mabiyau kaibekke kiliya kula logo Pilipgu pi kaimela. ³⁹Piyau kaibekka yangalekta mabuwekke Anotogi Kung Walekpokko Pilip miza orowei kuna. Ngaibokko pi ngereke pakela ono, kapura pi kazingmek neing kunarik wilek kang pugubek wilikwilikmokko pangka ono kuna.

⁴⁰Togo Anotogi Kung Walekpokko Pilip miza orowei kuna logo pi yenge yereng Asoto meirage wazamiya. Pilip ngezebek Asoto yerengke

wiziyarikki pakelawekke pi yereng pura wiya logo ngabelak libu kunimowei pugu yongkambanu yereng mabiyengke yoluwiliyegi ngago wazonoragi kozak yei mizi kambeleige pi yenge Sisariya meirage lewagela.

9 ¹⁻²Pilik mizi kandik yombu yaka Saulu meibokko pi yongkambanu Yisu Yemizibekyegi kiriweiwili ngago kazi mizagiyengka yei keya nawili yeli kai kang kuna. Pi yombu kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi kambela logo nguk meiyarik pugu pi kapiya narik lende miza logo maniweki. Kapiyarikku kairik Saulugu yongok keya yombu inigi tepekke kazing Yisu Yemizibekkimmekki kiriwei mizi mologabok kebangkela logo yenge Yirusalem i wigirimakke wigiriweki iza orowei yo purik pangka, kai. Logo Saulugu kapiya purik weiya logo pongo Tamasiko yerengke i walek songono Yudawiligiye ngaiwiliyegi yani kangkirik.

³Pi kapiyarik weiya logo pi weik pongo Tamasiko yerengke kambela. Keya pi pulogo yerendage mereke kandaweki mizi pura ngaiwak paka ngilumbekkerik pigi ngalege nguk namizi ngela mana logo ngaiwaktikku pi yawereng kelemiya. ⁴Pi ngabelakpekke kawiyewe wala logo kili narago piyegi pelik kairikki pi kerewiya, Saulu, Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki, meiya. ⁵Tegi Saulugu pelik nguk meiya, Yemizibek ni tak, meiya. Pugu pelik meiya to mela, Ne Yisu nugu ngangang kelenibok. ⁶Yangalek mei logo yeke yerengke kiliya kune logo pulogo nakko niyegi yawe nugu mizagiyeng kozak neiyagi mena, meiya.

⁷Pulaga yombu Saulu kiling kayima puwili weik ngoluk luweza, puwiligu kele kilira kairikki kerewiya kapura naktau pakela ono. ⁸Saulu ngabelakpekka yangalek meiya logo wire puguyau ngaiwila kapura pugu watabi nayendau pakela ono, purik wire puguyau kusa kopong. Tegi puwiligu pi mele puguzikka weiya logo yaliwei yeke Tamasiko yerengke miza orowei wiriya. ⁹Wok neyauganak piyeng pi wireyau kusa wiziya keya puwekkerik pi ngeragi nayeng ni ma kai nak ni miza ono.

¹⁰Yeke Tamasiko pulogo yombu Yisuyegi kiriwei nak yeikta Ananiya meibek yolu. Yemizibokko piyegi wangakyeng kelik narage pelik meiya, Ananiya ni talege meiya. Tegi pugu pelik meiya to mela, Yisu negi Yemizibek, ne pelege, meiya.

¹¹Togo Yemizibokko piyegi pelik meiya, Yangalek mei logo panga kazing wale yeikta Pangka Pangka meimekke kune, logo yombu Yuras meibekki imakke yeke ige yombu wireyau kusa nak yeikta Saulu mei yereng Tasasi meiragabek wizi penangai mena ngago meimo. ¹²Pok neyegi waberek mizageya wizimoweiwekke nogo pi wangak nara mana logo pugu yombu yeikta Ananiya mei nak pakela logo pok ni logo ni kalike piyegi kanda pi ngereke wireyau pakelibene mele nuguyau pigi ngalege walamiyagi.

¹³Pilik kai legi Ananiyago Yemizibekyegi pelik meiya to mela, Kapura Yemizibek, yongkambanu kolokngagonowiligu neyegi kisirik

yombu pokko paka Yirusalem yerengke yongkambanu Yisugi puwiliyegi ngangang kaile panu keleyi mizi, kisi. ¹⁴Keya pi yombu niyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyaga pangkara weiya logo pongo Tamasiko pelege kanda yongkambanu nugu puwiliyegi sawelibene yeik nuguragi ngago nei mizi puwili kebangkelagibek, meiya. ¹⁵Logo Yemizibokko Ananiyayegi pelik meiya, Purik wameik kapura weik nogo pi neyegi yawe miziweki sawiya mena ni piyegi kune. Pi keli nogora mizagibek logo nogo pi yongkambanu Yuda onowili keya puwiligi King Ngaiwili keya yongkambanu Isileili puwiliyegirau wezamela logo pugu yeik nogorage kuna logo neyegi iwaka sibene kozak yei mizagibek.

¹⁶Keya ne makngezego pi waligelemiyagi purik yeik nogoragi wiyeke pi ngangang nara nalikyeng keya kuneng nara nalikyeng wagelagi, meiya.

¹⁷Togo Yemizibokko Ananiyayegi pilik mei legi Ananiya kambela logo i yaka pumakki yeke ige la logo mele puguyau Saulugi ngalege walamiya. Pugu Sauluyegi pelik meiya, Saulu, nogobek, Yisu Yemizibek, ni pongo kazingke pelege wiriyawekke niyegi tabundabok ngezabokko ne wezanela. Ni ngereke wireyau ngaiwile logo pakeliwewi keya Anotogi Kung Walekpokko niyegi wilak sibene pugu ne wezanela, meiya.

¹⁸Pilik miza ngizige watabisimekki sanga piyeng kelik nayeng Saulugi wireyau kawiye wala logo pi ngereke wireyau ngaiwila. Pi luweza logo nakko pi kaimela. ¹⁹Pi ngeragi na wizigeya kozang pugubek ngereke yo.

Pilik miza logo Saulu pulogo Tamasiko yerengke mawinda wok nayeng Yisuyegi kiriwei puwili kiling wiziya. ²⁰Pi i walek songonoyengke kemenak kuna logo yeke ige la logo yongkambanuwiliyegi Yisuyegi langai kozak yeiya. Pugu puwiliyegi pelik yeiya, Yisu Anotogi Marekpek kani, yeiya.

²¹Keya yongkambanu piyegi kerewiyawili mabuwili lelengkira logo pelik kisi, Pobok yombu paka Yirusalem yerengke yongkambanu Yisugi yeiktaga puwiliyegi sawelibene ngago mei mizi puwili yelageya wiziya bok ma? Pi pelege pilik kumuli puwili kebangkela logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi iza orowei yogirikki weraga pelege kayimabek ma, kisa. ²²Kapura Saulugu ngoluk ngago Yisuyegi langaira kozak kai mizi keya pugu kozak kaira kozandago kola keya pi mawiyarekka kozak kai purik pugu kaiyeng mabilik kozandago mawiyarekka kola mizi. Keya ngago pugu kaiyengko wameik Yisu Kilisibek mizi logo Yuda Tamasiko purage yolu puwili piyegi kanga meiyagi langai nayeng ono.

²³Wok kolokngagono weik miza logo Yudawili wawere ula logo kazing Saulu ulagi namekki kozak kela. ²⁴Kapura puwiligu kozak kela piyeng nakko piyegi kozak meiya. Puwili pi ulagirikki wiyeke pi yerenda wiya

nelegi puwili yerendagi kangyengke kusaga yoklongko ngai kelemiyageya koyima. ²⁵Kapura wok nakke kusage Saulugu Yisuyegi iza orowei wiriya nawiligu pi miza logo pi leng kikkikke wazamiya logo wibek neing lemeng yemane kingyengka keremiza logo yerenda yawereng kelemiyamekki yungu tiya narikke pongo ngabelakke wazamiya.

²⁶Pulaga Saulu paka Yirusalem yerengke kang yongobela. Keya pulogo kanda pura pi Yisuyegi kiriweiwiliyegi sawelagi nobiyeng miza kapura puwili mabuwili piyegi kazi miza logo puwili pi Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyaga nak miza ono.

²⁷Togo yombu Panabas mei nak ngago pugu kozak kai puragi ngizi mena miza logo pi Saulu miza orowei panga yombu aposolowiliyegi kuna. Puwiliyegi kanda Panabasgu puwiliyegi Saulugu Yemizibek pongo kazingke pakela purikki kozak yeiya logo Yisugu piyegi ngago kozak meiya piyengki kozak yeiya. Pi puwiliyegirau Saulugu pongo Tamasiko yerengke Yisugi yeiktage ngagora liyandek namizi kozak yeiya puragi kozak yeiya.

²⁸Togo Saulu aposolowili kiling wiziya logo Yirusalem yerengke kozang sara wizimowei yongkambanuwiliyegi ngago wazono pura Yisugi yeiktage kozak yei yongomo mizi kambela. ²⁹Pi Yuda Kirik ngago yeiktage kisi puwiliyegi kozak yei keya puwili kiling kela yongomo miza kapura puwiligu pi ulagi nobiyeng miza. ³⁰Kapura yombanu Yisuyegi ngizi wamenara kumuli puwiligu puragi kerewiyawekke puwiligu Saulu pongo yereng Sisariyara miza orowei kambela logo pulaga pi ngabelak Silisiya meibekke pigi yereng Tasasi mei purage kang wezamela.

³¹Togo pulaga tek narik yombanu Yisuyegi kiyebuk mizi puwili yongkambanu yenge ngabelak Yudaya meibekke yolu puwili keya ngabelak Kalili meibekke yolu puwili keya ngabelak Sameriya meibekke yolu Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage wawere uliwili yeikta Yisugi I Walekmak meimak puwili mabuwiliyegi ngangang nayendau keleya ono, puwili yombiyangai yolu logo Anotogi ngagoyengki kiriwei mizi keya Anotogi Kung Walekpokko puwiliyegi sawelarikku puwili kozang keleyi keya yemane si kunimowei Yemizibekyegi ya kumuli keya yombanu kolokngagono nawilirau Yisuyegi ngizi panu kumuli.

³²Pita kabelak mabiyengke yongkambanu Yisugi puwiliyegi keriyi yongomo miza. Kang narage pi yereng Lida meirage kambela. ³³Pulogo pi yombu yeikta Iniya meibek melegulang kelemiya. Iniya pi inge keya mele ibembek logo pi ngezebektau yangalekta wei mizi ono, pi lalektage ngalege kirisimasi melenazik keya nazikka neyauganara wizagomibek.

³⁴Togo Pitago piyegi pelik meiya, Iniya, Yisu Kilisigu ni weik yombiyangai keleni mena yangalek mei logo tungka nuguyeng pangka

pangka keleme, meiya. Pilik kai legi nguk namizi Iniya yangalek meiya. ³⁵Logo yongkambanu yereng Lida keya yereng Serong meiyauge yoluwili mabuwiligu Iniya wei mizirikki pakela logo wilek kang puwiligieng kaileyengka kowita logo Yisu Yemizibekyegi sawela.

³⁶Yereng Yopa meirage pulogo Yisuyegi kiriwei yongok yeikta Tabita meimele yolu. Yeik pugura ngago yeik Kiriktage Tokasi mei. Pi wok mabiyeng ngezemologo yawe wazonoyeng mizi keya watabiyengki yeikwiliyegi saweli mizimele. ³⁷Pi pilik mizageyara pi kemegeme miza logo ibeng. Puwiligu kazing puwiligu mizimekke kiriwei yasu pugurik kaigesalo i yeke ngalegemakka yeke ige wiya.

³⁸Yereng Yopa pura yereng Lida mei puraga koweige ono logo Yisuyegi kiriwei Yopa yoluwiligu Pita yereng Lidaraga yolurikki kerewiyawekke puwiligu yombanu ngagora orowei neyau ngago pelikta Pitayegi meiweki wezayela, Teniyegi ngezangai wiriyimo, meiya. ³⁹Tegi Pita kangkere miza logo ngagora oroweyau kiling kambela. Pi kandawekke puwiligu pi i yeke ngalege yasu Tokasigirik wiyamakke miza orowei yabela. Yongok komatewili mabuwili Pitayegi nazuwa nazuwa yawereng kelemiya logo ingkeya ngabik kelemiyageya koyimowei piyegi watabi wakiyagi Tokasigu pi wikwekke ula piyeng waligelemi, kelemiya.

⁴⁰Pitago piyengki pakela logo puwili mabuwili iga welagela wezayela logo pi ingeyau laliya logo Anotoyegi waberek miza. Pi pilik miza logo pi yasurikke kowita logo pelik meiya, Tabita, yangalek mei, meiya. Logo Tabita wire puguyau ngaiwila logo pi Pitayegi pakelawekke pi mogosa. ⁴¹Logo Pitago melezik mana logo piyegi sawela logo luwe wazamiya logo yongkambanu Yisugi puwiliyegi wik miza orowirik yana.

⁴²Pulaga ngago yongok ibengmele ngereke wik yolu puragira Yopa yerengke pulogo ululu miza mela. Keya yongkambanu kolokngagonowili Yisu Yemizibekyegi ngizi panu kumula. ⁴³Pita Yopa yerengke pulogo wok kolokngagonoyeng wizagoma. Pi yombu liyeng pulumakau korikyengka watabi keremizibek yeikta Saimon meibek kiling wiziya.

10 ¹Ngabelak Sameriya meibekke yereng naragi yeikta Sisariya mei logo Sisariya yerengke pulogo yombu Yuda ono nak yeikta Konurus meibek, yolu logo pi Rom Ami ngai wale narikke ngaibek. Ngai pumokki yeikta Itali Ngaimek meimek logo pi puwiligi ngaibek. ²Pi Yuda onobek kele kapura pi ibuwili mabuwili Anotoyegi kazi mizi keya piyegi kiriwei panu yolu. Pi Yuda watabiyengki yeikwiliyegi king yani mizibek keya pi Anotoyegi waberek mizi mizibek.

³Wok nakke yokmek panga luwegewekke yombu yakabek wangakyeng kelik nara wire puguyaugu pakela. Konurusgu Anotogi angela nak piyegi lewarikki pakela logo pelik meiya, Konurus, meiya. ⁴Tegi Konurus angelabekyegi ngai yuke panu kelemiya logo kazi mizara wizimowei pelik meiya, Yemizi nogobek, talik, meiya.

Pulaga angelabokko piyegi pelik meiya to mela, Anotogo niyaga waberek nuguyeng keya yawe nigi watabiyengki yeikwiliyegi king yani purarau niyaga weiya logo pugu niyegi wazono mizagi ⁵tegi nugu yombu ngago orowei nawili yereng Yopa meirage yombu nak yeikta Simong Pita meibokyegi ngago pelikta kiling wezayele, Neyegi koli. ⁶Yombu Pitabok yombu Saimon liyeng pulumakau korikyengka watabi keremizibokki i yenge wizambekke kerelege ngizamakke yolu, meiya.

⁷Pilik meiya logo Anotogi angelabek pi wezami kambela. Logo Konurus yombu neyauganak piyegi wiriyibene ngago yeiya, Neyau i pugumakke piyegi yawe miziyau keya nak pigi ngai sawelibek logo pirau Anotoyegi kiriwei panu yolubek. ⁸Konurusgu puwiliyegi watabi wangakta kelik puraga kozak meiya piyeng mabiyengki kozak yeiya logo panga Yopa yerengke wezayela.

⁹Puwili Sisariya yerenda wiya logo puwili kang kang kelemi kayimeige wok kalikebekke puwili yoklongko panga Yopa yerendagi mereke logo Pita imakke yeke ngalege waberek miziweki yabela. ¹⁰Pi yagasi keli logo ngeragi nayeng nagi keli. Togo puwili pigi ngeragi nagiyeng ngoluk kai mizageya keya pi ngai yuke panu tawizeige pura pugu wangakyeng kelik nara pakela. ¹¹Pitago pakelarik pelik, ngilumbek tiya logo kagorik wilangka unatuba panu narik kelik sobong mangoriktau onoyengka wiramiya narik logo ngabelakpekke pelege yeragelege. ¹²Purikki yenge yungkerik watabi nalangai nalangai ngabelakpekke wata inge mangobektau onowili keya kemale keya winak wizingwili wakiya.

¹³Pulaga kili narago Pitayegi pelik meiya, Pita, yangalek meiya logo watawili ula logo ne, meiya. ¹⁴Kapura Pitago pelik meiya to mela, O Yemizibek, pilikki ono. Wata puwili teni Yudawiligi lorago pangka ono kaiyawili logo ne ulogo ngeragi Yudawiligi lorago pangka ono kaiya piyengka nayendau ne na ono, meiya.

¹⁵Pulaga kili purago piyegi mawinda pelik meiya, Watabi Anotogo pangka nagiyeng kaiya piyeng nugu nanigiyeng mizi nagani, meiya. ¹⁶Kili purago kang neyauganara watabi pilik kaiya piyeng miza logo piyeng ngereke paka ngilumbekke orowei yongo la.

¹⁷Piyeng pilik miza logo Pita ngezebek wangakyeng kelik peragi solorik talik kai yagenda miza legi ngoluk kumulageya wiziya logo tawizeige pura yombu Konurusgu wezayelawili wiriya logo Saimongi imak talege miza legi weli keya nguk yei miza logo kanda imakki yerengke kandikke luwezara koya. ¹⁸Puwiligu ngalizi pelik kisi, Yombu yeikta Simong Pita meibek pelege yolu ma yeik, kisa.

¹⁹Pita ngoluk wangakyeng kelik puragi kumulageya tawizeige Anotogi Kung Walekpokko pelik meiya, Kerewiye, yombu nazuwaga neyauganakwili niyegi weik weli lewa mena ni yangalek meiya logo

kando kule. ²⁰Nugu Yuda ono puwili kiling kangkirikki wilek ngelek kumuli nagani, purik puwili niyegi nogo wezayelawili kani, meiya.

²¹Togo Pita imakki ngalega yerageya logo yombanu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yombanu inuwago welibok, inuwa nangaiyengki wiyeke pelege kayima, yeiya. ²²Tegi puwiligu Pitayegi pelik meiya to mela, Tenigi ngaibek Konurus Rom Amiwiligi ngaiwiliyaga nakko tonuwa wezayela. Pi pangkabek keya Anotoyegi kazi miza logo pugu mizagi keli piyeng mizibek keya yongkambanu Yudawiligu piyegi pakelirik wazonobek mizibek. Anotogi angela walek nakko piyegi pelik kozak meiya, Pitayegi ngago meimo, i nugumakke wiriyibene logo ngago pugu kai piyengki kerewiyiweki, mena meiya, meiya. ²³Tegi Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Ige koli, yeiya logo wokpokko kusage pulogo puwili pi kiling iwek kola.

Puwili iwek kola logo wangane pura Pita kangkere miza logo puwili kiling kambela. Yombanu Yisuyegi ngizi wamenara kumuli pongo Yopaga nawilirau puwili kiling kambela. ²⁴Wok kalikebekke puwili panga Sisariya yerengke lewagela. Pulogo Konurus Simong Pitayegi yuke wizilege keya Konurusgu pigi ingembuwili keya pigi kewengkewilirau menalege ngago yeiya logo puwili mabuwili yuke koya.

²⁵Pita yeke ige kiliya liweki tamizeige Konurus Pitagi ingewerege ingeyau laliya logo piyegi ya kumuliweki miza. ²⁶Kapura Pitago pi luwezibene kelemiyageya wizimowei pelik meiya, Luweze, purik nerau yeik yombanubek mena, meiya.

²⁷Togo Pita ngago mei kunimowei Konurus kiling yeke ige kuna logo yeke ige kanda yongkambanu kolokngagono yaka wawere ula koyawiliyegi pakela. ²⁸Logo Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Teni Yudawiligi loyengkirik pelik kai, Teni Yudawili Yuda onowili kiling mogosa yolu nagani ma ngagogeza mizi nagani ma i keya yaweyeng menalege kira waliyi mizi nagani, kai purik ini makngezego iwaka panu. Keya Yuda onowili Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli onowili kopong puwili kiling yolu mizi purik pangka ono purikki teni Yudawili kumulizo, kai keya puwili nazuwagawili purikki teni kumulizo, kai. Kapura Anotogo neyegi waligeleniya pera nogo yombanu nak kaile ma nazuwaga nak purikki kumuli nagani kai keya Anotogo miziweki pangka kai piyeng nogo pangka mizagi ono mizi nagani, kai. ²⁹Tegi ne ini kiling yolu purik pangka. Piliktikki wiyeke inugu neyegi ngago neiyawekke ne ketaga kaiya ono. Pelik mena, nogo ni Konurusyegi nguk nei, Nangki wiyeke ni ne nizi wari wezanela, meiya.

³⁰Tegi Konurusgu pelik meiya to mela, Wok mangobektau ono ulogo yokmek mabobilik panga luwegewekke ne i nogomakke Anotoyegi waberek mizageya tawizeige nguk namizi yombu kagorik simbele langiya narik wakiyabek negi wirege luweza wizilege. ³¹Logo pugu

pelik kai, Konurus Anoto waberek nugumekki kerewiya keya yawe nigi watabiyengki yeikwiliyegi king yani purarau keremareke ono, logo pugu niyegi wazono mizagi. ³²Yombu nawili yereng Yopa meirage yombu nak Simong Pita meibekyegi ngago mei wezaye. Pi yombu Saimon liyeng pulumakau korikyengka watabi keremizibekki imakke yenge wizambekke kerelege ngizamakka wizi penangai, mena neiya. ³³Tegi mabuwekke ne niyegi puwili kang wezayela logo ni weik lewa purik wazono. Teni mabuwili weik menalege Anotogi wirege pelege Anotogo niyegi kaibene keleniya piyengki kerewiyiweki teni yuke yolu, meiya.

³⁴Togo weik Pitago puwiliyegi pelik kozak yeiya, Nogo weik iwaka. Anoto yewizekkazek mizi onobek, pugu yongkambanuwili keleyirik menalik, purik wameik. ³⁵Namele keya nak piyegi kazi miza logo pugu mizagi keli piyeng mizi mologabok pugu puguwili mizi, Yudawili keya Yuda onowilirau.

³⁶Keya nogo kumularik ngago wazono teni Yudawiliyegi wezamela pura logo ini kerewiya, pura pelikta, Yisu Kilisibekki ibendago yongkambanuwili Anoto kiling ya wamenara wazaya logo pi Yisu tenigi Yemizibek logo pugu yongkambanuwili mabuwiliyegi ngai yolu. ³⁷Keya watabi yemane ngabelak Yudaya meibekke miza piyeng inuwa iwaka, Yisu yombu yereng Nasaretegabekyegi langai piyeng. Piyengki solorik Yowangu were Anotogi ngagoragi kozak kaiya logo yongkambanuwili kaimela logo pi Yisurau kaimela logo Yisu ngabelak Kalili meibekke yawe pugura solo miza. ³⁸Keya Anotogo Yisu pugu keli panubek miza logo piyegi pigi Kung Walekpek keya pigi kozang purago wilak sibene kelemiya. Keya Anoto pi kiling kopong Yisu wale mabiyengke yongomo mizi kuna logo pulogo pugu yongkambanu Sadangko ngaiwili yombiyangai wazaya keya yongkambanu nawiliyegirau saweli miza.

³⁹Togo piyeng Yisugu ngabelak wale Yudawiligi mabiyengke mizayeng keya puwiligi yereng yemane panu Yirusalem meirage miza piyendau mabiyeng tenigi wirege miza. Tonugu pakelarik puwiligu pi yengeleileige nili ula logo pi ibeng kapura wok neyau wiziya logo ⁴⁰wok kalikebekke Anotogo pi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya. ⁴¹Yisu yongkambanuwili mabuwiliyegi tabunda wiriya ono kapura teni Anotogo izawiliyegi keke tabunda wiriya. Pi ibendaga yangalek meiya logo tonugu purik pakela logo pi kiling kai ni keya ngeragi ni miza. ⁴²Keya pugu teniyegi ngago miziweki nara yana logo yongkambanuwiliyegi pigi ngago wazonoraga pi Anotogo yongkambanu ngoluk wik yolu puwili keya ulogo ibeng puwilirau ngagozak keleyiweki sawiyabektikki kozak yeiweki teniyegi kozak yeiya. ⁴³Koka walaka yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawili mabuwili ngago pokyegi langaira Kapiya Walektikke lende miza keya pelik kisa, Yongkambanu pokyegi ngizi panu

kumuliwili mabuwili Anotogo kaile puwiligieng yakabokki yeiktaga tumula logo keremareke wezamelagi, kisa, yeiya.

⁴⁴Pita ngoluk kozak yeiyageya tawizeige pura Anotogi Kung Walekpokko weik yongkambanu Yuda onowili ngago puragi kerewiyawili mabuwiliyegi ngaiweki wilak kiliya. ⁴⁵⁻⁴⁶Kung Walekpokko puwiliyegi ngai purikku puwili ngago yeikyeng nak naraga kisageya koyimowei Anotogi yeikta yongolok mei. Yuda Yopa yerengka Yisuyegi ngizi kumuli Pita kiling kayimawiligu purikki pakela logo puwiligu lelengkira purik Anotogo pigi Kung Walekpek Yuda onowiliyegirau wilak kiliyaweki yeik yana.

⁴⁷Pulaga Pitago Yuda pi kiling panga Yopaga kayimawiliyegi pelik yeiya, Yongkambanu pewili tonugu Anotogi Kung Walekpek weiya mabilik puwilirau weiya, tegi takkorau yongkambanu pewili kaibokko kaimelagirik waliyagi ono purik puwili weik Anotogi yongkambanuwili. ⁴⁸Tegi Pitago puwiliyegi inuwa mabuwili Yisu Kilisigi yeiktaga kaimelizo yeiya. Logo Konurusgu Pita puwili kiling wok nayeng wizeiweki nguk meiya. Togo Pita puwili kiling wizagoma.

11 ¹Pita puwili kiling wizigeya yombu aposolowili keya yongkambanu Yisuyegi ngizi wamenara kumuli Yudaya ngabelakpekke yoluwiligu Yuda onowilirau Anotogi ngagora weiya logo Yisuyegi kiriwei mizi purikki kerewiya. Kapura puwili nawiligu kozang kumula Yuda ono nakko Yisuyegi ngizi kumuli puwekkerik pi yombu korikwekki korik ngalege puwek ngela logo pi Anotogi yongkambanuwiliyaga nak miziweki.

²Togo Pita Konurus wazamiya logo Yirusalem yerengke kang yongobelawekke Yuda yaka pilik kumuliwiligu Pitayegi pelik ngalik meiya, ³Ni Yuda ono yombu korikwekki korik ngalegewek ngela onowiligi imakke la logo mogosa logo puwili kiling ngeragiyeng na purik pangka ono, meiya.

⁴Pilik kisi legi Pitago solo panu miza ngiziga mizi yabekeya piyengki kozak yeiya, ⁵Wok nakke ne Yopa yerengke waberek mizageya wizimowei ngai yuke panu tawizeige pura nogo wangakyeng kelik nara pakela. Nogo pakelarik pelik, nogo kagorik wilangka unatuba panu narik kelik sobong mangoriktau onoyengka wiramiya narik logo paka ngilumbekka ngabelakpekke pelege yeragelege pakela logo purik negi saweliwei wila wiya. ⁶Nogo purikke yenge yungke pakela logo wata inge mangobektau onowili keya keru wizing keya liyeng wizingwili keya kemalewili keya winak wizingwili menalege yenge yungke koyilege pakela, yeiya.

⁷Pulaga kilirago neyegi pelik kairikki ne kerewiya, Yangalek mei, Pita, watawili ula logo ne, mena kairikki ne kerewiya. ⁸Kapura nogo pelik

meiya to mela, O Yemizibek, pilikki ono. Wata puwili teni Yudawiligi lorago pangka ono kaiyawili logo ne ulogo ngeragi Yudawiligi lorago pangka ono kaiya piyengka nayeng nerau na ono, mena meiya.

⁹Pulaga kili purago neyegi mawinda pelik kai, Watabi Anotogo pangka kaiya piyeng nugu pangka onoyeng mizi nagani, mena neiya. ¹⁰Kili purago kang neyauganara watabi pilik kaiya piyeng miza logo yeke langak panu watabiyeng mabiyeng paka ngilumbekke yongobela, yeiya.

¹¹Mabuwekke panu yombu neyauganak Sisariya yerengka nakko neyegi wezanelawili i ne yolumakke tabunda. ¹²Pilik kanda Anotogi Kung Walekpokko neyegi puwili Yuda onowili keke kapura puwili kiling ngezangai kangweki kai legi ne weik kuna. Keya Yopa yerengka yombu mele nazik keya nazikka nak ne kiling ngizi wamenara kumuli pewilirau ne kiling Sisariya yerengke kambela. Pulogo kanda teni mabuwili Konurusgi imakke yeke ige la.

¹³Pulaga Konurusgu teniyegi kozak kairik Anotogi angela nak i pugumakke ige luweza wizilege logo piyegi pelik meiya, Yombu nak Yopa yerengke yeik pugura Simong Pita meibekyegi nawili ngago mei wezaye. ¹⁴Pokko iniyegi ngago Anotogo ni ibuwili yaliya wazayagi naragi kozak yeiyagi, mena meiya.

¹⁵Togo pugu pilik kai legi nogo puwiliyegi weik ngago pura kozak yeiyageya tawizeige Anotogi Kung Walekpokko weik puwiliyegi ngaiweki wilak kiliya, mabilik ulogo solo panuwekke teniyegirau pugu ngaiweki wilak kiliya pilik. ¹⁶Nogo purik pakela logo nogo ngago Yemizibokko teniyegi kaiyaragi kumula, pelik kaiya, Yowan kaimelabokko ini kai yeikpokko kaimeli kapura Anotogi pigi Kung Walekpokko yenge inigi yungke kola wizeibene keleyagi mena kai.

¹⁷Togo Anotogo teniyegi teni Yisu Kilisi tenigi Yemizibekyegi ngizi kumula puwekke pigi Kung Walekpek teniyegi yeik ulak yana mabilikmekke Anotogo Yuda onowiliyegi puwili Yisuyegi ngizi kumuliwekke pigi Kung Walekpek yeik yana purik kimeike legi ne talikpokko Anotoyegi ngai miziweki. Ngago nogora mabura, yeiya.

¹⁸Togo Pitago pilik yeiya puragi puwiligu kerewiyawekke puwili weik pi mawinda ngalik meiya ono logo Anotogi yeikta yongolok meiya logo pelik kisi, Pilik mena, Anotogo Yuda onowiliyegirau pugu kazing puwili kaile puwiligiyengki kuneng mizi keya kaile puwiligiyengka kowiti keya Yisuyegi sawela logo wik wizagomagira weiyagimek tiya yowiyi logo, purik teni weik iwaka, kisi.

¹⁹Pita pilik mizageya keya yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili Setepang ula logo ibengwekke ngangang yemanera lewagela legi kazi luwa ula mela puwili nawili koweige ngabelak Ponisiya meibekke kambela, keya nawili panga wizambekke libuge ilibu Saipira meileige

kambela, keya nawili yereng Antiyok meirage kambela logo puwiligu yongkambanu Yudawiliyegi keke ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yei mizi kambela. ²⁰Kapura yombu Yisuyegi ngizi kumuli Saipira puleiga keya Sairini yerengka nawili panga Antiyok yerengke kambela logo pulogo yongkambanu Yuda onowiliyegirau ngago wazono Yemizi Yisu tenigi ngaibekyegi langai puragi kozak yeiya. ²¹Anotogi kozanda yombanu pigi ngagora kozak yeiwili kiling kuna logo yongkambanu kolokngagonomek Yisuyegi ngizi kumula logo Yemizibekyegi sawela.

²²Pulaga Yirusalem yerengke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli menalege wawere uli mizi puwili mabuwili Yuda onowiligu Yisuyegi ngizi kumuli puragi kerewiya logo puwili Antiyok yerengke yombu Panabas meibek pakeliweki wezamela. ²³Kanda pulogo pugu Anotogo puwiliyegi pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pura yanarikki pakela. Pi pakela logo pi wilik kagowing miza keya pugu puwili mabuwiliyegi kozanda yana logo wilek kang puwiligiyengko Yemizibekyegi ngizi panu kiriweiweki kelegele yeiya. ²⁴Panabas pok pangkabek keya yombu Anotogi Kung Walekpokko kolabek keya ngizi panu kumulirikku kolabek kopong pugu kozak yeiya logo yongkambanu kolokngagono nawilirau Yemizibekyegi kowita logo kazing pugumekki kiriwei miza.

²⁵Pulaga Panabas panga yereng Tasasi meirage yombu Saulu meibekyegi weliweki kambela. ²⁶Pi weli kanda Saulu yolok ngelawekke Panabas Saulu panga Antiyok yerengke miza orowei yo kayima.

Togo kirisimasi pura mabura pulogo koyimowei piyau yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli menalege wawere uli mizi puwili kiling wawere ula logo yongkambanu kolokngagono panuwili waligeleyageya koya. Antiyok yerengke pulogo nazuwagawili yongkambanu Yisuyegi kiriweiwiliyegi yeik wik Kilisiwili meiyara were yana purik puwili Yisu Kilisibekyegi kiriwei miziwili kopong. ²⁷Pilik mizageya keya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisi nawili paka Yirusalem yerengka pongo Antiyok yerengke kambela. ²⁸Puwiliyaga nak Akaba meibek Anotoyaga Kung Walekpokko mizagewiyege ngago watabi kalike mizagi nara weiya logo yongkambanuwiligi tepekke luweza logo pugu pura pelik kozak yeiya, Ngabelakpek mabokke ngaba ibeng mizagira lewagelaweki mizi, yeiya. Ngaba ibeng pura King Ngaibek Kilori meibokko Romwiliyegi ngaiwekke ngizi lewagelara.

²⁹Pugu pilik kai legi yombanu Yisuyegi kiriweiwili puwili ngezewili nak nak king pi puguyengka pangka pangka miziweki wiya logo puwili kiling Yisuyegi ngizi wamenara kumuli ngabelak Yudaya meibekke yereng mabiyengke yolu puwiliyegi wezameliweki, pilik sawiya. ³⁰Puwili pilik wiya logo kingyeng yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwiliyegi yaniweki Panabas keya Saulugi meleyauge wezamela.

12 ¹Watabi pilik piyeng mizawekkerik King Ngai Elodo meibokko weik yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyaga nawiliyegi

ngangang keleyiweki kebangkela. ²Elodogo ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwiligu Jems, Yowangi sibek lang yemanewekko ula logo ibeng. Purikku Yuda Yisuyegi ngizi kumuli onowili wilik kagowing keleya.

³Pulaga Elodogo purikki puwili wilik kagowing mizirikki pakelawekke ngereke pugu ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwiligu Pitarau kebangkela. Purik pilik mizarik Yudawiligu wok Pasoba meibek pakeliraga miza. Wok pokkorik Yudawili perek ngeragi yisriktau onoyeng keremiza logo ni logo nageya koyimowei Anotogo puwiligi yelibungang kokawiligi iyengki kangyengke iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi koloyakamandik kalogoliwili ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulibek.

⁴Puwiligu Pita kebangkela logo Pita wigirimakke wigira wazamiya. Pulogo pi ngai mangomektau onoge yombu mangobektau ono ngai namekke mizawiliyegi miza yana logo puwiligu piyegi ngai koyiweki. Keya Elodogo kumularik Yudawiligi Pasobara pakela logo pulaga puwiligu Pita Yudawiligi wirege ngagozak kelemiya logo ulagi nobiyeng miza. ⁵Keya Elodogo Pita wigira wazamiya kele kapura yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili Pitayegi wiyeke Anotoyegi waberek mizageya koyima.

⁶Wok Pasobaraga piyeng miza logo Elodogo Pita Yudawiligi wirege ngagozak kelemiweki wok kumulabek mizagine were kusage Pita i wigirimakke yombu ami neyauigi libuge iwek kola wiziya. Ngayeng seng neyauigi pi wigira wazamiya keya ami nawilirau wigirimakki kandikke ngai wazaya. ⁷Mabuwekke wigirimakke pulogo Yemizibekki angela nak luweza wizilege logo ngaiwak narik yeke ige Pita yolumakke ngaiwak wiya.

Pulaga angelabokko Pita yangalek kelemiya logo piyegi pelik meiya, Pita, ngezangai yangalek mei, meiya logo mabuwekke sengyau mele puguyauga wei kayimeige wala. ⁸Pilik miza logo angelabokko Pitayegi pelik meiya, Kagorik nugurik waliye, keya ingegangyau wakiye, meiya. Pita pilik miza logo angelabokko pelik meiya, Melewangka ngalege nugurik wakiya logo ne kiling koli, meiya.

⁹Togo Pita piyegi kiriwei kuna kapura angelabokko mizi purik ngizi ma ngaigu miza puragi pi iwaka ono. Pugu kumularik wire puguyaugu wangakyeng kelik narage keriyi nobiyeng miza. ¹⁰Pita piyegi kiriweirik piyau yombu ngai namek kang kuru yeke igerikke ngaiwili wezayi kuna keya yenge narikke ngaiwilirau wezayi, keya kang yemane yenge yerengke kandikke pura purik ngezerik tiya wizilege piyau wigirimakka welagela kuna. Piyau welagelarik ponggo kazing wale narik ngabelak libu kuna logo mabuwekke Yemizibekki angelabek pi wezami weik kakwela.

¹¹Togo pilik mizi ngizige piyegi yaka ngolukku miza pura weik kimeike logo kangka nak piyegi lewagela wizigeya ngezebokko pelik kaiya,

Weik nogo iwaka, pera wameik ngizi. Anotogo pigi angelabek wezamela logo pugu ne Elodogi kozanda keya yongkambanu Yudawiligu neyegi miziweki miza piyengka yaliya wazaniya, kaiya.

¹²Togo wire puguyau ngela wiziyawekke pi Yowan Makki panumele Maliyagi imakke kambela. Pulogo yongkambanu kolokngagono Yisuyegi kiriweiwili wawere ula logo Anotoyegi waberek mizageya koyilege.

¹³Pita kanda yenge kang yerengkerikka ketakketak kelemiya logo kolomandik Maliyayegi yawe mizimele yeikta Loda meimele kuna logo ni tak meiya to mela. ¹⁴Loda Pitagi kiliragi kerewiya logo pi wilik panu legi kandik tiya ono, pi yeke ige nginda yongorik puwiliyegi pelik yeiya, Pita yenge yerengke yuke yolubek, yeiya. ¹⁵Pi pilik yeiya kapura puwili pugu kairagi ngizi kumula ono, puwiligu piyegi pelik meiya, Ni lelewe mizi puloge, meiya.

Togo Lodago ngereke kozang pelik yeiya, Wameik panu. Pi yolubek, yeiya. Tegi puwiligu pelik meiya to mela, Pok Pitagi angelabek kani, meiya.

¹⁶Puwili pilik kelageyarik Pita mazeng keya ketakketak mizageya wiziya. Tegi puwili kandik tiya logo puwiligu Pita pakelawekke puwili lelengkira.

¹⁷Pulaga Pita puwiliyegi mele puguzikku ngagoluk koyi keleya logo Anotogo pi wigirimakka welagela lewaweki kelemiya piyengki waleraga puwiliyegi kozak yeiya. Keya pugu peliktarau yeiya, Puragi Yisugi sakpek Jems keya teni kiling Yisuyegi ngizi wamenara kumuli nawiliyegirau kozak yeizo. Ne pelege wiziyagi ono, ne kangweki mizi. Pugu pilik yeiya logo pi puwili wezaya logo nalege kambela.

¹⁸Wangane yokmek lewagelawekke pura pulogo yombu ami piyegi ngai puwili Pita kakwela purikki pakelawekke puwili leli uli keya wiyalwei kela mela logo nakko nakyegi pelik meiya, Pita talege, talik miza logo pi kakwela, meiya. ¹⁹King Ngai Elodo ngago Pita kakwela puragi kerewiya puwekke pugu piyegi weliweki ngago nara yana, logo puwiligu wela kapura puwiligurau pi yolok ngela ono, yeik. Tegi Elodogo ami yaka Pitayegi ngai puwili ngago yeiya logo puwiliyegi nguk yei yongomo keleya. Logo yawe puwiligira kaile miza kopong Elodogo ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwili yela logo ibeng wazaya. Pilik miza logo Elodo ngabelak Yudaya meibek wiya logo Rom Kapmanbekki yereng yemane Sisariya meirage wok nayeng yoluweki kambela.

²⁰Pulaga King Ngai Elodo Sisariya yerengka wizimowei pi yongkambanu yereng Taya keya Sairong mei piyauwiliyegi sisik panu miza. Pi sisik mizi legi yombanu yerengyanga puwili wawere ula logo piyegi ngagozakkaweki kambela. Wererik puwiligu yombu Elodogi i yemanemakki ngaibek yeikta Pilasita meibekyegi pelik kozak meiya,

Teni Elodogo ngaiwiliyaga ngeragiyeng wei wilibek mizi kapura pi teniyegi sisik mizi kopong teni ngeragi weiyagi langai ono, legi Elodo teniyegi sisik panu purik pangka ono, meiya. Pilik meiya logo Elodogi i yemanemakki ngaibokko puwiliyegi pelik yeiya, Ei purik wameik. Ini pangka kisi, yeiya logo pi Elodoyegi pakeli kuna logo Elodogo pelik kai, Pangka mena, ne puwili kiling ngagora pangka pangka mizagi, kaiya logo pugu wok nak sawiya.

²¹Togo Elodogo wok nak sawiya logo wok sawiyabokko Elodo melewangka King Ngaibekkiyengka pugurik wakiya logo tung pugurikke mogosara wizimowei yongkambanu yereng Taya keya Sairong piyau puwiliyegi ngago yombiyangai nara kozak yeiya. ²²Pi ngagora weik yeik sawiyi ngizige yongkambanuwili mabuwiligu pelik kek kisa, Ngagora yombanubokko kaira ono, pura anoto nakko kaira, kisa, logo puwiligu yeik pugura yongolok meiya. ²³Mabuwekke Elodo kawiyewa. Purik pugu ne yombanubek mena yeik nogora yongolok mei nagani segeya Anotogi yeikta yongolok mei, kaiya ono kopong Yemizibekki angela nakko Elodo kemegeme namokko ula logo ngikwiligu yenge pigi yungkeyeng na logo pi ibeng.

²⁴Togo Anotogi ngagora yemane lewagela keya ululu miza mela. ²⁵Keya yombuyau Panabas keya Saulu piyau yawe kingyeng orowei Yisuyegi ngizi kumuliwiligi yemanewiliyegi yani pura mizi kambela logo paka Yirusalem yerengka yereng Antiyok meirage ngereke yo. Piyau yombu Yowan Mak meibek piyau kiling miza orowei kayima.

13 ¹Togo yenge Antiyok yerengke yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli miziwiliyaga nawili ngagora Anotoyaga weiya logo yaniwili keya nawilirau Anotogi ngagoraga waligeleyiwili. Nak Panabas keya nak Simiyong pi Buka meibek, keya nak Lusiya yereng Sairini meiragabek, keya nak Maneyeng pi ngai Elodo kiling yolubek, keya nak Saulu.

²Wok nakke yenge Antiyok Yisuyegi ngizi kumuliwili Yemizibekyegi ya kumuli keya waberek mizagirikki wilek kang tiya maniweki ngeragi ni onora mizageya keya Anotogi Kung Walekpokko puwiliyegi pelik yeiya, Nogo Panabas keya Saulu negi yawe nara mizibene sawiya legi ini piyau kuni pani keleyizo, yeiya. ³Tegi puwili waberek miza logo weik yeikwekke mele puwiligiyeng piyau gi ngalege walamiya logo piyauyegi waberek miza logo piyau wezayela.

⁴Togo Panabas keya Saulu Anotogi Kung Walekpokko wezayelayau pongo Selusiya kambela. Logo pongo Selusiyaga piyau sikmak weiya logo pulaga panga wizambekke libuge ilibu Saipira meileigi kambela. ⁵Piyau Saipira puleigi yereng yemane Salami meirage kandawekke pulogo piyau Yudawiligi i walek songonoyengke kiliya logo yongkambanuwiliyegi

Anotogi ngagora kozak yeiia. Piyau Yowan Mak yaweragi saweliweki miza orowei kambela.

⁶Pilik kambela puwili ngabelak libu ilibulei neing kang kayimeige yereng Paposo meiragi lewagela. Keya pulogo puwiligu yombanu watagak ngeli nak yeikta Pa-Yisu meibekyegi pakela. Pi Yudawiliyaga nak keya pi ngezebokko ngezebekyegi ikuyogoriktaga pelik kaibek, Anotogo ne ngagora nana logo kozak kaiweki wezanelabek, kaibek. ⁷Pi ilibu puleigi ngaibek yeikta Sesiya Paurusu meibekki kewengkebek. Sesiya Paurusu pi kangkabek iwaka panubek keya pi Anotogi ngagoragi kerewiyagi keli kopong pugu Panabas keya Sauluyegi, Koli, yeiia. ⁸Kapura Pa-Yisu yombu watagak ngelibek, ngago yeik Kiriktagarik yeik pugura Elima meibek ngago Panabas keya Saulugu kozak kisiragi kiyebuk keya pi ngaibokko Yisuyegi ngizi panu kumulagi purikki kiyebuk kopong pugu Panabas keya Saulu waliyiweki keleya.

⁹Togo Saulu yeik nara Paulu meibek logo Anotogi Kung Walekpokko kolabokko watagak ngelibekyegi ngai yuke panu kelemiya ¹⁰logo pelik meiya, Ni Sadang kaile panubekki marekpek kani. Ni watabi pangkayeng mabiyengki kumbak mizibek legi piyengki ngai mizibek. Ni watabi ikuyogorik miziyengko kola keya ngaigu kai piyengko kolabek legi ni Anotogi kazing wameik ngiziyengki kazing ngizi onoyeng mizibene kowitiweki mizi wilibekpek. ¹¹Ni pilik mizibek kopong Anotogi melezikku weik ni nelagi kani. Ni wire kusa wazaniyagi logo tek narik wokpekki wilangkarik nugurau pakeli nangai wizageya wiriyagi, meiya.

Mabuwekke Elimagi wireyau kozainung kusabanurikku waliyi samiya logo pi miza orowei miziweki weik mele puguzikka orowei kunagi namele keya nakyegi weli kang keya mizi. ¹²Pilik miza logo ngaibek pilik miza piyengki pakelawekke pi Yemizibekyegi ngizi panu kumula logo pi ngago Yemizibekyegi langairagi lelung yemane panu kira.

¹³Pulaga Paulu keya pigi kewengkewili yereng Paposo puraga sik namak weiya logo panga wizambekke ngalengale kanda ngabelak Pambiliya meibekke lewagela logo pulaga yereng Pega meirage ngabelak libu kambela. Keya pulogo Yowan Mak Paulu keya Panabas wezaya logo pi pongo Yirusalem yerengke kangmobela.

¹⁴Pulaga piyau Pega yerenda wiya logo ngabelak Pisitiya meibekke yereng Antiyok meirage lewagela. Wok Yudawiligu yawe mizi onobek wok Sabatpek meibekke piyau Yudawiligi i walek songonomakke yeke ige la logo mogosa. ¹⁵Nakko Anotogi ngagoraga Mosegi loyengka mei keya kapiya Poropek kokawiligu lende miza piyengkarau sangkela logo i walek songonomakki yemanewiligu nak piyauyegi wezayela logo pelik yeiia, Mandikyau, yali ngago teni mamok kozang keleyagi nara purik mabura teniyegi kozak yeiyagi purikki teni keli, yeiia.

¹⁶Pilik kai legi Paulu luweza logo mele puguzik puwiliyegi langai yongolok meiya logo pelik yeiya, Ini pelege Yudaga Yuda ono Anotoyegi kazi mizi puwili mabuwili neyegi kerewiyizo. ¹⁷Koka walaka Anoto teni Isileiwiwigibokko teni Yudawiligi mangowili iza logo puwili ngabelak Isip, ngabelak nazuwagawiligibekke koyawekke Anoto puwili kiling wiziya keya kozanda yana logo pugu puwili kolokngagono sibene keleya.

Pulaga Anotogo kozang pugurago puwili Isip ngabelakpekka iza orowei wiriya. ¹⁸Keya kirisimasi yombu neyau tikindayengke pugu puwili yenge kurung yeikwekke wazaya logo kazing puwiligu miziyengki Anoto kunendik wagela.

¹⁹⁻²⁰Pulaga puwili ngabelak Kanang meibekke lewagela logo pulogo yombanu ngabelak melenazik keya nazikka neyauyengkiwili kiling puwili ngai kela logo Anotogo kaile keleyayela logo yongkambanu puguwili tenigi yelibungang kokawiliyegi ngabelak piyeng puwiligiye mizibene yana. Kirisimasi 450 piyengke puwili pilik koya.

Pulaga Anotogo puwiliyegi yombanu ngagoyeng pangka pangka mizagiwili wazaya logo wiziya Poropek Samuwele meibekki tendagawekke weik yeik.

²¹Pulaga yongkambanuwiligu Anotoyegi puwiliyegi King Ngai nak ngaiweki keremizibene nguk meiyawekke Anotogo ngai Saulu puwiliyegi ngai wizeibene wazamiya. Saulu, Kaisgi marekpek pi Peniyamigi yeligangmekkabek. Pi kirisimasi yombu neyau tikindayengke ngai wiziya.

²²Pulaga Anotogo Saulugu teng ngaira ngela mela logo pugu Tawiti puwiliyegi King Ngaipek mizibene wazamiya. Anotogo Tawitiyegi langai pelik kaiya,

Tawiti Yesigi marepokko kazing miziyeng pangkarikki nogo pakela logo pi yombu nogo keli panu langaibek. Keya pi watabi nogo pugu miziweki keliyeng mabiyeng mizagibek, kaiya.

1 Samuwele 13:14

²³Tawitigi marekngangwiliyaga nak Yisu, pi Anotogo teni yongkambanu Isileiwiwili yaliya wazayiweki wazamiyabok pigi ngago sawiyarago kozak kaiya pilik.

²⁴Yisu yawe puguyeng mizagine, were Yowan kaimelibokko Isileili yongkambanuwiliyegi ngago puwili kaile puwiligiye mizibene mizi keya kaile puwiligiye mizibene kowiti miza logo wilek kang puwiligiye Anotoyegi sawela logo kaimeliweki pura kozak yeiya. ²⁵Yowangu pilik miza logo yawe pugu mizira yeikweki merekewekke pugu yongkambanuwiliyegi pelik yeiya, Ini ne tak mizi? Ne inugu yuke yolubok ono kani kapura kerewiyi, pi neyegi kalika lewagi keya ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik nogora yeik puguraga kulengke panu keya yeik pugura nogoraga ngalege panu.

²⁶Yowan kaimelibokko puwiliyegi pilik yeiya logo ne ini yongkambanu nogowili ini Abalamgi yango keya marekngangwili, keya ini Yuda ono Anotoyegi kazi miziwiliyegi ne pelik yei, Tenigi wiyeke Anotogo Yisugu teni yaliya wazayagi puragi ngago pura wezamela. ²⁷Kapura yongkambanu Yirusalem yoluwili keya puwiligi yemanewiligu Yisu puwili yaliya wazayiwekibekyegi pi pilik mizagibek miza ono. Keya puwili wok Sabat mabiyengke ngago Poropek wiligu lende mizayeng sangkeli kapura piyengki solorik iwaka ono, kapura puwiligu Yisuyegi kaile kelemiya purago ngago Poropek wiligu lende miza piyeng weik wameik ngizi miza. ²⁸Keya puwili pugu kaile miza nayendau yolok ono kele kapura puwiligu Pailetyegi pi waze yeik ulak ulibene nguk meiya.

²⁹Togo puwiligu watabi Poropek wiligu ulogo piyegi langai lende miza piyeng mabiyeng kelemiya logo piyegi kiriweiwiligu pigi yasurik yengeleleiga orowei yerageya logo mosindaga king ururumekke wizamiya. ³⁰Kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya. ³¹Keya wok kolokngagonoyengke pugu yombanu pi kiling yereng Kalili meiraga paka Yirusalem meirage yongomo mizageya koya puwiliyegi tabunda wiriya. Puwili pigi wiregawerera pakelawili logo puwili weik Isileili yongkambanu nawiliyegi ngago piyegi langaira kozak kisiwili.

³²Togo te Panabas pelege iniyegi ngago wazono pera orowei kayima. Pera Anotogo tenigi yelibungang kokawiliyegi pugu ngago mizagi sawiyara logo ³³weik pugu mabek teni puwiligi yango keya marekngangwiliyegi ngizi wameik miza pera. Pura pugu Yisu ngabelakpekke pelege teni yaliya wazayiweki wezamela pura. Pilik miza pura Kapiya Walek Ingi Sam neyaurikke pobilik kaiya puragi kiriwei, Ni negi Marekpek. Yokopekke ne nigi Mangobek purikki kimeike keremiza, kai. *Ingi Sam 2:7*

³⁴Keya Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo pi ngereke mawinda ibengkirau onorikki Anotogo Kapiya Walek Isayago lende mizarikke yungke pelik kai,

Ngago walek wazono nogo Tawitiyegi sawiya pura nogo iniyegi ngizi lewagela walibene mizagi kani, kai. *Isaya 55:3*

³⁵Keya mabilik Tawitigu Anotoyegi Kapiya Walek Ingi Samyeng meirikki yungke pelik meiya,

Nugu yombu kaile nayendau onobokki yasurik ngabelakpekke sok si pani kelemiyagi ono, kai. *Ingi Sam 16:10*

³⁶Tawitigu ngezebekyegi kozak kai yagenda ono, purik pugu Anotogi keliyeng mizageya wiziya logo pi ibeng. Logo puwiligu yasu pugurik pigi yelibuwiliyegi saweliwei waliya wazamiya logo ngabelakpekke sok sa. ³⁷Kapura yombu Anotogo ibendaga yangalekta wazamiyabokki yasurik sok sa ono.

³⁸Pilik tegi O nogowili kerewiyi. Nogo kelirik ngago wazono puragi Yisugi ibendago mizagewiyege Anotogo kaile inuguyeng tumula melagi

puragi langai ini iwakaweki keli legi ne iniyegi kozak yei yagenda. Keya peragirau iwakaweki, tamizeige namele keya nak Mosegi loyengki ngizi kumula logo kiriwei mizi purik Anotogo ngoluk kaile puguyengki kumulagi purik Mosegi loyengko kaileyeng pangka tumulagi langai ono. ³⁹Kapura Yisugu mizagewiyege piyegi ngizi kumuli mologabok kaile pugu miza piyengka wila wazamiya logo Anotogi wirege pirau watabi kaile nayeng ono, pi weik pangka melegabek kelemiya.

⁴⁰Togo yombanu ngagoyeng Anotoyaga weiya logo kozak kisawiligu kisa pura iniyegi lewagela nelegi waberek panu, ngai koyizo. ⁴¹Puwiligu Anotogi Kapiya Walektikke yungke pelik kisa,

Ini Anotogo kaiyengki songomeiwili, kerewiyi. Ini ngoluk wik koyigeya Anotogo yawe nara mizagi keya nakko iniyegi purikki kozak yei kele kapura ini purikki ngizi panu kumulagi ono, inugu purikki yeik kumula melageya koyimowei ni kemenak ibengki, kisa. *Abakak 1:5*

Ngago nogora weik, yeiya.

⁴²Pulaga Paulu keya Panabas Yudawiligi i walek songono pumakka welagelaweki tamizeige yongkambanuwiligu piyauyegi pelik yeiya, Wok Sabat kalikebekke peyengki mazenda teniyegi kozak yeiweki kayimizo, yeiya. ⁴³Yongkambanu wawere ulawili welagela miza logo Yuda kolokngagonowili keya Yuda ono kolokngagono weik Yudawiliyegi sawelawilirau Paulu keya Panabasyegi pongo kazingmekke kalika kiriwageliwei kuna. Pilik kunimowei piyaugu puwiliyegi pelik kozang yeiya, Ini Yisuyegi kebangkelizo logo pugu wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puragi inugu wilek kangyeng ngalege wiyizo, yeiya.

⁴⁴Wok Sabat kalikebekke yongkambanu yereng puraga yolu puwiliyaga wale unatuba narik Yemizibekki ngagoragi kerewiyiweki kayima.

⁴⁵Keya Yudawiligi yemanewiligu yongkambanu kolokngagonowili wawere ularikki pakelawekke puwili piyaugu miziyengki yagolok kopong sisikmokko kola logo puwiligu Paulugi ngagora momanenda wiya keya piyegi ngago kaile kisa. ⁴⁶Kapura Paulu keya Panabas mak liyandek namizi kozang sara koyimowei pelik meiya to mela, Togo ini Yudawiliyegi Anotogi ngagora were kozak yei purik pangka kapura inugu puragi kezanga mani purikku ini makngeze wik wizagomagira weiyagi langai onowili mizi legi, togo weik ini wezaya logo Yuda onowiliyegi kozak yei kangweki mizi. ⁴⁷Purik koka Anotogo teyegi Kapiya Walek pugurikke yungke ngago miziweki kaiya nara pelik kaiya,

Nogo ini Yuda onowili wilangkarik miziweki keleya, logo yongkambanu ngabelakyeng mabiyengke kazing Yisugu puwili ibendaga yaliya wazayagimek waligeleyiweki kani. *Isaya 49:6*

⁴⁸Piyaugu pilik yeiya logo yongkambanu Yuda onowili piyaugu kisa puragi kerewiyawekke puwili wilik kagowing miza logo Yemizibekki

ngagoragi wilik kagowing kisi. Keya yongkambanu Anotogo wik wizagomagira weiweki sawiya puwili Yisuyegi weik ngizi panu kumuli.

⁴⁹Togo Yemizibekki ngagora weik kang wale pulumengke ululu miza meli. ⁵⁰Kapura Yudawiligi ngaiwiligu Antiyok lemengki yongok yemane i walekmakki kang miziwili keya yombu yemanewilirau puwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya logo puwiligu Paulu keya Panabas piyauyegi ngangang keleya logo yerendaga kang wezayela. ⁵¹Tegi piyaugu yongkambanu Antiyok yerengke yoluwiliyegi pelik yeiya, Te iniyaga mele togoyau kaigesu purik Anotogo iniyegi wilik ono kopong, yeiya logo piyau panga yereng Aikoniyam meirage kambela. ⁵²Yombanu Antiyok yerengke Yisuyegi ngizi panu kumuliwili wilikwilikmokko kola keya Anotogi Kung Walekpokko kolawili.

14 ¹Paulu keya Panabas panga Aikoniyam yerengke kanda piyau watabi mabilikyeng miza. Piyau Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo yongkambanuwiliyegi ngagora kazing wazonomekke kozak yeiya logo Yuda keya Yuda ono kolokngagonowilirau Yisuyegi ngizi panu kumula. ²Kapura Yuda Yisuyegi kezanga mani puwiligu yongkambanu ngoluk Yisuyegi ngizi panu kumuli ono puwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya logo puwiligu piyauyegi langai wilek kangyeng kowitibene keleya kele ³kapura Paulu keya Panabas pulogo yokolong koyima. Piyaugu puwiliyegi Yemizibek Yisuyegi langai liyandek namizi kozak yeiya. Anotogo piyau kozang yana logo piyaugu watabi Anotogo keke miziyeng keya watabi piyau Anotoyaga kozanda kilingyau mizi piyeng kolokngagono pangka miza logo piyengko kopong yongkambanuwiligu kisirik, Ngago Yemizibokko pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puragi langai pura ngizi wameik, kisi.

⁴Togo yongkambanu Aikoniyam yerengkewili sanga miza logo nawili Yudawiliyegi ngizi kumuli keya nawili aposoloyauyegi ngizi kumuli miza. ⁵Tegi yongkambanu Yuda onowili keya Yuda Yisuyegi ngizi panu kumuli onowili kiling puwiligi yemanewilirau mabuwiligu aposoloyauyegi kaile keleyi keya kingyengko yeliweki sawiya. ⁶Kapura aposoloyau puragi kerewiyawekke piyau ngabelak Likoniya meibekke yereng Lisita keya Tebi meiyauge kabelak piyengke kazi kambela. ⁷Keya pulogo piyaugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeiya.

⁸Yereng Lisita meirage yombanu ingeyau koru wazamiya kopong ngabelakke wei mizagi langai ono nak yolu. ⁹Pi Paulugu ngago kairagi kerewiyawekke pugu Anotogo pi yombiyangai wazamiyagirik pangka purikki ngizi panu kumula. Logo Paulu pugu ngizi kumularikki pakela logo piyegi ngai yuke panu kelemiya ¹⁰logo piyegi ngalizi pelik meiya, Ingeyangu luweze, meiya. Mabuwekke yombu yakabok yangalekta perekmakkera wala logo weik wei mizi.

¹¹Keya yongkambanu wawere ulamek Paulugu mizi puragi pakelawekke puwiligu weik ngago yeik Likoniyawili ngezewiligiraga pelik kek kisa meli, Yombu peyau anoto tonuguyau logo korik yombanuwili kelikyauge teniyegi yerageya kani, kisi. ¹²Puwiligi anoto yemane panubekki yeikta Susi mei keya pigi ngago oroweibekki yeikta Emisi mei. Tegi puwiligu Panabas yeik Susi pura mei keya Paulu ngagora kozak kaiyabek legi puwiligu pi yeik Emisi pura mei miza.

¹³Susigi i walek yongkambanuwiligu Susiyegi inge laliyi keya ya kumuli mizimak Likoniya yerendaga yenge yowerengke yolu. Keya i walekmakki yombu wata kolak kelibene waliyibek liyeng pulumakauwili keya purukpuruk marekyeng yerengke kandikke yongkambanu aposoloyauyegi kolak kelibene waliyiwewiwiliyegi orowei lewa. ¹⁴Kapura Panabas keya Paulu puwiligu miziweki mizi piyengki kerewiyawekke piyau puwiligu kisi keya mizi piyengki kiyebuk legi walimiziweki kagorik ngezeyauiyeng koliya logo wawere ulamekki tepekke nginda kuna logo pelik kek kisa, ¹⁵O yombuwili, te yombanu yeikyau logo keli togoyeng ini yombanu ngabelakkewiligi keliyeng kelik legi ini pilik mizira nangki? Te pelege iniyegi ngago wazono ini anoto inuguwiliyegi yeik ya kumuli mizi piyengka Anoto wik yolubekyegi ya kumuli mizibene puragi kozak yeiweki kayima. Anoto wik yolubokko ngilumbek keya ngilumbekke piyeng, keya ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng, keya wizambek keya wizambekke piyeng mabiyeng keremiza.

¹⁶Koka Anotogo yongkambanu mabuwili kazing ngezewiligu kelimek neing wei mizageya koyi pani keleya. ¹⁷Kapura pugu teni yeik koyi pani keleya ono, a'a'. Pi ngezebokko watabi yombiyangai yolugiyeng yani logo teni yongkambanuwiligu pi wameik ngizi panubektikki iwaka sibene pugu teni ngilumbekka kobo yani yagenda, keya kirisimasi mabiyeng ngeragi wawiyagiyeng yani yagenda, keya wok mabiyengke ya tenigiyeng ngeragiyengko wilak keya wilek kang tonuguyeng wilikwilikmokko kolaweki keleyi yagenda. Pilik tegi Anoto wik yolubekyegi ya kumuli mizagirikki kai, yeiya. ¹⁸Piyau ngago piyeng kozak yei kele kapura Paulu keya Panabas yongkambanu piyauyegi wata kolak kelibene mizi puwili waliyagirikki yawe yemane mizi.

¹⁹Pulaga Yuda Yisuyegi ngizi panu kumuli ono ngabelak Pisitiya meibekke yereng Antiyok meiraga nawili kiling ngabelak Likoniya meibekke yereng Aikoniyam meiraga nawili menalege wawere ula logo pongo yereng Lisita mei puragi kayima. Kanda pulogo puwiligu yongkambanu wawere ulara koyamek ngai puwiligimekki sawelibene keleya logo puwiligu Paulu kingyengko ula logo yerendaga welagela ulumi wageliwei kuna. ²⁰Puwiligu pi ibeng nobiyeng miza kapura yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu yawereng kelemiya logo pi

yangalek meiya logo yerendaga yongo la. Wanganebekke pura pi keya Panabas pongo yereng Tebi meiragi kambela.

²¹Paulu keya Panabas Tebi yerengke kanda piyauyu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langai pura kozak yeiya logo piyauyu ngagorago wilek kang puwiligiyeng yowa yowiya logo yongkambanu kolokngagonowili weik Yisuyegi ngizi panu kumuli keya Yisuyegi kiriwei mizi. Piyauyu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi Anotogi ngagora waligeleya logo paka yereng Lisita meiragi kang yongobela. Keya pulaga piyau ngabelak Likoniya meibekke yereng Aikoniyam meiragi kandobela. Keya pulaga ngabelak Pisitiya meibekke yereng Antiyok meiragi kandobela. ²²Yereng naraga naragi piyauyu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi kozanda yana logo wilek kang piyauyengka puwiliyegi puwiligi Yisuyegi ngizi panu kumuli pumokki ngizi wameik yolu keya Yemizibekyegi ngizi panu kiriweiweki kelegele yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Teni Anotogi ngairagi kuneng kolokngagono panu wageliwei kangki kani, yeiya.

²³Keya yereng Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli mizi mabiyengke piyauyu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyaga nawili yombanu ngizi panu kumuliwiliyegi ngaiweki sawiya. Pilik sawiya logo purik piyau waberek mizagirikki wilek kang tiyi maniweki ngeragi ni onora mizageya koyimowei piyauyu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi waberek miza logo Yemizibekyegi pelik meiya, Yongkambanu pewiligu niyegi wilek puwiligiyeng ngalege wiya legi togo puwili mele nuguzikke wezaya logo nugu puwiliyegi waberek ngaiweki.

²⁴Piyauyu pilik waberek miza logo waleleige yereng pura wiya logo ngabelak Pisitiyabek neing kandobela logo ngabelak Pambiliya meibekke kayima. Pulaga kang kang yereng Pega meirage lewagela. ²⁵Yereng purage la logo piyauyu yongkambanuwili ngagora yana logo pongo wizambekke yereng Ataliya meiraga kambela. ²⁶Pulogo kanda piyau sik namak weiya logo pumakki ngalengale yereng Antiyok piyauyu were wiya puragi yo. Yereng Antiyok pura koka yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu were piyau Anotogi melezikke yana logo Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono purago piyau yawe piyauyu weik pitamani pera miziweki keleyara.

²⁷Piyau Antiyok yerengke kandawekkerik piyauyu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili wawere keleya logo puwiliyegi watabi Anotogo piyauyu miziweki keleya piyeng mabiyengki kozak yeiya. Keya nariktau Anotogo miza logo Yuda onowiligi kazing Yisuyegi ngizi panu kumulagi namek tiya yowiyarikki kozak yeiya. ²⁸Togo Paulu keya Panabas piyau pulogo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiling yokolong koyima.

15 ¹Wok nakke Paulu keya Panabas Antiyok yerengke koyi keya yombu nawili ngabelak Yudayabekka yereng Antiyoktagi kayima logo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili weik waligeleyi logo pelik yei, Tamizeige ini Mosegi lo yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngelizo kaiya pura mizi ono purik mabura Anotogo ini yaliya wazayagi ono, mena yeiya. ²Kapura Paulu keya Panabas piyaugu puwili kiling watabi puwiligu kisa piyengki ngago yemane panu ngalik kela yongomo miza. Tegi puwili mabuwili pilik kozak kela purik Paulu keya Panabas kiling yombanu Antiyok yerengke nawili paka Yirusalem yerengke Yisugi aposolowili keya yombu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngaiwiliyegi peragi pakeli kangweki, kela.

³Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu puwili wezayela logo puwili ngabelak Pinisiya keya Sameriya meiyau neing kambela logo puwiligu yongkambanu pulogo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngago Yuda ono nawili kowita logo Yisuyegi ngizi panu kumuli puragi kozak yeiya. Puwili puragi kerewiya logo wilikwilikmokko kola.

⁴Puwili Paulu kiling paka Yirusalem yerengke kandawekke aposolowili keya Yisuyegi ngizi panu kumuliwili keya puwiligi ngaiwili mabuwiligu puwili kiling melegulang miza logo yombu Antiyok yerengkawiligu Yirusalem yerengkewiliyegi watabi Anotogo yawe puwiligu miziyengki yungke miza piyengke kozak yeiya. ⁵Kapura yombu Palisiwiliyaga weik Yisuyegi ngizi panu kumuli nawiligu luweza logo pelik yeiya, Inugu Yuda ono weik Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyegi puwili Mosegi loyengki kiriwei miza logo yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngeliweki wameik panu, yeizo, yeiya.

⁶Togo aposolowili keya Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligi ngaiwili peragi kozak keliweki menalege wawere ula. ⁷Ngago yokolong kozak kela yongomo miza logo Pitago luweza logo pelik yeiya, O ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, ini iwakarik koka Anotogo iniyaga ne niza logo Yuda onowiliyegi wezanela logo puwiliyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeiweki logo puwili kerewiya logo Yisuyegi ngizi panu kumuliweki purik ini iwaka. ⁸Puwili ngizi kumula logo Anoto yombanuwiligi wilek kangyeng iwakabokko Kung Walek pugubek teni yana pilik puwili yana legi purikku walimizi purik Anotogo Yuda onowiliyegi kezanga yana ono, pi wiregawere pugura puwiliyegi yana purikki teni waligeleyi. ⁹Pugu teniyegi nalik keya puwiliyegi nalik miza ono. Puwili Yisuyegi ngizi panu kumuli kopong pugu kaile puwiligiyeng tumula logo wilek kang puwiligiyeng kaigesu mela yowiya. ¹⁰Pilik mena nangki wiyeke inuwago Anotoyegi yang kelemiya logo pi sisik miziweki kelemi? Purik inuwago yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu Mosegi lo mabiyengki kiriweigi purikki keli kapura tenigi yelibungang kokawili ma tenirau lo mabiyengki kiriweigi langai ono. Logo tamizeige

inuwago puwili Mosegi lo mabiyengki kiriwei mizizo yei purik mabura inuwago puwili kuneng wageliweki keleyagi logo puragi Anoto sisik miziweki kelemiyagi. ¹¹ Yuda onowili Mosegi loyengki kiriwei mizirikki wiyeye Anotogo puwili yaliya wazaya ono, puwili Yisuyegi ngizi panu kumulirikki wiyeye puwili Yisu Kilisi Yemizibekki wazono tonugu weiyagi langai ono purago Anotogo puwili yaliya wazaya. Keya Anotogo teni Yudawili kazing mabilikmekke yaliya wazaya, Pitago pilik yeiya. Yombanu wawere ula pumok mamok ngagoluk, logo puwili yeik kerewiya.

¹² Pulaga Panabas keya Paulugurau ngago kisa logo pumok mamok ngago piyaugiragi kerangang mana. Piyagu puwiliyegi watabi Anotogo keke miziyeng keya watabi wirangai piyeng mabiyeng Anotogo mele piyaugiyengko Yuda onowiligi miza yowiyarikki kozak yeiya.

¹³ Piyagu kozak kisiyeng weik yeikwekke Jems yangalek meiya logo pelik yeiya, O ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, neyegi kerewiyizo. ¹⁴ Simong Pitago ngolukku teniyegi Anoto yongkambanu Yuda onowiliyegi ulogo lewagela logo puwiliyaga nawili yongkambanu yeik pugura kilingwili miziweki izarikki kozak yei yagenda. ¹⁵ Logo pugu kaira keya yombanu ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kisawiligu kisara menalik. Pilik miza pura Kapiya Walektikku pobilik kaiya puragi kiriwei,

¹⁶ Anoto Yemizibokko pelik kai, Kalike ne yogi logo Tawitigi kawiye wala yolu pumakka korowali miza mela piyeng wik keremizagi keya pumak ngereke ngizagi. ¹⁷ Nogo pilik mizagi logo yongkambanu nazuwaga Yuda onowili mabuwili ne Yemizibekyegi weliweki, puwili nogo iza logo yeik nogora kilingwili, ne Yemizibokko pilik kai. ¹⁸ Anoto Yemizibek kalike pugu mizagi piyeng koka solowekkerikka iwakabek. *Amoso 9:11,12*

¹⁹ Keya Jemsgu mawinda pelik kaiya, Nogo kumularik pelik, Tonugu Yuda ono Anotoyegi kowita puwili lo tonuguyeng mabiyengki kiriweiweki keleya logo puwiliyegi yawe unatubara miziweki yanagi ono. ²⁰ Pilik segeya tonugu mak kapiya narik puwiliyegi lende miza logo yaniweki logo puwiliyegi lo keremungke ono, yeik yemane peyengki kiriwei mizizo yeiweki. Piyeng pelik, nakko watamek ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana purik mabura ini piyengka ni nagani. Keya ini watamek ma winakmek ma liyengmekki iwibekka ni nagani, logo watamek ma winakmek ma liyengmek uli puwekke kebi wilektik were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni. Keya nariktau ini kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani. ²¹ Yemane peyeng yongkambanu mabuwili iwakayeng purik kirisimasi kolokngagonoyeng yereng mabiyengke wok teni Yudawili yawe mizi ono mabiyengke tenigi i walek songonoyengke Mosegi loyeng sangkela logo ngago pugura kozak yeiya, Jemsgu pilik yeiya.

²²Pulaga aposolowili kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili keya puwiligi ngaiwili mabuwili menalege kelarik mabuwiliyaga nawili iza logo Paulu keya Panabas kiling yenge yereng Antiyoktaga wezayeliweki kozak kela. Puwiligu nak Yuras yeik nara Pasaba meibek, keya nak Silasi meibektau iza. Yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu kumularik yombu piyau yombiyangai panuyau miza.

²³Puwiligu piyau iza logo kapiya pelik lende mizariktau piyau kiling wezamela,

Teni aposolowili keya Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwili, teni ini kiling ngizi wamenara kumuliwili. Teni ini Yuda ono weik Yisuyegi ngizi kumuli yenge yereng Antiyok puraga yoluwili keya Yuda ono Yisuyegi ngizi kumuli yereng ngabelak Siriya meibekke nayengkirau yoluwili keya Yuda ono Yisuyegi ngizi kumuliwili yereng ngabelak Silisiya meibekke yoluwiliyegirau lende mizi yagenda. Tonugu ini mabuwiliyegi wangane yei.

²⁴ Teni kerewiyarik yombu teniyaga nawili kambela logo iniyegi ngago ini lebuk ngai keleyagi nara kozak yeiya logo ini puwiligu kisaragi wilek ngelek kumula meli. Kapura puwili teniyaga ngago pilik mizagira weiya ono, piyeng ngezewiligu mizayeng. ²⁵Tegi teni menalege wawere ula logo kangka wamenak kiling yombu ngagora orowei kangki neyau Paulu keya Panabas meiyau kiling wezayeliweki izaweki kozak kela. Paulu keya Panabas piyau tenigi kewengke tonugu keli panuyau keya ²⁶piyaugu ngago Yisu Kilisi tenigi Yemizibekyegi langaira kozak kisa melirikki wiyeke nawiligu piyauyegi kumbak miza logo yeliweki keleyi kapura piyau ngoluk kozang kozak kisageyayau.

²⁷ Togo tonugu Yuras keya Silasi iniyegi wezayeli puloge. Keya piyaugurau kili yeikyaugu kapiyarikke tonugu lende miza mabilik inigi wirege kozak yei nangai. ²⁸Anotogi Kung Walekpokko teni kumula wazonoyeng yana logo tonugu kelara ini lo kolokngagonoyeng yanagi ono, mak lo yemane peyeng yaniweki kela. ²⁹Piyeng pelik, nakko watamek ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana purik mabura ini piyengka ni nagani. Keya ini watamek ma winakmek ma liyengmekki iwibekka ni nagani logo watamek ma winakmek ma liyengmek uli puwekke kebi wilektik were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni. Keya nariktau ini kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani.

Ini lo peyengki kiriwei mizi purik pangka. Wameik panu. Kusa.

³⁰Togo puwiligu ngagora oroweiwili wezayela logo Antiyok yerengke kambela. Pulogo kanda puwiligu Yisuyegi ngizi kumuli mabuwili wawere

keleya logo kapiyarik yana. ³¹Yongkambanuwili kapiyarik sangkela logo ngagorago puwili kozanda yana kopong puwili wilikwilikmokko kola.

³²Pulaga Yuras keya Silasi ngeze mabiyau ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kisiyangu yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngago kozanda yana keya ngago ngizi kumuli puwiligi pura kozang kelemiyara kozak yeiyageya koya. ³³Piyau sonda nayeng pulogo koyima logo yoweki kangkere miza. Yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu piyauyegi pelik yeiya, Kambeli, Anoto yali kiling kangki mena, yeiya logo wezayoyela. ³⁴Kapura Silasigi kumularago mizagewiyege pi mabulogo wizagoma.

³⁵Paulu keya Panabas ngong nayeng yenge Antiyok yerengke koyimowei piyau keya kolokngagono nawilirau Yemizibekki ngagora kozak yei keya waligeleyi miza. ³⁶Piyau pilik miza logo Paulugu Panabasyegi pelik meiya, Towa kandoweki. Keya kunimowei purik yereng towago ulogo Yemizibekki ngagora kozak yeiya piyeng mabiyengke Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi pakela logo puwili talik yolu miziweki, meiya. ³⁷Tegi Panabasgu pangka meiya logo pugu kumularik Yowan Mak piyau kiling kangweki kumula, ³⁸kapura Paulugu kumularik pirau miza orowei kang purik pangka ono. Purik pi koka yawe aposolowiligiragi piyau kiling yawe mizi kayima puraga kazi kunabek logo pi ngabelak Pambiliya meibekke piyau wezaya, legi purik pangka ono miza. ³⁹Piliktikki wiyeke piyau ngezeyau takkaragi kiriwei mizagi miza legi ngalik kela logo nak namek neing miza.

Pulaga Panabas weik Yowan Mak miza orowei logo piyau sikmak weiya logo panga wizambekke libuge ilibu Saipira meileige kambela. ⁴⁰Kapura Paulugu Silasi miza logo piyau kangweki sawiya. Togo Yisuyegi ngizi kumuliwiligu piyauyegi pelik yeiya, Yemizibekki wazono panu tonugu weiyagi langai ono pura yali kiling kambeli, yeiya. ⁴¹Piyau wiya logo ngabelak Siriya keya Silisiya meiyau neing kambela logo yereng mabiyengke Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli miziwiliyegi ngago yana logo ngizi kumuli puwiligi pura kozang kelemiya.

16 ¹Paulu keya Silasi kai kanda yereng Tebi meirage lewagela logo pulaga pura wiyiwiyi piyau ngereke kanda yereng Lisita meirage lewagela. Pulogo Yombu Yisuyegi kiriwei yolu nak Timoti meibek. Pigi panumelerau Yisuyegi ngizi panu kumulimele. Pi Yudamele kapura Timotigi mangobek Yudabek ono, pi Kirikpek. ²Yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuli pulogo Lisita yerengke yoluwili keya Aikoniyam yerengke yoluwilirau mabuwiligu Timotiyegi langai wazono kozak kisi. ³Paulu Timoti pi kiling Yisugi ngagora kozak kaiweki yongomo mizagi keli kapura Paulugu kumularik Timotigi mangobek Kirikpek logo pigi

yombu korikwekki korik ngalegewek ngela ono purik Yuda yereng piyeng mabiyengke kangkiwili iwaka legi puwiligu piyegi kerewiyagi ono miza. Piliktikki wiyeke Paulugu Timotigi yombu korikwekki korik ngalegewek ngela mowiya logo Timoti piyau kiling kambela. ⁴Puwili yerengyeng neing kang kunimowei puwiligu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi lo aposolowili keya Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwiligu paka Yirusalem kozak kela piyengki kozak yeiya logo pelik yeiya, Peyengki ini kiriwei mizizo, yeiya.

⁵Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu Yisuyegi ngizi kumulira kozang kelemiya. Wok mabiyengke yongkambanu nawilirau Yisuyegi ngizi panu kumula logo Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi sawela.

⁶Paulu pigi kewengkewili kiling Yemizibekki ngagora yongkambanu ngabelak Asiya meibekke yoluwiliyegi kozak yeiyagi nobiyeng miza kapura Anotogi Kung Walekpokko puwili kang nelegi waliya wazaya. Tegi puwili ngabelak Pagiya keya Kalesiya meiyau neing kunimowei Yemizibekki ngagora kozak yeiya.

⁷Pulaga puwili ngabelak Misiya meibekki kerelemekke kayimawekkerik puwili ngabelak Pitiniya meibekke kiliyiweki nobiyeng miza kapura Yisugi Kung Walekpokko ngereke waliya wazaya. ⁸Tegi puwili Misiya meibek neing kai kambela wizigeya pongo Torowa yerengke lewagela.

⁹Wokpokko kusage Paulu iwek kolawekke wire puguyaugu wangakyeng kelik narage pakelarik yombu ngabelak Maseroniya meibekka nak pulogo luweza wizimowei pugu Pauluyegi ngalizi pelik kelegele mei, Pelege Maseroniyabekke teniyegi ngago wazonora kozak yeiweki mena koli, mena meiya. ¹⁰Paulu pilik miza logo ne Luka puwili kiling Maseroniyabekke kangweki nguk namizi kangkere miza. Tonuwago kumularik Anotogo tonuwago yongkambanu pulogowiliyegi pigi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeizo, yei yagenda, mena miza.

¹¹Togo tonuwa sikmak weiya logo yereng Torowa meira wiya logo sikmakki ngalengale panga wizambekke libuge ilibu Samotere meileige wela uwei kuna. Pulogo iwek kola logo wangane panga wizambekke sikmakke ngalengale ngereke kuna logo ngabelak Maseroniyabekke yereng Niyapoli meiraga wila wiya.

¹²Keya pulaga teni ngabelak libu yereng Pilipai meirage kambela. Pilipai yereng pura ngabelak Maseroniya meibekki yereng yemane panura. Keya pura Romwiligu were ngiza logo wizagoma logo ngaira. Teni wok nayeng purage koyima.

¹³Wok Yudawili yawe mizi ono, Sabatpek meibekke teni yerengka welagela logo kailingke kerelege kambela, purik pulogo teni Yudawiligu

waberek miziweki wawere uli lemeng nobiyeng miza. Pulogo kanda teni mogosa koyima logo weik yongok pulogo wawere ulawiliyegi kozak yeiya. ¹⁴Puwiliyaga ngago tonuguragi kerangang mana koyawiliyaga namele Lidiya meimele. Pi yereng Tayataira meiragamele keya pi yawe kagorik wago king yemane panuyengki ngane king yanagira mizimele. Pi yongok Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli mizimele logo Paulugu Yemizibekki ngagora kozak kaiwekke Yemizibokko wilek kang pugubeki tiya mowiya logo pugu ngago Paulugu kai puragi ngizi panu kumula.

¹⁵Pulaga nakko Lidiya kiling i pugumakkawili mabuwili kaimela. Pi kaimela logo pugu tonuwayegi pelik kelegele yeiya, Inuwago kumularik ne Yemizibekyegi wameik ngizi kumuliwiliyaga namele purik mabura inuwa i nogomakke yoluweki koli. Pi kelegele kai legi tonuwa pugu kai mabilik miza logo i pugumakke yoluweki ige la.

¹⁶Wok nakke tonuwa waberek mizi lemengke kang tagoneige kolomandik yombanu ngai nawiligu kingyengki ngane weiya logo puwiliyegi yawe mizimele logo yawe pugura wiyagi langai ono pilikmele tonuwago yoromaure miza logo tonuwayegi kalika kiriwei wiriya. Pi kolomandik kerewa nak yenge pigi yungke yolumele logo kang mabiyeng kerewabokko piyegi ngai yolu mizageyarikku pugu watabi kalike mizagiyeng kozak kaiyagi langaimele. Yombanu puwiliyegi watabi mizagiyengki iwakagi keliwili piyegi lewa logo pugu puwiliyegi piyengki kozak yei logo puwiligu pigi ngaiwiliyegi king yani. Pigi ngaiwili king yemane wei mizi. Kolomandik pemele pilik mizimele. ¹⁷Kolomandikmolo Paulu keya tonuwayegi kalika kiriwei kaiyageya wizimowei ngago ngalizi pelik kai, Yombu pewili Anoto Lewege Panubekyegi yawe miziwili. Puwiligu iniyegi kazing Yisugu ini kaileyeng keya ibendaga yaliya wazayagimekke kozak yei, kai.

¹⁸Kolomandikmele wok kolokngagonoyengke pilik mizi wilibek wizigeya kalikerik Paulu kiyebuk sende miza, legi piyegi langai kowita logo pugu kerewabekyegi pelik kozang meiya, Ne niyegi wameik panu nei, Yisugi yeiktage ni kolomandikmoloyaga welagela kule, meiya. Mabuwekke kerewabek kolomandikmeleyaga weik welagela kang.

¹⁹Ngaiwiligi kazing king weiyagimek weik yeik purikki pakelawekke puwiligu Paulu keya Silasi kebangkela logo yerendagi libuge ngagozak mizirikke ulumi wageliwei kuna logo Romwiligi yombu ngagozakyengki kerewiyiwiligi wirege wazaya. ²⁰Puwili pilik miza logo puwiligu ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi pelik yeiya, Yombu peyau Yudayau, piyau yereng tenigira korowali kelemiyau. ²¹Peyau kazing lo tonugurago mizi nagani kaiya piyeng waligeleyiyau. Teni Romwili logo kazing puwiligiyengke kiriwei mizagi ono, legi teni piyau iniyegi iza orowei lewa, yeiya.

²²Kolomandikmelegi ngaiwiligu pilik kisi legi yongkambanu wawere ulamokkorau piyauyegi ngagora tiya meli. Yombu ngagozakyengki kerewiyiwiligu wagela nawiliyegi Paulu keya Silasigi kagorikyeng koya yowiya logo piyau pikang kozangyengko siyale yelibene kozak yeiya.

²³Siyale keremungke yela logo puwiligu piyau wigirimakke wezayela logo puwiligu wigirimakki ngaibekyegi piyau kozang panu waliya wazaya logo piyauyegi waberek ngai koyibene kozang kozak meiya.

²⁴Ngaibek ngago miziweki kai puragi kerewiya logo i songono panu yeke libuge panumakke wazaya logo pugu yengelei wang kunengkeyau logo yungu tiyayaugi yungke inge piyaugiyeng mela logo lokpek mana logo wigirimakki kandik waliya.

²⁵Waleleige wokpokko kusa libuge Paulu keya Silasi waberek mizi keya ingi Anotogi yeikta yongolok meiyagiyeng meiyageya koya keya wigira nawili piyauyegi kerewiya koya. ²⁶Piyau ingimeiyageya tagoge nguk namizi kuburuk yemane panu nak uli logo wigirimak mamok urukang miza. Mabuwekke imakki kang mabiyeng tiya keya seng wigirawili mabuwiligi meleyeng kebangkelayeng wilora logo wala.

²⁷Pulaga wigirawiligi ngaibek yangalekta keya pugu wigirimakki kanyeng tiyarikki pakelawekke pugu kumularik wigirawili yaka kazi kang miza legi pi lang puguwek pugusa logo ngezebek yowiweki mizi.

²⁸Kapura Paulugu piyegi ngago ngalizi panu meiya, Ni ni makngeze kozangka mizi nagani. Teni mabuwili pelege, meiya.

²⁹Pulaga wigirimakki ngaibek lambekki kai. Pi weik lambek weiya logo yeke ige nginda la logo kulilimek kiling leli ulageya wizimowei Paulu keya Silasigi ingeyauge ulu wala logo ingeyau laliya.

³⁰Pulaga wigirimakki ngaibokko piyau iga iza orowei welagela logo piyauyegi pelik yeiya, Yombuyau, nangaiyeng nogo mizagi logo Anotogo ne yaliya wazaniyagi, yeiya. ³¹Legi piyaugu piyegi pelik meiya to mela, Ni Yemizibek Yisuyegi ngizi panu kumulagirikki kai logo Anotogo ni yaliya wazaniyagi keya i nugumakkawilirau yaliya wazayagi. ³²Togo piyaugu pi ibuwiliyegi Yemizibekki ngagora kozak yeiya. ³³Keya kusa libuge kele kapura wigirimakki ngaibokko piyau iza logo piyaugi lamitayeng kaigesas. Pilik miza logo puwili yuke koya ono, nguk namizi piyaugu pi ibuwili mabuwili kaimela.

³⁴Pulaga wigirimakki ngaibek Paulu keya Silasi i pugumakke iza orowei la logo ngeragi kaimiza logo nibene yana. Logo pi ibuwili mabuwili weik Anotoyegi ngizi panu kumuli kopong wilikwilikmokko kola.

³⁵Wangane pura yombanu ngagozak piyengki kerewiyi puwili wagelawiliyegi wigirimakki kuna logo wigirawiligi ngaibekyegi yombu piyau wila logo wezayelibene meizo, yeiya. ³⁶Wagelawili pilik miza logo wigirimakki ngaibekko Pauluyegi ngago pera orowirik meiya, Yombanu

ngagozak piyengki kerewiywiligu ngago yali wila logo wezayelagira wezamela, legi yali kambeliweki keya ngagoluk kunizo, meiya. ³⁷Kapura Paulugu wigelawiliyegi pelik yeiya, A'a', te Romwiliyaga neyau legi puwiligu siyale yela purik pangka ono. Keya te kaile nariktau ono kele kapura puwiligu te yongkambanuwili ngai yuke koyigeya siyale yela logo wigirimakke wezayela. Kapura weik puwiligu te liwik wezayeliweki mizi. A'a', ngezewiligu kanda te wila logo wezayeliweki, yeiya.

³⁸Pulaga wigelawiligu yombu ngagozakyengki kerewiywiliyegi Paulugu kaira kozak yeiya. Puwili Paulu keya Silasi Romwiliyaga neyau purikki kerewiyawekke puwili kulili miza. ³⁹Togo puwili wigirimakki kanda piyauyegi pelik yeiya, Tonuwa yaliyegi kaile keleya piyengki kuneng legi pangka pangka miza logo melegulang miziweki, yeiya logo puwiligu piyau wigirimakka wezayela logo pelik yeiya, Yali yereng tonuguraga kambeli, yeiya.

⁴⁰Pulaga Paulu keya Silasi wigirimakka welagela logo Lidiyagimakke kambela. Kanda piyauyu Yisuyegi ngizi panu kumuli logo wawere ulawiliyegi kozanda yana logo kambela.

17 ¹Togo Paulu keya Silasi yereng Ambipoli keya Apoloniya meiyayau neing kambela logo kang kang wiziga yereng Tesolonika meira logo Yudawiligi i walek songonomak yolulege lewagela. ²Paulu pi ngezebekko mizilik i walek makke kuna. Pulogo sonda neyanganarayengke wok Sabatpekke pugu yongkambanuwiliyegi Anotogi Kapiya Walektikka ngagora yana. ³Ngago Anotogi Kapiya Walektikka pura Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ngangang wagela logo ibeng logo ibendaga yangalek meiyagirikki walimizara. Keya Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Yisu, nogo iniyegi kozak yeibok Kilisi, Mesiya, yeiya.

⁴Paulugi ngagora weik yeikwekke Yuda nawili ngago pura wameikta miza logo Yisuyegi ngizi panu kumula logo Paulu keya Silasiyegi sawela. Yombanu Kirik kolokngagono Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli puwilirau Yisuyegi ngizi kumuli keya yongok kolokngagono yeikyeng kiling puwilirau Yisuyegi ngizi kumuli. ⁵Kapura Yuda ngizi kumula ono puwili Paulu keya Silasigu miziyengki yagolok kopong yombu yawe namizi yerengki kazingmekkewiliyaga nawili wawere keleya logo ngaimek keremiza logo weik ngai yemane keliweki mizi. Puwili yerenda mabura neing yongomo miza logo yombu nak Yasong meibekki imakke ngai waliya logo Paulu keya Silasiyegi weliweki kiliya la. ⁶Puwiligu piyau yongkambanuwiliyegi iza oroweigi nobiyeng miza kapura puwili piyau yolok onowekke puwiligu Yasong keya Yisuyegi ngizi kumuli nawili yerengki ngaiwiliyegi ulumi wageliwei kuna logo pelik ngalizi kek kisi, Yombu piyau ngabelak mabiyengke korowali miza logo weik pelegerau pilik mizi yagenda. ⁷Keya Yasongku i pugumakke piyau iza

wara yolu. Piyaugu tenigi King Ngai Sisa meibekki lo piyeng ngela meli purik piyaugirago kisirik, Ngoluk King Ngai nak yolu, yeik pugura Yisu, kisi. ⁸Ngago puwiligu kisa piyengko yongkambanu mamok keya yerengki ngaiwilirau sisik mizibene keleya. ⁹Togo yerengki ngaiwiligu Yasong keya nawili kebangkela logo puwili king wigirimakka welagelagiyeng yanibene keleya logo puwili weik kang wezayela.

¹⁰Wokpokko kusage Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu Paulu keya Silasi panga yereng Periya meiragi wezayela. Puwili kandawekke puwili Yudawiligi i walek songonomakke kambela logo yongkambanuwiliyegi ngago Yisuyegi langaira yaniweki. ¹¹Yongkambanu pulogowili kangkayeng waliya ono, Tesalonika yerengkewiligu miza pilik, kangka puwiligiyeng tiya logo puwili ngagora wilikwilikta kiling weiweki kerewiya. Togo wok mabiyeng puwiligu ngago Paulugu kaiya pura ngizi ma talik miza legi Anotogi Kapiya Walektikki sangkeli. ¹²Yuda kolokngagono nawili weik Yisuyegi ngizi panu kumuli, keya Kirik yongok kolokngagono yeikyeng kiling nawilirau weik Yisuyegi ngizi panu kumuli keya Kirik yombuwiliyaga kolokngagono nawilirau.

¹³Pulaga Yuda Yisuyegi ngizi kumuli ono Tesalonika yerendaga yoluwiligu Paulu Anotogi ngagora Periya yerengkerau kozak yeiyarikki kerewiyawekke puwili panga Periya kambela logo kanda puwili weik yerengkewiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya. ¹⁴Togo yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu nguk namizi Paulu wizambekke kerelege kang wezamela kapura Silasi keya Timoti Periya mabulogo koyima. ¹⁵Yombu Paulu kiling kambelawili kang kang wiziga ngabelak yombanu Kirikwili yolubekke yereng Atenese meirage lewagela. Pulogo puwili Paulu wezamiya logo Periya yerengke yo kayima, Paulugi ngago nara Silasi keya Timoti piyegi ngezangai lewawekira orowei yo.

¹⁶Paulu Atenese yerengke Silasi keya Timotiyegi yuke wizimowei pi yerengke wei miza logo pugu yerendagawili kung nalangai nalangai piyengki inge laliyi keya ngago yeirikki keriyawekke ya pugura ngalik kaiweki keli keya pi wilek kuneng panu miza. ¹⁷Tegi wok Sabatpekke pi Yudawiligi i walek songonomakke la logo Yudawili keya Yuda onowili Anotoyegi kiriwei panu puwilirau ngago Yisuyegi langairagi kozak keli yongomo mizageya koyilege. Keya wok mabiyeng pi panga pundaga kang purik yongkambanu yongomo mizi puwili kiling kozak keli. ¹⁸Nawili piyegi kayima logo pi kiling weik ngalik keli yongomo mizi. Puwili Kiriwaga iwaka yemanera kilingwili logo puwili kazing wik yolugiwewi nalangai nalangai piyengki waligeleyiwili. Nawili Epikuriya Kiriwagawili meiwiwi keya nawili Sitoyik Kiriwagawili meiwiwi. Puwiliyaga nawiligu Pauluyegirik pelik kisa, Pi kangka yeikpek, pilikpek mizabokko kaiweki

mizi piyeng nangaiyeng, kisa. Keya nawiligu pelik yeiya to mela, Pugu anoto nalagawiliyegi langai kozak kai yagenda makne, kisa. Paulugu ngago Yisuyegi langaira keya pi ibendaga yangalek meiyaragi kozak kai kopong puwiligu piyeng kisa.

¹⁹Paulugu pilikyeng kai legi puwiligu Pauluyegi pelik nguk meiya, Ngago pura yombanu ngagoyeng kerewiyiwiliyegi kozak yeiweki koli, meiya logo Paulu puwili kiling lewak nakka yombanu ngagoyeng kerewiyiwili kiling ngagozakka miziweki wawere ulibek logo Ariyopaga meibekke kambela. Kanda pulogo puwiligu Pauluyegi pelik meiya, Teni ngago nugu wik waligeleyi puragi iwakaweki keli. ²⁰Watabi nugu ngago purago kai piyengka nayeng teniyegi wik panuyeng legi teni ngago piyengki solorikke talik kai miza legi iwaka siweki keli logo teni kerewiyi pei, meiya. ²¹Yombanu yereng Atenese meirage yoluwili keya nalaga pulogo yolu puwilirau watabi ngolukku wik purago kozak yei keya kerewiyi piyengki wilek kang tiya managi keli kopong puwiligu Pauluyegi pelik nguk meiya.

²²Togo Paulu Lewak Ariyopaga meibokko ngagoyeng kerewiyiwiligi ingewerega luweza logo pelik yeiya, Atenese yombuwili kerewiyi. Nogo pakelirik ini kazing inge laliyi keya ya kumuli mizimekki kiriwei panuwili. ²³Purik ne yerenda neing wei miza logo nogo inigi alata kolokngagono piyeng keya kung kolokngagono inugu inge laliyi keya ya kumuli mizi piyengki pakela. Keya nogo alata lende mizamek kiling nararau pakela logo pelik miza, Alata Anoto Yeikta Teni Iwaka Onobekyegira. Anoto ini iwaka onobek kapura inugu ya kumulibok keya nogo kozak kaibek mabok logo ini kerewiya koyi.

²⁴Anoto ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng, keya ngilumbek keya ngilumbekke piyeng keremizabek pi ngabelakpek keya ngilumbekki Yemizi ngaibek, pi yombanuwiligi i walek ngiza piyengke yolu onobek. ²⁵Keya pi mabokko wik yolugira keya yeneng tiyira keya watabi mabiyeng yongkambanu mamok yani legi pi watabiyengki talik mizagi miza wizigeya yombanuwiligu meleyengko sawelagibek ono. ²⁶Pugu were yombu wamenak keremiza logo yakabokyaga pugu yongkambanu kolokngagono nalangai nalangai nawilirau keremiza logo ngabelakpek mabokko yoluweki keleya. Solorikka pi ngezebokko puwili wik yolu keya puwili ibengkiwekke sawiya, keya puwiligu ngabelak keya yereng yolugiyeng sawiya. ²⁷Pugu pilik mizarik puwili piyegi suwei welibene keya piyegi suwei welageyara pi yolok ngeliweki. Kapura Anoto ngizi teni namele ma nakyaga koweige ono. ²⁸Purik teni pigi yungke wik yolu keya teni pigi yungke yongomo mizi kang, keya pigi yungke wilek kang tonuguyeng koyimi yagenda. Pura inigi yombu ngago iwaka nawiligu pobilik kisa puragi kiriwei, Teni mabuwili pigi yango keya marekwili, kisa puragi kiriwei.

²⁹Mena teni pigi yango keya marekwili legi teni Anotogi yolura kung ma alata koli ma siliba ma king ma yengelei kang namekkeyeng kelikyengki yolu mizi nagani, purik peyeng yombanuwiligi kangkayeng keya meleyengko yombiyangai keremizayeng.

³⁰Koka yongkambanuwili Anotoyegi lusuweiwekkerik puwili kungyeng keremiza kele kapura Anotogo ngago ngelek kaiya ono, kapura mabek pugu yongkambanu mamokyegi ngago miziweki nara yana, purik kaile tonuguyengki kuneng miziweki kai keya kaile tonuguyengka kowitiweki kai keya wilek kang tonuguyeng piyegi sawelagirikki kai.

³¹Tegi ini kungyengka Anoto wamenak wik yolubokyegi kowitizo, purik pugu wok nak sawiyabokko yombu pugu sawiyabokko yongkambanu ngabelakpekke wazayawili mabuwili pangkaraga menalik ngagozak keleyagi. Teni yongkambanu mamok purik wameik ngizi miziweki, pugu yombubok ibendaga yangalekta wazamiya kopong, yeiya.

³²Paulu ngago pugura weik yeik keya Paulugu ngago yongkambanuwili ibendaga yangalekta wazayagiragi kozak kairikki kerewiyawekkerik nawiligu piyegi songomeiya mana, kapura nawiligu pelik kisa, Teni nugu mawinda puragi kozak kairikki kerewiyagi keli, kisa.

³³Pulaga Paulu wawere ulamek wezaya. ³⁴Kapura nawili pi kiling kambela logo Yisuyegi ngizi panu kumula. Nak yombanu ngagoyeng kerewiyiwiliyaga nak logo yeikta Taiyonisiya meibek, keya yongok namele Tamari meimele, keya nawilirau.

18 ¹Pilik miza logo Paulu Atenese yerenda wiya logo pongo yereng Korinti meirage kambela. ²Keya pulogo pi Yuda yombu yeikta Akuwila meibek kiling melegulang miza. Akuwila ngabelak Pondasi meibekke wazamiya kapura ngabelak Itali meibekke yereng Rom meirage pigi yongokpumele yeikta Pisisila meimele kiling yolu. Kapura Romwiligi King Ngai yeikta Kilori meibokko Yudawili Rom yerendaga yoluwili mabuwili yerenda wiya logo kangweki ngagora yana kopong piyau Korinti yerengke ngolukku lewa. Paulu piyauyegi pakeli kambela logo ³piyau kiling yawe miziweki wizagoma, purik Paulu king ngeragiyeng weiyagiyeng weirik pugu i selayang keremizi purikka, piyaugu mizi pilik. ⁴Kapura Sabat mabiyengke Paulu Yudawiligi i walek songonomakke kanda Yudawili keya Kirikwili kiling ngago Yisuyegi langaira kozak keli yongomo mizi logo puwiliyegi pugu ngago Yisuyegi langairagi ngizi panu kumulibene kelegele yei mizi.

⁵Wok nakke yombuyau Silasi keya Timoti paka Maseroniya lemeng wiya logo piyau pongo Korinti yerengke kandawekkerik Paulu yawe wamenara mizageya wizilege, purik wok mabiyeng Anotogi ngagora kozak yeiweki wilek kang tiya mani logo pugu Yudawiliyegi pelik yeiya, Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek Yisu purik ne iwaka, yei mizi. ⁶Kapura puwiligu ngago pugura

keta wezameli keya piyegi ngago korowaliyeng meiyawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo iniyaga mele nogoyau kaigesi. Tamizeige ini Anotoyaga wik wizagomagira wei ono purik yawe ini makngezegno mizi piyengko. Nogo yawe Anotogo neyegi miziweki kaiyara miza. Purikki wiyeke purik pugu ne ngangang nanagi ono. Kerewiyi, mabek pewekka ne Yuda onowiliyegi ngago Yisuyegi langaira kozak yei kangweki mizi, yeiya.

⁷Togo Paulu puwili wezaya logo Yuda ono nak yeikta Tisiya Yasita meibek logo Anotoyegi inge laliyi keya kumuli mizibekki imakke yoluweki kambela, i pugumak Yudawiligi i walek songonomakke saweliweimak. ⁸Yombu Yuda nak Yemizibekyegi ngizi panu kumuli. Yeik pugura Kilisipa, pi Yudawiligi i walek songonomakki ngaibek. Pi ibuwili mabuwili Yemizibekyegi ngizi kumuli. Keya nawilirau, yongkambanu kolokngagono Korinti yerengke yoluwili Anotogi ngago Paulugu yeiyaragi kerewiya logo ngizi panu kumula logo kaimela.

⁹Wok nakke kusage pulogo Korinti yerengke Paulu wirere tawizeige Anotogo watabi nayeng wangakyeng kelik naraga waligelemya logo Yemizibokko piyegi pelik meiya, Ngago nogora kozak kaiwekke purik mabura kulili mizi nagani, ngoluk kozak yeiyageya mizimo. Kiyebuk sa meli nagani. ¹⁰Purik ne ni kiling wizinda kani, tegi nakkorau ni ngangang keleniyagi ono, purik ngoluk yereng perage yombanu kolokngagonowili nogowili mizagi legi, meiya. ¹¹Pilik kai legi Paulu kirisimasi nara keya walerik pulogo yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleyageya wizagoma.

¹²Kalike ngabelak Kirik meibekke yombanuwili ngai wikpek wazamiya, yeikta Kaliyo meibek. Wok nakke pugu ngai wizigeya Yuda nawili menalege wawere ula logo puwiligu Paulu kebangkela logo ngai Kaliyoyegi miza orowirik ngagozak kelemiya. ¹³Puwili ngai Kaliyoyegi pelik meiya, Yombu pobokko yongkambanu teniyagawili Anotoyegi kazing wik inge laliyi keya ya kumulagi namek waligeleyi logo pumok lo tonuguragorau kaiya onomek, meiya.

¹⁴Paulu kaiweki tamizeige ngai Kaliyogo Yudawiliyegi pelik yeiya, Tamizeige yombu pobokko kaile nara miza ma nakyegi kaile miza purik mabura ne ini Yudawiliyegi kerewiyagi purik pangka. ¹⁵Kapura pera yeik ngagoyeng keya yeikyeng keya lo ini makngezegiyeng legi ne pera kozak kelagi ono, ini ini makngezegno pera kozak kela logo pangka pangka mizizo. ¹⁶Ngai Kaliyo pilik yeiya logo pugu puwili i ngagozak mizimakka welagela wezayela. ¹⁷Puwili mabuwili imakka welagela logo puwiligu yombu Yudawiligi i walek songonomakki ngai wikpek yeikta Sosoteni meibek kebangkela logo i ngagozak mizimakke yerengke siyale ula, kapura peragi Kaliyo songono nangezi kumula ono.

¹⁸Keya Paulu yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili kiling ngoluk wok kolokngagono Korinti yerengke wiziya, waleleige pi puwili wezaya

logo Pirisila yali kerekpu Akuwila kiling ngabelak Siriya meibekke sikmakke ngalengale kambela. Kangkine Pot Senikeliyalege Paulugu Anotoyegi ngago sawiya nara mana logo pugu pura ngelagi onorikki walimiziweki nakko kebi nganelek pugura kemenak wiliya. ¹⁹Puwili yereng Epese meirage lewagela logo puraga Paulugu Pirisila keya Akuwila wezaya. Kangkine Paulu Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo Yudawili kiling ngagozakka keli yongomo miza.

²⁰Yongkambanuwiligu piyegi wok nayendau puwili kiling yoluweki nguk meiya kapura pi ei miza ono. ²¹Purik segeya pi puwili wezaya logo kunimowei pugu puwiliyegi pelik yeiya, Kapura tamizeige Anotogo kelirik ne yogi purik ne iniyegi yogine, yeiya logo pi Epese yerengka sikmakke ngalengale kambela.

²²Paulu Epese yerengka sikmakki ngalengale kemenak yereng Sisariya meiragi yo logo pulogo kanda pi Yirusalem yerengke kambela. Kanda pi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi yeiktage wawere ulawili kiling melegulang miza. Pi pilik miza logo Yirusalem yerenda wiya logo pongo Antiyok yerengke kambela. ²³Keya pulogo kang nayeng wiziya logo pulaga pi pulumeng wiya. Pi Antiyok lemeng wiya logo ngabelak Kalesiya keya ngabelak Pagiya meiyau neing kambela purik yereng koka pi pakelayeng mabiyengke ngereke pakeliweki logo yongkambanuwiliyegi ngago puwiligi Yisuyegi ngizi kumulira kozang kelemiwekira yana.

²⁴Yombu Yuda yeikta Apolo meibek yereng Alesendere meirage wazabek Epese yerengke kanda. Pi ngagora wazono panu kaibek keya pi Anotogi Kapiya Walektikke ngago lang piyeng iwaka panubek.

²⁵Koka nakko pi kazing Yowan kaimelibokko Yemizibokko miziyengki kaiyayengki kozak meiya logo weik yongkambanu Epese yerengke yoluwiliyegi kazing Yemizibokko mizi logo pugu iwakayengki wilek kang tiya mani keya wameik ngizi waligeleya. ²⁶Keya pi Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo weik liyandek namizi kozak yeiya logo Pirisila keya Akuwila pugu kai purikki kerewiya logo piyaugu pi piyaugi imakke miza orowei kuna logo piyaugu piyegi kazing Yemizibokko miziyeng logo pugu ngoluk iwaka onoyengki kimeik panuge waligelemya.

²⁷Pulaga Apolo ngabelak Kirik meibekke kangweki kumula legi Yisuyegi ngizi kumuli Epese yerengkewiligu yongkambanu Kirik Yisuyegi ngizi kumuliwili piyegi keriyageya koyibene lende miza yana. Kapiyarik pelik miza, Ini Kirik Yisuyegi ngizi kumuli puwiligu Apolo teni kiling Yisuyegi ngizi kumulibekyegi, Koli meiyagirikki tonugu iniyegi nguk yei.

Togo Apolo pulogo kandawekke pugu yongkambanuwili Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono purago Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyegi unatuba panu sawela. ²⁸Purik pugu yereng wawere ulirikke ngago kozang kozak yeiya to meliyengko Yudawiliyegi lewege keleya, Pi

Anotogi Kapiya Walektikka Yisu pok Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiya mabok purik wameik panu purikki walimiza.

19 ¹Togo Apolo ngoluk Kirik ngabelakpekke Korinti yerengke wizigeya Paulu Kalesiya ngabelakpek keya Pagiya ngabelakpek neing kai kambela logo yereng Epese meirage lewagela. Kanda pangalege pura yongkambanu Yisuyegi kiriwei nawili koyilege. ²Pi pulogo puwili kiling tek narik wiziya logo pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini were ngizi panu kumula puwekkerik ini Anotogi Kung Walekpek weiya ma yeik? Puwiligu pelik meiya to mela, Tenirau Anotogi Kung Walekpekki ngagoragi kerewiya ono.

³Pilik kisi legi Paulugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Pilik mena, ini kaimela puwekkerik ngago takkaragi kerewiya logo kiriwei miza, yeiya. Puwiligu pelik meiya to mela, Teni ngago Yowan kaimelibokko kai puragi kerewiya logo pugu teni kaimela, yeiya.

⁴Pilik kisi legi Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Yowan kaimelibokko kaimelarik yongkambanu kaile puwiligu miza piyengka kowitawili kaimela keya pugu puwiliyegi yombu kalike piyegi lewagibokyegi ngizi panu kumulibene kozak yeiya. Pok Yisu, yeiya. ⁵Pugu pilik yeiya puragi puwili kerewiya logo puwili Yisu Yemizibekki yeiktage kaimela. ⁶Logo Paulugu puwiliyegi mele puguyau walamiya logo Anotoyegi waberek mizageyarik Anotogi Kung Walekpokko nak nakki yungke kiliya logo puwili nak ngabelak nakkawiligi ngago yeik naraga kaibene keleya. Keya Anotogo ngagoyeng puwili nak nak yana logo puwiligu kozak kisa meli. ⁷Yombu puwili sangkelarik meleyau keya pongo ingenazikka neyau.

⁸Togo pulaga wok Sabatpek meibekke Paulu Yudawiligi i walek songonomakke kiliya logo pugu Yuda yeke ige koyilegewili kiling ngago Yisu kazing Anotogi ngaimmekki kiliyawekimek purikki liyandek namizi kozak kela yongomo miza. Pugu ngong neyauganak piyengke pilik mizi miza. Pugu kozang yeiya logo puwili ngagoragi wameik ngizi mamizibene logo puwiligu Yisuyegi ngizi panu kumulibene. ⁹Kapura puwiliyaga nawili kerangang puwiligiyeng waliya logo kiyebuk miza logo Yisuyegi ngizi kumuli ono, keya puwili wawere ulawiligi wirege kazing Yisugimekki ngago kaileyeng kisa.

Pilik mizi legi Paulugu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili pi kiling iza orowei kuna logo Yisuyegi ngizi kumuli ono puwili wezaya logo waligeleyi yeikta Tirana meibekki kapiya mizimakki kambela logo wok mabiyeng pi yongkambanuwili kiling kozak keli miza. ¹⁰Kirisimasi neyauge Paulu pilik pura mizageya wiziya logo yongkambanu ngabelak Asiya meibekke Yuda keya Yuda ono yoluwili mabuwili ngago Yemizibekyegi langaira kerewiya.

¹¹Anotogo watabi ngezebokko keke kozang panu miziyeng Paulugi meleyaugu mizibene kelemiya. ¹²Keya pobiliktiktau miza, Paulugu

nawili kagorik wale Paulugi kebiraga tiyayeng ma pugu kagorik yawe miziwekke wangka waliyayeng wei pani keleya logo puwiligu kemegemewiliyegi orowei kanda kemegemewiligi ngalege walamiya logo kemegemeyeng weik yeik keya kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela kang miza.

¹³Pulaga yombu Yuda nawili wei kelemi kunimowei kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayeli miziwili Paulugu Yisugi yeiktage kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelageya koyilege pakelawekke puwilirau pura miziweki Yisugi yeiktage yamizi miza. Puwiligu kerewawiliyegi pelik yeiya, Tonugu iniyegi wameik panu yei, Yisu Paulugu kozak kaibokki yeiktage tonugu iniyegi puwiliyaga welagela koli, yei mizi.

¹⁴Mena Yuda nak Anotoyegi kolak miziwiligi ngaibek yeikta Siba meibekki marekwili melenazik keya nazikka neyauwili pura miza. Puwiligu kerewa nakyegi pura meiya ¹⁵kapura kerewabokko puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yisu nogo iwaka. Keya Paulu nogo iwaka. Kapura inuwayegirik inuwa tawili, yeiya.

¹⁶Pulaga yombu kerewabek yenge pigi yungke yolubokko puwili kozang panu kebangkela logo yelageyara lewege keleya. Puwili i pugumakka iwi wala meli keya puwiligi wakiyayeng koliya wala mela logo komozilik kimeike kazing wei kuna.

¹⁷Pilik miza logo Yuda keya Yuda ono Epese yerengke yoluwili mabuwili purage kerewiya logo kulilimokko kola. Yongkambanu mabuwiligu Yisu Yemizibekki yeikta mazeng keya yongolok meiya.

¹⁸Togo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyaga kolokngagonowili yongkambanuwiligi wirege watabi watagak ngeli puwiligu mizi piyeng ma kaile liwik mizi piyendau kawela wiya logo kozak kisa. ¹⁹Yombanu watagak ngeli miziwiliyaga kolokngagonowili kapiya kazing watagak ngeli miziweki waligeleyi piyeng orowei kanda waliyageya keya yongkambanu mamok pakelara koya. Koka puwiligu kapiya piyeng weiya puwekkerik king kolokngagono panu wezamela keya nakko kumularik tamizeige king wezamelayang mabiyeng sangkeli purik king 50 tausen Kinagi ngane weiyayeng wezamelu yagenda.

²⁰Togo pilik miza piyeng mabiyengko ngago Yemizibekyegi langaira ngai kalagalo lewagela keya ngoluk ululu miza melibene kelemiya.

²¹Togo watabi pilik piyeng miza logo waleleige Anotogi Kung Walekpokko Paulugi wilek kambek tiya mowiya logo ngabelak Maseroniya keya Kirik meiyau neing kai kangweki miza logo Yirusalem yerengke yoweki kelemiya. Paulugu pelik kai, Ne Yirusalem yerengke kuna logo waleleige ne Rom yerengke kangkine, kai. ²²Paulugu pilik kaiya logo pugu were Timoti keya Erasata piyegi sawelayau ngabelak

Maseroniyabekke wezayela kapura pi tek nangezi ngoluk ngabelak Asiyabekke wiziya.

²³Teng purage yongkambanu Epese yerengke yoluwili kazing Yisugimekki kozang panu kozak kela wizigeya puwili mabuwili ngai keliweki mizi. ²⁴Puwili ngai keliweki mizi purik peliktikki, Pulogo Epese yerengke yombu nak yeikta Temitiya meibek yolu, pi watabiyeng silibayengka keremizibek. Keya pugu silibayengka kung songono puwiligi yongokpanu anoto namele yeikta Atemisi meimelegi i walek yemanemakko ngiza pilikyeng keremiza logo nawili weiya logo kung songono piyengki inge laliyi keya ya kumuli miza. Keya yawe pigi puraga king kolokngagono ulumiya logo pugu yombanu pi kiling yawe mizi puwiliyegi yani. ²⁵Temitiyago Paulugu miziyengki keriyawekke pugu yombu pi kiling yawe miziwili keya yawe mabilik miziwilirau menalege wiriyiweki ngago yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yombanuwili, yawe tonuguraga tonuwa king kolokngagono ulumi purik inuwa iwaka. ²⁶Keya yombu Paulu meibokko kairikki inuwa kerewiya. Pugu kairik watabi yombanuwiligi meleyengko keremizi logo tenigi anotowili mei piyeng Anoto ngizi onowili kai. Keya pokko yongkambanu kolokngagonowili ngago puragi ngizi kumuliweki keleyi purik inuwa iwaka. Pi Epese pelege keke mizi ono kapura ngabelak Asiyabek mabokkorau miziwiki mizi. ²⁷Mena Paulugi ngagora keya pugu mizagiyengko yawe tonuguragi yeikta korowali mizagi langai. Nariktau yongkambanu mabuwiligu kumulagirik tenigi yongokpanu anoto Atemisi meimelegi i walek yemanemak yeik ulakmak mizagi langai, logo pulaga yongokpanu anoto Atemisi mei teni yongkambanu ngabelak Asiyabekke yolu puwili mabuwili keya yongkambanu ngabelak mabiyengke yolu puwili mabuwiligurau inge laliyi keya ya kumuli mizimologi yeik yemane pura weik yeik sagi, yeiya.

²⁸Pulaga yongkambanu wawere ulawili ngago piyengki kerewiyawekke puwili sisik panu miza logo weik pelik kek kisa meli, Teni Epesewiligi yongokpanu anotomele Atemisi meimelegi yeikta yemane panu, kisi. ²⁹Kek kisimek yerenda neing ululu miza mela logo mabuwili wiyaloweri miza. Mamok kemenak wei kuna logo Kaiyasa keya Arisaka meiyau Maseroniyagayau logo Paulu kiling yongomo miziyau kebangkela logo puwiligi i ngagoyeng kerewiyageyara mogosa yolumakke piyau kiling nginda kuna.

³⁰Paulu puwiligi wirege puwiliyegi kozak yeiweki kuniweki nobiyeng miza kapura Yisuyegi kiriweiwiligu pi waliya. ³¹Keya yombu ngabelak Asiyabekke yemanewiliyaga nawilirau Pauluyegi iwaka panuwili logo Pauluyegi ngago nara wezamela logo kozang ngago meiya pi ngezebek yongkambanu i yaka pumakkewiliyegi kozak yeiweki kuna nelegi.

³²Keya i yaka pumakka mizarik pulogo wawere uliwiligu unatuba panu kek kisi, nawiligu ngago nara ngalizi nalik kisi keya nawiligu

nalik kek kisi. Keya puwili nangaiyengki wiyeke wawere uli miza purik kolokngagonowili lusuwei. ³³Yuda nawiligu yombu Alesenda meibek ngagora yongkambanu wawere ulamekki wirege kozak kaibene kelegele kelemiya. Tegi puwiliyaga nawiligu kumularik Alesenda wiyalowi keli puragi solorik nobiyeng. Pilik miza logo Alesenda mele puguzik puwiliyegi langai yongolok meiya logo ngago puwiligu piyegi langai kisageya puragi kangara kozak kaiweki miza. ³⁴Kapura puwiligu tapakeleige pura pi Yuda nak mamiza, legi pumok mamok kemenak menalege awa neyauge ngago pera pelik kek kisa, Teni Epesewiligi yongokpanu anotomele Atemisi meimelegi yeikta yemane panu, kisa.

³⁵Kalikerik yombu Epese yerengke yongkambanuwiligi yeikyeng mizibokko yongkambanu wawere ulamekyegi ngagoluk koyi yeiya logo pelik yeiya, Ini Epese yombanuwili kerewiyi, teni Epesewiligi yongokpanu anotomele yeikta Atemisi meimelegi i walek yemane pelegemakki waberek ngai mizi purik yongkambanu ngabelak mabiyengkemek mamokko iwaka. Keya teni Atemisigi kung paka ngalega walabekki waberek ngai mizi purik yongkambanu mamokko iwaka. ³⁶Keya namele ma nakkorau watabi piyau ngaiguyau kisagi ono. Tegi ini ngagoluk koyi keya watabi korowali nayeng miziweki kumuli nagani. ³⁷Yombu peyauyu tenigi i walek yemanemakka watabi nayeng ngoweiya ono, ma tenigi yongokpanu anotomoloyegi langai ngago kaile kisa ono, kapura inugu waze piyau pelege iza orowei wiriya. ³⁸Tamizeige yombu Temitiyabok keya yombanu pi kiling yawe mizi puwili nak kiling ngagozak mizagi keli purik wok pilikkiyeng keya yombu ngagozak piyengki kerewiyiwili ngoluk koyinda legi puwili pulogo nakko nak ngagozak kelemi nangai.

³⁹Mena, tamizeige watabi inugu mizagi keli nayeng ngoluk purik wok teni wawere uliweki piyengke ngagoragi kerewiyiwili kiling kozak keli nangine. ⁴⁰Keya watabi yaka wokpekke miza piyengkirik teni ngaimek keremiza perikki wiyeke ngagozak yemane mizagi langai, purik puragi soloriktau purik sa ono. Togo tamizeige ngaiwiligu teniyegi puragi nguk yeiwekkerik tonugurau ngago wazono wameik mizagi nara yanagi ono. ⁴¹Pugu pilik yeiya logo mabura yeiya logo puwili wezayela.

20 ¹Togo pulaga yongkambanu kek kisimek yeik sa logo waleleige Paulugu yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwili menalege wiriyiweki ngago yeiya. Pugu puwiliyegi ngago kozang keleyagiyeng yana logo weik koyimizo yeiya logo Epese yerenda wiya logo ngabelak Maseroniya meibekke kambela. ²Kanda pulogo pi yereng kolokngagonoyengke kuna logo yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngago kazing puwiligi kumbekki leweng kozang kelemiweki kolokngagonoyeng yana.

Togo pi ngabelak Kirik meibekke lewagela. ³Pulogo pi ngong neyauganak pilik miziweki wiziya.

Pulaga pi ngabelak Siriya meibekke sikmakke ngalengale kangweki kangkere mizirage pura pugu Yuda nawili pi uliweki kozak kelirik kerewiya. Tegi pi Maseroniya ngabelakpek neing kang yongoweki kumula. ⁴Pi kiling kambela nawilirau pewili, Piragi marekpek Sopata, pi yereng Periya meiragabek, keya yereng Tesalonika meiragayaugi yeikyau Arisaka keya Sekanda mei, keya yereng Tebi meiraga nak yeikta Kaiyasa, keya ngabelak Asiya meibekka neyau Tikika keya Topima meiyau keya Timoti. ⁵Yaka puwili Paulu kiling kelemi kanda yereng Pilipairaga lewagela. Paulugu ne Luka pulogo Pilipai yerengke yolu purik keriya logo Paulu ne kiling Pilipai yerengke wizagoma kapura yaka puwili were kambela logo teyegi yereng Torowa meirage yuke koyilege. ⁶Te yenge Pilipai wok Yudawili perek ngeragi yisriktau onoyeng keremiza logo piyeng kiling ngeragi yemane miza niyeng miza logo waleleige te Pilipai yerengka sikmakke ngalengale wok melenazik miza logo yereng Torowaraga yaka puwiliyegi lewagela. Kanda pulogo te sonda nara koyima.

⁷Wok sondabokko weik kusanung kangmekke teni Yisuyegi ngizi panu kumuliwili menalege pasa niweki wawere ula. Paulugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora kozak yei kaiyageya wiziya, purik wangane purik pi puwili wezayagi legi pi kozak yeiyageyara kusa libuge weik yeik. ⁸I tonugu wawere ulamakki yeke ige yeke ngalege panumakka puwili lang kolokngagono wiramiya. ⁹Keya yombu nawekke yeikta Yutika meibek ngalege winduwarikka mogosa. Paulu kozak kai mizageyarik Yutika weik wire kuneng mizi logo pilik mizageyara weik iwek yeneng tiya logo i pumakki yeke ngalege panumakka yenge ngabelakki kawiyewa. Nawiligu pi yangalek kelemya kapura pi weik yaka ibeng sa. ¹⁰Nguk namizi Paulu kula logo ibembek yogoto meiya logo kozang kebangkela.

Pulaga Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini wilek kuneng mizi nagani, purik pi ibeng sa kapura pi weik ngereke wik yangalek mei yagenda kani, yeiya. ¹¹Pilik miza logo Paulu yeke ngalege panumakka ige yongorik yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiling perek waleyeng sikila logo pasa na.

Togo Paulu puwili kiling yokolong ngagozakka wizagoma weik wangkaimek weli lewa logo puwiligu pi wezamela logo pi yerenda wiya. ¹²Puwilirau imakka welagela logo yombu nawekkebek i pugumakke wik miza orowei kuna logo purago puwili yasese panu keleya.

¹³Togo Paulu Torowa yerenda wiya logo pi ngezebek ngabelakpok neing pongo yereng Aso meirage ngabelak libu kambela. Pi were kangkinerik pugu teni pigi kewengkewiliyegi pelik yeiya, Ini sikmak

weiya logo were pongo Aso sikmakke ngalengale kambeli. Nogo ini pongo pulogo pakelagine, kai legi teni pilik miza.

¹⁴Togo tonuwago pi Aso yerengke pakelawekke tonuwago pi sikmakka miza wara logo pongo yereng Mitilini meiragiweki kambela. ¹⁵Tonuwa pulaga sikmakki ngalengale kambela logo wangkowangane ilibu Kaiyoso meileige mereke kuna pulaga wok pokki lengkebekke ilibu Samoso meileige lewagela pulaga wok pokki lengkebekke tonuwa Epese yerengke wila wiya ono, tonuwa kemenak kambela logo yereng Mailita meirage tabunda. ¹⁶Paulugu pelik kaiya, Tonuwa ngabelak Asiya meibekke wok nayeng koya nelegi tonuwa Epese yerenda wizami kemenak sikmakka ngalengale kangweki, logo tonuwa ngezangai Yirusalem yerengke wok yemane yeikta Pendekoso meibek pakeliweki.

¹⁷Pugu pilik kai legi tonuwa kemenak Mailita yerengke sikmakka ngalengale kambela. Kanda pulogo Paulugu ibakpek Epese yerengke wezamela logo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligi ngaiwili piyegi wiriyiweki nguk yeiya.

¹⁸Togo yaka ngago yeiya puwili pongo Mailita yerengke kandawekke Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa iwakarik ini kiling wok ulogo ne ngabelak Asiyabekke kanda pokka sa wizigeya watabi nogo miza piyengki inuwa iwaka. ¹⁹Ne yawe Yemizibekyegi mizara kulengkebek miza wizimowei miza logo kang kolokngagonoyeng ingkeiya, purik Yudawiligu ne neliweki kozak kela piyengko ne kuneng kolokngagonoyeng kolok ula. ²⁰Keya nogorau Anotogi ngago iniyegi sawelagi nararau nogo liwik wiya ono, nogo yerengke kimeike kozak kaiya keya i inuwagiyengke Anotogi ngagoyeng mabiyengki kozak yei keya waligeleya purik inuwa iwaka. ²¹Nogo Yudawili keya Yuda onowiliyegirau mabilik kozang ngago yeiya purik kaile miziyengki kuneng mizibene logo kaile puwiligiangka kowita logo Anotoyegi sawelibene keya Yisu Kilisi Yemizi tonugubekyegi ngizi panu kumulibene.

²²Togo ne weik Yirusalem yerengke Anotogi Kung Walekpokko ngago neiya kopong kangweki mizi, kapura pulogo neyegi keleniyagirik ne iwaka ono. ²³Ne iwaka panu, yereng ne kangyeng mabiyengke Kung Walek pugubokko wigiragirik keya kunengyeng wiriyi penangairik neyegi ngai yolurikki kozang ngago nei. ²⁴Kapura neyegirik nawiligu korik kang nogoyengki mizagirik ma ne wik yolugi ma ibengkirikki nogo wilek ngelek kumuli ono, nogo kangka kumulibek wamenak, purik pilik ne Yisu Yemizi nogobekyegi yawe mizibekweki keya yawe pugu ne miziweki nanara keke miziweki. Yawe pura yongkambanu mabuwiliyegi ngago wazono Anotogi wazono panu yongkambanuwiligu weiyagi langai ono purago mizagewiyege Yisugu puwili ibendaga yaliya wazaya puragi yongkambanuwili mabuwiliyegi kozak yeiyagira.

²⁵Kerewiyi, ne ini mabuwiligi tepek neing ngago kazing Anotogi ngaimekki kiliyawekira kozak yei yongomo miza. Kapura ne weik pobiliktikki iwaka ini ngago nogo yeiya puragi kerewiyawiliyaga nakkorau ne ngereke pakelagi ono. ²⁶Piliktikki wiyeye ne weik iniyegi kozang yei, Tamizeige yongkambanuwiliyaga namele ma nak Yisugi ngaimekki kiliya ono purik nogo mizarago ono, pi ngezemelegabokko mizarago. ²⁷Purik Anotogi ngago nararau iniyaga nogo wara wiziya ono, nogo iniyegi ngago puguyeng mabiyeng kozak yeiya.

²⁸Togo ini kazing ini makngezego koyagi pumokko waberek ngai koyizo, keya Yisuyegi kiriweilirau liyeng memeng inuguwiliyegi ngai yolu mabilik ini puwiliyegirau waberek ngai koyizo. Purik Anotogi Kung Walepkokko ini ngaiwili mizibene keleya. Tegi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngizi kumulira kozang keleyizo. Puwili, Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili, Yisugi I Walekmak meiwili, pi puguwili mizibene pigi Marekpek ibeng puwekke iwi pugubokko weiyawili.

²⁹Nogo iwaka purik waleleige ne kambela wizigeya purik keri wizing ngai nawiligu liyeng memengwili ula logo niweki wiriyagi logo puwekke purik puwiligu liyeng memeng nawiliyegi korowali mizi mizi nangai mabilik yombanu ngago ngaigura kozak kisi nawiligu inigi tepekke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi korowali miziweki wiriyagi. ³⁰Keya periktau, wangki kang narage yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli inuwago ngai puwiliyaga nawiligu nawiliyegi ngago ngaigura kozak yeiyagi logo puwiligu Yisuyegi ngizi kumuliwili puwiliyegi kiriwei kunibene keleyagi. ³¹Tegi puwiligu ini ikuyogoriktaga keleyagi legi ini waberek ngai koyizo. Keya ngago nogo iniyegi waligeleya piyengki kumulizo. Ne kirisimasi neyau keya narayeng ini kiling wiziya keya ne iniyegi yangeze mizi miza kopong ne ini yoklongko keya kusage Anotogi ngagora waligeleyageya wizimowei kang nayeng ingkeiya.

³²Togo weik nogo ini Anotogi meleyaueg wezayi logo pugu iniyegi pangka ngaiweki. Keya ngago Anotogo pigi wazono panu tonugu weiyagi langai ono teniyegi yani puragirago inuwa kazing kumbekki lewengke yemane si keya kozang lewagela keleyiwekirik pangka keya purago watabi wazono Anotogo yongkambanu pugu kaile nayendau ono wazayawili mabuwiliyegi yanagi kai piyengka teni weiweki keleyiwekirik pangka.

³³Keya neyegirik ne nakki kingyengki ngora keli ma nakki kolyengki ma nakki kagoriyeng ma watabi nakki nayengkirau ngora keli onobek. ³⁴Ne yombu talikpek miza purik inuwa ngezego iwaka. Mele negi peyau ne yawe mizageya wizimowei ne keya negi kewengkewiligi watabi yombiyangai yolugiyeng weiya. ³⁵Kazing pemekke ne yawe unatuba mizi purago ne iniyegi kazing yongkambanu yawe mizagi

langai onowiliyegi sawelagimekki waligeleya. Purik teni ngoluk ngago Yemizibek Yisu ngezebokko kaiya puragi kumuli miziweki, Tamizeige nakko ni nana puwekke purik ni wilikwilik mizagi, kapura nugu nak mana puwekke purik ni wilikwilik unatuba panu mizagi, kaiya, yeiya.

³⁶Paulu ngagora weik yeik yeiya logo pi puwili mabuwili kiling ingeyeng laliya logo Anotoyegi waberek miza. ³⁷Pilik miza logo puwiligu pi yogoto meiya logo melegulang kelemiyageya koyimowei ingkelemi miza. ³⁸Purik Paulugu puwiliyegi puwiligu piyegirau kalike pakelagi ono kaiya puragi wiyeke puwili yalek panu miza. Togo weik puwili pi kiling pongo sikmakke pi wezamelu keya kang ngago meiweki kambela. c

21 ¹Togo tonuwa puwili kiling sikmakke kanda tonuwa puwiliyegi koyimizo yeiya logo Mailita yerenda wiya logo tonuwa sikmakke ngalengale panga wizambekke libuge ilibu Kosi meileige wela uwei kuna. Kanda pulogo iwek kola logo wangane tonuwa sikmakka ngalengale kuna logo ilibu Loso meileige tabunda. Pulaga tonuwa sikmakka ngalengale kuna logo kanda yereng Patara mei ngabelak Pisitiya meibekke tabunda ²Keya pulogo tonuwa sik namak ngabelak Pinisiya meibekke kangweki mizirikki kerewiya, legi tonuwa sik pumakke taberek meiya logo pumakka ngalengale kambela.

³Tonuwa sikmakki ngalengale kunimowei wizambekke libuge ilibu Saipira mei pulei panga koranengezuwa wizilege pakela logo ngabelak Siriya meibekkeweki kuna. Tonuwa yereng Taya meirage kerelege wila wiya purik pura sikmakko watabi wara piyeng wawiyagira.

⁴Keya Taya yerengke pulogo tonuwa yombanu Yisuyegi kiriwei nawili koyilege keriya wizigeya puwili kiling sonda nara koya. Anotogi Kung Walekpokko puwiliyegi watabi nawiligu Pauluyegi mizagiyeng kawela wiya logo puwili piyegi kozang pelik meiyageya koya, Paka Yirusalem yerengke kang nagani, meiyageya koya. ⁵Kapura wok piyeng puwili kiling miza logo tonuwa puwiliyegi kangweki yeiya legi yombu Yisuyegi kiriweiwili kiling yongokka mandikwili mabuwili tonuwa kiling yerendaga welagela kanda pongo wizambekke kerelege kuna. Pulogo teni mabuwili ingeyeng laliya logo Anotoyegi waberek miza. ⁶Pilik miza logo tonuwa puwili nak nak melegulang keleya logo weik koyimizo yeiya logo tonuwa sikmakke taberek mei keya puwili yerengke kang yongobela.

⁷Tonuwa Taya yerenda wiya logo sikmakka ngalengale kanda yereng Tolomai meirage wila wiya. Pulogo tonuwa yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiling melegulang miza logo puwili kiling wok nak koya.

⁸Wangane tonuwa yereng pura wiya logo kanda yereng Sisariya meirage lewagela. Pulogo tonuwa yombu yerengyengki Yisuyegi langai kozak kai yongomo mizibek, Pilip meibekki imakke kambela logo pi kiling koya. Pilip, pi paka Yirusalem yerengke yombu melenazik keya nazikka

neyauwili yawe ngeragiyeng sanga miza logo yanira miziweki izawiliyaga nak. ⁹Pigi yango mangomelerau ono yombu naweiwili pi kiling yolu keya Anotogo puwiliyegi ngago piyaga weiyayeng kozak kisiweki kangkayeng yanawili.

¹⁰Togo tonuwa pulogo Pilip kiling wok nayeng koya logo yombu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaibek yeikta Akaba meibek ngabelak Yudaya meibekka tabunda ¹¹logo pi Paulugi pikambek weiya logo ngezebekki ingeyau keya meleyau pikambokko tariya logo pelik kaiya, Anotogi Kung Walepokko pelik kai, Yombu Yuda paka Yirusalem yerengkewiligu pikambekki mangobek kazing pilikmekke wigiragi logo Yuda onowiliyegi miza yanagi mena kai, kaiya.

¹²Togo ne kiling pulogowili puragi kerewiyawekke tonuwa Paulu paka Yirusalem yerengke kang nelegi kelegele keya meiya. ¹³Kapura Paulugu tonuwayegi pelik yeiya to mela, Nangki wiyekke inuwa pilik ingkisi. Inuwago wilek nogobek kuneng miziweki keleni kani. Puwiligu ne paka Yirusalem yerengke wigiragi purikki keke ne kangkere mizi ono kapura Yisu negi Yemizibekki wiyekke ne pulogo ibengkirikkirau kangkere mizi, yeiya.

¹⁴Tonuwa pelikta miziweki mizi mamiza legi tonuwa mabilik miza. Togo tonuwago piyegi pelik meiya, Yemizibekki kelira mizi pani, meiya.

¹⁵Keya pulogo kang nayeng miza logo waleleige tonuwa watabi tonuwagiyeng paka Yirusalem yerengke kangweki kangkere miza. ¹⁶Yombanu Yisuyegi kiriwei Sisariya yerengke yolu nawilirau tonuwa kiling kambela. Paka Yirusalem yerengke kanda puwiligu tonuwa yombu tonuwa koyagibekki imakke iza orowei kuna. Pi ilibu Saipira puleige wazamiyabek logo yeikta Neison meibek, pi koka were aposolowiligu ngago Yisuyegi langaira kozak kisawekke Yisuyegi ngizi panu kumulawiliyaga nak keya mabilik kai kang weik mabek ngoluk Yisuyegi kiriwei yolubek.

¹⁷Pulaga yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuli pulogo Yirusalem yerengkewili mabuwiligu tonuwayegi pakelawekke wilikwilik miza. ¹⁸Tonuwa iwek kola logo wangane Paulu tonuwa kiling Jemsyegi pakeli kambela. Kanda pangalege pura Yirusalem yerengke Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwili mabuwilirau koyilege. ¹⁹Paulu puwili kiling melegulang miza logo puwiliyegi ne weik lewa yeiya logo Anotogo yawe pigi Yuda onowiligi tepekke miza puragi kelemiya piyeng mabiyengki waberek panu kozak yeiya. Anotogi kozandago pi ngagoyeng kozak kai keya Anotogo keke miziyeng mizarikki pugu kozak yeiya.

²⁰Puwili Pauluyegi kerewiya logo puwiligu Anotogi yeikta yongolok mei keya Anotoyegi wazono meiya logo Pauluyegi pelik meiya, Ei,

tonugubek, pelege Yuda kolokngagonowili weik Yisuyegi ngizi panu kumuli kapura ngoluk pelik kisi, Teni Mosegi loyeng keya tenigi kazing miziyeng kozang panu kebangkeliweki, kisi purik ni iwaka. ²¹Kapura nawiligu puwiliyegi pelik yeiya, Yombu Paulubok yombanu Yuda weik Yisuyegi ngizi kumuli ngabelak Yuda onowiligibekke Yuda onowiligi tepekke yoluwiliyegi puwili Mosegi loyeng wizami keya puwiligi yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngeli keya Yudawiligu kazing miziyengki kiriwei miza nelegi, pilikyeng kozak yei, meiya.

²²Togo puwili ngago pura kerewiya logo tonuwa ngago pura talik yeik sawiyagi kela? Ni pelege weik lewarikki puwili kerewiyi nangai logo puwili kiyebuk mizagi. ²³Tegi tonuwago kozak nei pera mize. Tenigi tepekkewiliyaga yombu mangobektau onogo Anotoyegi ngago sawiya nara mana Mosegi loragi kiriwei. Puwili Anotogi i walek yemanemakke Anotoyegi wata kolak kelibene waliyi kangweki mizi. ²⁴Ni yaka yombu puwili kiling Anotogi i walek yemanemakke kambela logo nirau puwili kiling pulogo wok melenazik keya nazikka neyauyengke koyimowei tonugu kazing kaigesimokko kiriwei mizimo, keya puwiligi king watawili weiyagiyendau nugu wiyimo. Pilik miza logo puwili kebi puwiligieng kemenak wiliyagi logo ngago yaka Anotoyegi sawiya pura weik yeik purik walimiziweki. Kazing nugu pilik mizimokko yombanu mabuwili nak nakko watabi niyegi langai kozak kisa piyeng ngaigu kisayeng mamizagi. ²⁵Kapura Yuda ono weik Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu mizagiyeng, tonuwago koka kapiya narikke miza yana logo puwiliyegi lo yemane yana piyeng puwiligu kiriweiweki tonuwago kozak kela piyeng kozak yeiweki miza, logo piyeng pelik, nakko watamek ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana purik mabura puwili piyengka ni nagani. Keya puwili watamek ma winakmek ma liyengmekki iwibekka ni nagani, logo watamek ma winakmek ma liyengmek uli puwekke kebi wilektik were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni. Keya nariktau puwili kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani yeiya, meiya.

²⁶Jems keya ngaiwiligu pilik kisi legi wangane pura Paulu yombu mangobektau ono ngago Anotoyegi sawiya pura kisawili kiling kuna logo weik kazing ngezewili kaigesagimekke mizi. Puwiligu ngezewili kaigesaga logo Anotogi i walek yemanemakke ige la logo yombu Anotoyegi wata kolak kelibene miziwiliyegi, wok kaigesira yeik sa logo puwili nak nakki wata kolak kelibene waliyagibekki kozak yei kuna. Puwili pulogo wok melenazik keya nazikka neyauyeng koyagi.

²⁷Wok melenazik keya nazikka neyau piyeng weik merekewekke Yuda nawili Asiya ngabelakpekkawili Pauluyegi Anotogi i walek yemanemakke pakela. Pakela logo mabulogo puwiligu yongkambanu mamok lebuk ngai

keleya logo nawiligu Paulu kebangkela. ²⁸Pi kebangkelara koyimowei Yudawiligu pelik kek kisa, Yombu Isileiliwili, tonuwayegi saweliweki koli. Yombu pobok ngabelak mabiyengke kang kunimowei yongkambanu mabuwiliyegi teni Isileiliwiliyegi kezanga yani keya Mosegi loyengki kezanga mani keya tenigi i walek yemanemakki ngago kaile kai yongomo mizibek. Keya pugu weik kaile nariktau mizarik pi yombanu Kirik nawili pelege Anotogi i walek Yuda onowili ige lagi ono pemakke yeik iza orowei la logo i walek pemak korowali kelemiya. ²⁹Puwiligu pura kisa purik puwiligu yombu Yuda ono Epese yerengkabek yeikta Topima meibek Paulu kiling yerendagi libuge wizilege pakela kopong puwiligu kumularik Paulugu pi Anotogi i walek yemanemakke miza orowei wiriya nobiyeng miza.

³⁰Togo puwili ngago si keli kang keya miza mela logo yereng yemane pura ululu miza mela logo yongkambanuwili i puwiligiyengka kabengmek nginda Anotogi i walek yemanemakki kuna. Kanda puwili Paulu kebangkela logo Anotogi i walekmakka ulumi wageliwei kula logo nawiligu Anotogi i walek yemanemakki kangyeng waliya.

³¹Pulaga ngai mizimokko Paulu uliweki yang kelemiyageya keya nakko Romwiligi Amiwiliyegi ngai yemanebekyegi pelik meiya, Yirusalem yerendagawili mabuwili nakko nakyegi ngai mizi. ³²Pilik kai legi nguk namizi Rom Amiwiliyegi ngai yemanebek kiling ngai kulengke nawili keya ami nawilirau ngaira waliyiweki nginda kuna. Logo wawere ulamokko amiwiligi ngai yemanebek kiling pigi amiwiliyegi pakelawekke puwili weik Paulu wizale ula ono, yeik koya.

³³Pulaga amiwiliyegi ngai yemanebek Pauluyegi kanda pelik meiya, Ni i wigirimakka wigiragi meiya. Pilik miza logo pugu wagelawiliyegi seng neyauyu pi tariyiweki yeiya.

Togo yongkambanuwiliyegi pelik nguk yeiya, Yombubok tak? Pugu mizayeng nangaiyeng? ³⁴Pulogo wawere ulawiliyaga nawiligu ngago nara kisi keya nawiligu ngago nara kisi mizi. Ngago ngelek ngelek kisa melimokko ngaibek wiyalowe mizi wizigeya pugurau ngagoragi solorik purik sa ono. Tegi pugu ami puguwiliyegi Paulu i amiwiligimakki miza oroweiweki yeiya.

³⁵Pilik miza logo amiwili Paulu kiling kunarik yongkambanuwili wata wizingwili kelik ngai miza meli legi amiwili Paulu kiling imakki ngilirikke lawekkerik puwiligu pi wageliwei yabela. ³⁶Pauluyegi kiriwei lewawili mabuwiligu pelik ngalizi kek kisi, Uli. Uli. Pi ula logo ibengweki, kisi.

³⁷Pulaga amiwili yeke ige liweki tamizeige Paulugu ngai yemanebekyegi pelik nguk meiya, Ne niyegi ngago nara neiyagi ma

talik? Ngaibokko Paulugu kairikki kerewiyawekke pugu Pauluyegi pelik meiya, Au, ni ngago Kirik nogo kaira iwaka purikki kai. ³⁸Pilik mabura ni yombu Isip ngabelakpekka ulogo teni Rom Kapmanwiliyegi ngai miza logo yombanu tausen mangobektau onowiligu yongkambanu nawili yela logo ibeng sa logo puwili panga kurung yeikwekke iza orowei kambelabok ono, meiya. ³⁹Pilik kai legi Paulugu pelik meiya to mela, Ne pi ono, ne Yudabek, ngabelak Silisiya meibekke yereng Tasasi yeikta yemane puraga wazabek. Ne yongkambanuwiliyegi ngago yeiweki, meiya.

⁴⁰Togo ngaibokko pi ngago kaibene, Ei, meiya legi Paulu paka ngilirikke luweza logo yongkambanuwiliyegi langai melezik yongolok meiya logo puwili ngagolukwekke Paulugu ngago yeik puwili ngezewiligirage kozak yeiya.

22 ¹Togo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Negi mangowili, keya yongkambanu nogowili, kerewiya koyizo. Nogo inigi wirege ngago ne makngezeyegi langai inugu kisageya puragi kangara kozak kaiweki mizi legi ini kerewiya koyizo, yeiya.

²Puwili pugu puwiliyegi ngago yeik puwili ngezewiligirage yeirikki kerewiyawekke puwili ngagoluk panu koya logo Paulugu mawinda pelik yeiya, ³Ne Yudabek, ngabelak Silisiya meibekke, yereng Tasasi meiraga wazaniyabek, kapura pelege Yirusalem yerengke ne yemane sa. Kiriwaga Kameliye meibokko ne waberek waligeleniya logo kangka nogobek Mosegi lo tenigi yelibungang kokawiligu kiriweigiyeng yombiyangai panu weiya wizigeya ne Anotoyegi kozang panu kiriwei miza ini mabuwiligu mabek piyegi kiriwei mizi mabilik. ⁴Ne yongkambanu kazing Yisugimekki kiriwei puwili ngangang keleya logo yelabek. Ne yombuwili keya yongokwilirau kebangkela logo i wigirimakka wazayabek.

⁵Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya yombu ngagozakyengki kerewiyiwili watabi nogo kai piyengki iwaka logo ngizi kisagi. Puwiligu pongo yereng Tamasiko meirage Yudawiligi i walek songonoyengki ngaiwiliyegi kapiya miza yanayeng ne weiya logo ne pulogo kambela logo yongkambanu kazing Yisugimekki kiriweiwili kebangkeliweki logo paka pelege iza orowei yorik puwiliyegi ngangang yaniweki.

⁶Ne kapiya piyeng weiya logo weik pongo Tamasiko yerengke pulogo mereke kanda yokmek yoklongkowekke ngaiwak yemane panu narik paka ngilumbekka negi ngalege nguk namizi ngela mana logo ngaiwaktikku ne yawereng keleniya. ⁷Pulaga ne ngabelakpekke kawiyeg wala logo kili narago neyegi pelik kairikki ne kerewiya, Saulu, Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki, kai. ⁸Tegi nogo pelik nguk meiya, Yemizibek, ni tak, mena meiya logo pugu neyegi pelik neiya yo mela, Ne

Yisu Nasarete yerengkabek nugu ngangang kelenibok, mena neiya. ⁹Togo yombu ne kiling puwiligu ngaiwaktikki pakela kapura kilirago neyegi kairikki puwiligu kimeike kerewiya ono.

¹⁰Pulaga nogo piyegi pelik nguk meiya, Yemizibek, nugu neyegi mizagirikki kozak nei, mena meiya logo Yemizibokko neyegi pelik neiya, Yangalek meiya logo yeke Tamasiko yerengke kiliya kune. Kanda pulogo nakko watabi Anotogo nugu mizagi sawiyayang kozak neiyagi, mena neiya.

¹¹Ngaiwak purikku mizagewiyege ne wireyau kusa wizigeya yombu ne kilingwiligu mele nogozikka kebangkela logo yeke Tamasiko yerengke niza orowei kuna. ¹²Kanda yekelege yombu yeikta Ananiya meibek wizilege. Pi Anotoyegi kiriwei panu yolubek. Pi Mosegi lo mabiyengki waberek kiriwei mizibek. Keya Yuda pulogo yoluwiligu kumulirik pi wazonobek. ¹³Pi neyegi pakeli wiriya. Kanda mereke luweza wizimowei neyegi pelik neiya, Saulu, nogobek, wireyau ngereke ngaiwile, mena neiya. Mabuwekke panu wire nogoyau ngaiwila logo nogo piyegi pakela.

¹⁴Pulaga Ananiyago neyegi pelik neiya, Tenigi mangowiligi Anotobokko yaka ni niza logo pugu ni keli puguragi iwaka keya pigi pangkabekyegi pakeli keya kili ngezebekkirago kairikki kerewiyiweki keleniya. ¹⁵Pilik legi ni piyegi sawelagibek miziweki logo yongkambanu mabuwiliyegi nugu yaka pakela piyeng keya kerewiya piyeng kozak yeiweki. ¹⁶Mena nayengkirau yuke yolu nagani, luweza logo kaimelimo. Keya nugu Yisugi yeiktage niyegi sawelibene ngago mei purik pugu kaile nuguyeng tumulagi. Pilik miza logo ne paka Yirusalem yerengke kang yongobela.

¹⁷Kanda pakalege ne Anotogi i walek yemanemakke kuna. Ne yeke ige la logo Anotoyegi waberek mizageya tawizeige pugu ne watabi nayeng waligeleniya. Ne ngai yuke panu tawizeige wire nogoyaugu wangakyeng kelik naraga ¹⁸Yemizibek pakela logo pugu neyegi pelik neiya, Ngezangai. Pelemeng nguk namizi wiye, purik yongkambanu pelegewili ngago nugu neyegi langaira kozak kai purikki ei mizagi ono legi wiye, neiya. ¹⁹Nogo piyegi pelik meiya to mela, Kapura Yemizibek, ne Yudawiligi i walek songonoyengke pumakka pumakki kambela logo yongkambanu niyegi ngizi panu kumuliwili kebangkela logo yela logo wigirimakke wazaya logo purikki puwili iwaka panu. ²⁰Keya ulogo puwiligu Setepang niyegi kozak kaibek ula logo ibeng puwekke ne makngezerau pulogo, Ule, Ule, meiyabek keya ulawiligi kagorik ngalege waliyi piyengki ngai wiziyabek. Pilik kopong puwili nogo ngago kai puragi kerewiyagi, mena meiya. ²¹Kapura Yemizibokko neyegi pelik neiya, Kune, purik nogo ni Yuda onowiliyegi koweige wezanelagi, mena neiya, yeiya.

²²Yongkambanuwili Paulugu kairikki ngagoluk kerewiya koya weik pi lang purik kai ngizige puwili ngalizi pelik kek kisa, Uli. Ibeng wazami. Pilikpek yolugi langai onobek, kisa. ²³Puwili pilik kek kisa melageya koyimowei kagorik puwiligi yeke ngalege waliyiyeng ngalege wezameli keya kozobek paka ngalege yokora meli. ²⁴Tegi Rom Amiwiligi ngai yemanebokko ami puguwiliyegi ngago miziweki nara pelik yeiya, Paulu i tonugumakke miza orowei li logo pi wizale ula logo kaile puguyeng kozak kaiwewi kelemi logo Yudawiligu piyegi pilik kek kisa meli purikki, teni iwakaweki, yeiya. ²⁵Puwiligu Paulu wizale ulagine were tariyiwekke Paulugu ngai kora nak pulogo wizilegebekyegi pelik nguk meiya, Ma Rom Kapmanwiligi lorago kairik inuwago yombu Rom nakyegi pilik kelemi purik pangka kai? A'a'. Inuwa iwaka were ngagozak miza logo pilikpok kaile narik miza puwekke purik mabura ngangang managi purik lorago kaiyalik, meiya. ²⁶Ngai korubokko puragi kerewiyawekke pi ngai yemane pugubekyegi kuna logo pelik meiya, Yombu tonuwago uliwewi mizibok Rombek kani tegi ni talik mizi mangai, meiya.

²⁷Pilik kai legi Rom Amiwiligi ngai yemanebek Pauluyegi kanda pelik nguk meiya, Ni yombu Rombek mabura neyegi kozak kai. Tegi Paulugu pelik meiya to mela, Ei, ne yombu Rombek, meiya.

²⁸Pulaga ngai yemanebokko pelik meiya, Ne kokarik Rombek ono kapura ne king yemane wezamela logo ne weik Rom nak wizinda, meiya. Keya Paulugu piyegi pelik meiya to mela, Kapura negi panu keya mangoyau mabiyau Romyau keya ne pulogo wazaniyabek wizigeya ne Rombek kani, meiya.

²⁹Mabuwekke yombu Paulu wizale ulagi nobiyeng koyawili ngik kelemiya. Keya Rom Amiwiligi ngai yemanebokko Paulu yombu Rombek yaka sengyengko tariya purikki keriyawekke pirau kazi panu miza.

³⁰Togo wokpokko kusage Paulu pulogo yeik iwek kola logo wangane pura ngai yemanebokko Paulugu sengyeng wila wazamiwewi kai. Taliktikki wiyeke Yudawiligu Paulu ngagozak kelemiweki mizi miza purikki ngai yemanebek iwakaweki keli legi pugu Yudawiligi yombu Anotoyegi kolak kelibene waliyiwili keya amiwiligi ngaiwili keya puwiligi ngagozakyengki kerewiyiwili wawere uliwewi ngago yeiya. Keya puwili mabuwi wawere ula logo Rom Amiwiligi ngai yemanebokko Paulu miza logo puwiligi wirege luwe wazamiya.

23 ¹Pilik miza logo Paulu ngagozak kerewiyiwiliyegi kozang panu pakela wizimowei pelik yeiya, Nogowili, Anotogi wirege negi yongomo mizirik keya negi yolurik wok mabiyeng kangka wazonobekke wizageya kayima mabek wok pobokko, yeiya.

²Yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngai yemanebek, yeikta Ananiya meibokko yombu Pauluyegi mereke luwezawiliyegi pi kilirage melegozok ulibene yeiya. ³Nakko pilik miza

logo Paulugu piyegi pelik meiya, Anotogo ni neli penangai purik ni ngalegerik yombiyangai panu kapura yenge yungkerik ni korowali kani. Ni pelege mogosa logo ne lorago pangka pangka keleniweki mizi kapura ni makngezego puwiliyegi ne neliweki yei purikku lora ngeli. Tegi Anotogo ni neli penangai, meiya.

⁴Paulugu pilik kai legi yombu piyegi mereke luwezawiligu Pauluyegi pelik meiya, Nugu yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi ngago korowali mei, meiya. ⁵Tegi Paulugu pelik yeiya to mela, Nogowili, pi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek purik ne iwaka kesak nogo piyegi pura mei kak ono. Purik Anotogi Kapiya Walektikke lende mizarik pelik kai, Inugu yombanu iniyegi ngaiwiliyegi langai ngago korowali yei nagani, kai purik nogo iwaka, yeiya.

⁶Togo yombanu wawere ulawiliyaga nawili Sadusi yombanu pelik kisiwili, Yombanu nak ibeng purik kung pugubektau ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili, keya nawili Palisi yombanu Mosegi lo mabiyeng keya puwiligi yelibungang kokawiligu mizayeng mabiyengki waberek panu kiriwei miziwili koyilege. Keya Paulugu purik keriyawekke kangka nak piyegi lewagela wizigeya pugu yombanu ngagozaktaga kerewiyi wiriyawiliyegi pelik yeiya, Nogowili, ne Palisiwiliyaga nak. Keya Palisiwiligu watabi ngizi panu kumuli piyeng nogorau ngizi panu kumuliyeng keya negi panu keya mangoyaugurau ngizi panu kumuliyeng legi teni Palisiwili. Keya ne yombanu ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi puragi wilekpek keya yuke yolubek kopong puwiligu ne pelege ngagozak keleniweki niza orowei wiriya, yeiya.

⁷Pilik kai mabuwekke yombanu Palisi puwili keya yombanu Sadusi puwili weik ngalik keli yongomo miza logo wawere ulamek weik sanga miza logo nawili kangka nak keya nawili kangka nak miza.

⁸Purik Sadusiwiligu ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi ono keya angelawilirau yolu ono, keya kungwilirau yolu ono kisi kapura Palisiwiligu pelik kisi, Ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi, keya angelawili yolu, keya kungwili yolu, kisi legi puwili sanga miza.

⁹Togo kek kisimek unatuba panu kek kisi lewa wizigeya Palisiwiligi loyengki waligeleyiwiliyaga nawili luweza logo ngalizi pelik ngago yeiya, Yombu pobokko kaile miza nararau tonugu kerewiya ono. Pi pongo kazingke Tamasiko yerengke kuna puwekke kung nakko ma angela nakko piyegi meiya purik mabura teni Anotoyegi ngai mizagi ono, yeiya.

¹⁰Pulaga kozak keli yongomo mizimek mazeng keya unatuba panu lewagela legi Rom Amiwiligi ngai yemanebek kulili, purik puwiligu Paulu narik narik sela melagi sa legi. Tegi pugu ami puguwiliyegi Paulu yombanu ngai keliwiliyaga miza orowei i amiwiligimakke lizo yeiya.

¹¹Wokpokko kusage Paulu ngereke amiwiligi imakke yeik iwek kola. Pi iwek kola wizimowei Yisu Yemizibek Pauluyegi saweliwei luweza

wizilege logo pugu pelik meiya, Kazi mizi wak. Kozang wizimo. Purik nugu ngago neyegi langaira Yirusalem yerengke pelege kozak yeyiageya pilik yenge yereng Rom meirage mabilik mizi mangine kozang sa wizimo, meiya.

¹² Wangane pura Yuda nawili menalege wawere ula logo mizagirikki kozak kela. Puwiligu Anotogi yeiktage ngago sawiya nara kisa logo pura ngeragi ma kai nani koya teni Paulu ula logo pi ibeng puwekke teni ngeragi keya kai nagi, kisara. ¹³ Yombanu yombu neyau tikinda keya nawilirau puwiligu ngago pura kisa.

¹⁴ Togo puwiligu Yudawiligi yemanewili keya yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwiliyegi kambela. Kanda pelik yeiya, Teni Anotogi yeiktage ngago sawiya nara kisa logo pura ngeragi nagi ono koya Paulu ula logo pi ibeng puwekke teni ngeragi nagi, kisara. ¹⁵ Tegi mabek inuwa keya yombanu ngagozakyeng kerewiyiwiligu Rom Amiwiligi ngai yemanebekyegi ngago nara wezamelizo, Paulu miza orowei inuwayegi wiriyibene logo pelege inuwa mawinda ngago nayendau piyaga waberek kerewiyiweki, pilik yeizo. Kapura teni ngai koyagi logo pi yawerelege purik were uliweki mizagi, yeiya. ¹⁶ Puwili pilik yeiya logo Paulugi simelegi marekpek Yudawiligu mizagirikki kozak kelirikki kerewiyawekke pi Rom Amiwiligi imakke kuna logo yeke ige la logo Pauluyegi kozak meiya.

¹⁷ Pulaga Paulugu amiwiligi ngai koruwiliyaga nak piyegi wiriyibene ngago meiya logo pelik meiya, Ni yombu nawekkebok nigi ngai yemanebekyegi miza orowei kune, purik pi ngago piyegi kozak meiyagi nara mena, meiya. ¹⁸ Tegi ngai korubokko miza logo ngai yemanebekyegi kanda logo pugu piyegi pelik meiya, Yombu wigirabek Paulu meibokko neyegi ngago neiya logo pelik neiya, Ni yombu nawekkebok nigi ngai yemanebekyegi miza orowei kune purik pi ngago piyegi kozak meiyagi nara mena neiya legi ne pilik miza, meiya.

¹⁹ Togo Rom Amiwiligi ngai yemanebokko yombu nawekkebekki melezikka weiya logo piyau keke kuna logo pelik nguk meiya, Ni neyegi nangaiyeng kozak kaiweki mizi, meiya. ²⁰ Logo yombu nawekkebokko pelik meiya to mela, Yudawiligi ngaiwiligu kozak kelirik niyegi nguk neiyagi logo wangane purik ni Paulu yombanu ngagozak puwiligiyengki kerewiyiwiliyegi miza oroweiweki kela. Yombu ngagozakyeng kerewiyi puwiligu piyaga mawinda ngizi ngago nayendau weiweki ngaigu mizi. ²¹ Kapura puwiliyegi kerewiyi nagani purik yombanu yombu neyau tikinda keya nawilirau, liwik koyimowei piyegi wiragak miza yolu legi. Puwili mabuwili ngago sawiya nara Anotogi yeiktage kisa logo ngeragi nani koya Paulu ula logo ibeng puwekke ngeragi nagi kisa. Puwili weik miziweki kangkere mizi keya nugu pi wezamelagirikki puwili yuke yolu, meiya.

²²Pulaga Rom Amiwiligi ngai yemanebokko yombu nawekkebekyegi pelik meiya, Ne niyegi wameik panu nei, nugu neyegi pera kozak neiya pilik nugu nakyegirau kozak mei nagani. Pugu pilik meiya logo yombu nawekkebek wezamela.

²³Pulaga ngai yemanebokko pigi ngai kulengke neyau piyegi wiriyibene ngago yeiya logo pelik kozang yeiya, Yali amiwiliyaga 200 izi, keya yombu osiwiligi ngalengale wei miziwiliyaga 70 izi, keya yombu wizangyeng yowiwiliyaga 200 iza logo pongo yereng Sisariya meiragi kangweki kangkere mizi. Keya mabek kusage yokmek melenazik keya nazikka mangobektau onowekke ini mabuwili pelemeng wiyagi kani. ²⁴Keya osi Paulugu mogosiwei kangki nawilirau kangkere keleyizo, logo waberek panu miza orowei Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pilikisi meibekyegi kambeli.

²⁵Pulaga Rom Amiwiligi ngai yemanebokko kapiyarikke pelik lende miza,

²⁶Ne Kilori Lisiyago ni Rom Kapman ngai yemanebek Pilikisiyegi kapiya perik lende mizi. O yemanebek, nogo niyegi wangane nei.

²⁷Yudawiligu yombu nogo niyegi wezameli pobok kebangkela logo uliweki mizi. Kapura pi Romwiliyaga nak purik ne kerewiya, legi ne kiling ami nawili pi puwiliyaga yaliya wazami kuna.

²⁸Ne puwiligu pi ngagozak kelemi piyeng nangaiyengki miza legi iwaka siweki ne pi puwiligi ngagozak piyengki kerewiyiwiliyegi miza orowei kula. ²⁹Nogo ngago pi ulagi ma wigiragi nara kerewiya ono, yeik lo ngezewiligiyengka nguk meiyengko ngagozak kelemi.

³⁰Togo ngago Yuda nawiligu pi uliweki kela nara neyegi lewagelawekke ne pi niyegi wezameluweki miza. Nogo yombanu pi ngagozak kelemi puwiliyegi nigi wirege watabi puwiligu piyegi kisa piyeng wameik panu kozak kisibene yeiya. Mabura.

Kapiyarikke pilik miza.

³¹Pulaga yombu ami ngai kulengkeyau ngago piyauyegi yana piyeng kiriwei miza logo amiwili keya yombu osiwiligi ngalengalewili keya yombu wizangyeng kilingwili mabuwili Paulu kiling wokpokko kusage Yirusalem yerenda wiya logo Paulu yereng Antipatiri meirage miza orowei kambela. ³²Kanda pulogo iwek kola logo wangane pura ami ngabelak libu kayimawili paka Yirusalem amiwiligi imakki kang yongo. Keya yombu osiwiligi ngalengalewili Paulu miza orowei Sisariya yerengke kambela. ³³Kanda pulogo puwiligu kapiyarik Rom Kapman ngai yemanebek Pilikisiyegi mana logo puwiligu piyegi Paulu miza mani miza.

³⁴Pulaga ngai yemanebokko kapiyarik sangkela logo Pauluyegi pelik nguk meiya, Ni ngabelak takka lewabek, meiya logo Paulugu pelik meiya to mela, Ne ngabelak Silisiya meibekka lewabek. ³⁵Pilik kai legi ngaibokko pelik meiya, Mena, yombanu ni ngagozak keleniyagiwili lewagela puwekke ne ngagozak piyeng kerewiyagine, meiya.

Pulaga pugu pigi yombu puwiliyaga nawiliyegi Paulu miza orowei i pugumak i ngabelak Yudayabekki Rom Kapman ngai yemanebekkimak koka ngai Elodogi wiyeke ngizamakki wazamiya logo waberek ngai koyibene yeiya.

24 ¹Wok melenazik miza logo Yudawiligi yemane nawili keya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngai yemane panubek, Ananiya meibek kiling yombu nak loyengki wazono iwakabek, yeikta Tetala meibek Yirusalem yerengka pongo Sisariya yerengki wiriya. Kanda puwili Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek, Pilikisi meibekyegi lewagela logo pelik meiya, Teni Paulu ngagozak kelemiweki, meiya.

²Togo Paulu ngago meiya logo kandawekke yombu loyengki iwakabek ngai yemanebekki wirege luweza logo weik pugu ngago Paulu ngagozak kelemiyagira pelik kozak kai, O yemanebek, ngai nugura keya iwaka nugurago teniyegi ngai wizageya wiriyarik yombiyangai keya yokolong panu. Keya lo nugu keremiza piyengko ngabelak tenigibek wazono wizeibene kelemi. ³Tegi wok mabiyeng tenigi wilek kangyeng purikki wilik, keya tonugu niyegi wazono kisi. ⁴Togo nogo ni yokolong panu niza warara wiziyagi ono, ne niyegi yeik nguk nei purik ni yalekta kiling ngago tonugu kaiyengki kerewiyiweki nguk nei, meiya.

⁵Pobok yombanuwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleyi mizibek keya pi Yuda ngabelak mabiyengke yoluwiliyegi ngai waligeleyibek purik teni iwaka, Keya pi yombanu Yisu yereng Nasarete meiragabekyegi kiriweimekki orozarikbek. ⁶Keya ulogopekke Anotogi i walek yemanemakke korowali miziweki miza, legi teni pi kebangkela. ⁷Teni lo teni makngezegiyengko pi ngagozak kelemiyagi nobiyeng miza kapura Rom Amiwiligi ngai yemane Lisiya meibek teniyegi wiriya logo kelegele keleya logo pi teniyaga miza orowei kuna, meiya.

⁸Pulaga Lisiyago ngago miziweki nara yana logo pura teni pi ngagozak kelemiyagi keliwili nigi wirege wiriyibene yeiya logo teni pelege weik lewa. Logo nugu yombubokyegi nguk mei puwekke purik watabi tonugu pi ngagozak kelemiweki mizi piyengki solorik ni makngezogo iwaka sagi, meiya. ⁹Pilik meiya logo yombu Yuda pi kiling kayima puwili mabuwili ngagozaktagi sawela logo pugu yaka kai piyeng mabiyeng wameik kisa.

¹⁰Pulaga Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pilikisigu Pauluyegi weik kozak kaibene melezikku kozak kai kelemiya

logo Paulugu pelik meiya, Nogo pobilik perik iwaka, kirisimasi kolokngagono ni yombanu ngabelak pobokke yoluwiliyegi ngai wizagoma, keya ngai wizimowei puwiligi ngagozak piyengki waberek kerewiya, legi ngago puwiligu neyegi nei puragi nogo nigi wirege kangara nanagirikki ne wilik. ¹¹Wok meleyau keya pongo ingenazikka neyau peyeng mizagine ne paka Yirusalem yerengke Anotogi i walek yemanemakke pigi wirege ingeyau laliyi keya piyegi ya kumuli kambela. Nugu puwiliyegi nguk yei purik puwiligu niyegi, Ei, pura wameik, kisagi. ¹²Anotogi i walek yemanemakke ne kiling naktau ngago ngalik keli yongomo mizageya wizilege yombu neyegi ngagozak keleni pewiligu pakela ono. Ma i walek songonoyengke ma yerengke nalege ne ngai miziweki mizageya wizilege puwiligu pakela ono. ¹³Logo puwiligu yaka ngagozak neyegi mizi puragi solo nariktau yolok ngela ono logo ngago pura ngizi mizagi ono. ¹⁴Kapura nogo ngago pera niyegi kozak neiweki mizi, Kazing Yisu Yemizibekki puwiligu ngaigumek kisi pumokki ne kiriwei mizi logo purikku ne Anoto tenigi yelibungang kokawiligibekyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi. Kapura ne mabilik Mosegi loyeng mabiyengki ngizi panu kumuli, keya watabi yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiligu Anotogi Kapiya Walektikke lende miza piyengki ngizi panu kumuli. ¹⁵Nogo wilekpek keya yuke yolu pura puwili ngezewiligu kebangkelara yolu pura kelik, logo pura Anotogo yongkambanu wazonowili keya kailewili mabuwili ibendaga ngereke yangalekta wazayagi puragi kumula pura, meiya.

¹⁶Togo ne ibeng logo purik ngereke yangalek meiya logo Anoto kiling yolugi purikki kumulirikki wiyeke nogo kazing miziyeng wazewaze mizi ono, wazonoyeng keke mizi mizi logo Anotogi wirege keya yongkambanuwiligi wirege kangka nogobek kokowa nayendau ono, yeik miziweki, meiya.

¹⁷Togo ne Yirusalem yerengka koweige nalege kirisimasi nayeng miza logo waleleige ne Yuda yongkambanu nogowiligi kingyeng orowei keya Anotoyegi wata kolak waliyagiyeng miziweki ne pakalege yongo. ¹⁸Kanda ne Anotogi i walek yemanemakke tenigi kazing teni makngeze kaigesimekke miza logo waleleige ne Anotoyegi wata kolak kelibene waliyagiyeng wiyageya tawizeige puwiligu ne yolok. Kapura yombanu wawere ulamek pulogo ne kiling koya ono, ma yongkambanu kek kisa puwilirau koya ono. ¹⁹Kapura Yuda nawili kele pulogo koya. Puwili ngabelak Asiya meibekkawili. Keya puwiligu ngago neyegi yowiweki nayeng mabura puwili ngezewiligu nigi wirege lewa purik pangka, meiya.

²⁰Ma yombu pelege yolu pewiligu ne Yudawiligi yombanu ngagozak piyengki kerewiyiwiligi wirege korowali nayeng mizarikki kerewiya mabura kozak kisi yei. ²¹Nogo kumularik korowali wamenara kele

logo pura nogo ngagozak piyengki kerewiyiwiliyegi yeiyara, Anotogo ibengwili ibendaga ngereke yangalekta wazayagi logo puragi nogo ngizi kumuli purikki wiyeke nugu mabek wokpekke ngagozak nogoragi kerewiyi. Paulugu Pilikisiyegi pilik meiya.

²²Pulaga Pilikisi kazing Yisu Yemizibekkimekki iwaka panu kopong pugu ngagozakta waliya logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Rom Ami ngai yemane Lisiya meibek lewawekke nogo ngago inuwagira pangka pangka mizagi, yeiya. ²³Togo pugu ngai koru Pauluyegi ngaibekyegi Pauluyegi waberek ngaiweki meiya kapura waze ngai kalagalo wigira wazamiya nelegi meiya, keya pigi kewengkewili watabi piyegi sawelagi piyeng orowei wiriyibene yei purik pangka, meiya.

²⁴Pulaga wok nayeng miza logo waleleige Pilikisi yali yongokpu Yuda namele yeikta Tirusila meimele piyau i Paulu yolumakka wiriya logo Paulugu kozak kairagi kerewiyiweki. Paulu piyauyegi kanda pugu piyauyegi kazing Yisu Kilisibekyegi ngizi panu kumulagimekki kozak yeiya logo piyau ngagoluk kerewiyara koya. ²⁵Kapura Paulu ngago Anotogi kazing pangka mizagimek keya kazing keli ni makngezegi piyeng yeik yenge kezangka wiyagimek keya wok kalik panubekke Anotogo teni mabuwili tenigi kazing miza piyengki ngagozak keleyagiragi kozak kaiyawekke ngago piyengko Pilikisigi wilek kambek yowa mowiya kopong pi kulili panu logo pugu Pauluyegi pelik meiya, Weik mena, kune. Kalike wok nakka purik nogo niyegi ngereke ngago neiyagine, meiya.

²⁶Teng maburage Pilikisigu kumularik Paulugu pi king nayeng liwik managi nobiyeng logo pi Paulu wila wazamiweki. Purikki wiyeke Pilikisi kang kolokngagonoge Paulu piyegi wiriyibene ngago meiya logo pi kiling ngagozakka miza, kapura Paulugu king nayendau pi mana ono. ²⁷Pilik mizageyara kirisimasi neyau miza logo yombu ngai wik nak yeikta Posiya Pesta meibokko Pilikisigi yawera weiya. Keya Pauluyegirik Pilikisi ngezebokko ngezebekyegi pelik kumula, Amiwiligu Pauluyegi imakke ngai yolu purik Yudawiligu ne wazonobek kisagi. Pilikisi pilik kumula legi pi Paulu imakke mabilik wigira wazamiya.

25 ¹Ngai yemanebek Pesta meibek yawera weiya logo wok neyauanak piyeng miza logo pi Sisariya yerenda wiya logo paka Yirusalem yerengke kambela. ²Keya pulogo Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili Pestayegi kanda logo puwiligu piyegi ngagozak Paulugiragi kozak meiya. ³Puwiligu Pestayegi pelik nguk meiyageya koya, Ni teniyegi sawele logo ami nuguwiliyegi Paulu pelege Yirusalem yerengke miza orowei wiriyizo, yeimo, meiya. Purik Yuda puwiligu pelik kozak kela, Paulu lewawekke nawiligu pi liwik uliweki kangkere miziweki, kela. ⁴Pilik kisi legi Pestago pelik yeiya to mela, Amiwiligu Pauluyegi Sisariya yerengke ngai yolu, keya

ne makngeze pulogo kandoweki mereke. ⁵Pi kaile nayeng miza mabura inuwagi tepukke ngaiwiliyaga nawili Sisariya yerengke ne kiling kangweki wezayeli logo pulogo ngagozak mizi nangaiweki, yeiya.

⁶Togo Pesta ngoluk wok melenazik keya nazikka neyauganakyeng ma wok meleyauyeng Yirusalem yerengke wiziya logo pongo Sisariya yerengke kandobela. Wok wanganebekke pura pi ngagozak miziweki mogosa logo Paulu miza orowei wiriyibene yeiya. ⁷Paulu kandawekke yombu Yuda Yirusalem yerengka lewawili luwe koyimowei pi yawereng kelemiya keya ngagozak korowali panu kelemiya logo puwiligu ngizi miza nayeng kozak kisa ono. ⁸Kapura Paulu ngezebokko ngago kangara pelik yeiya, Nogo teni Yudawiligi loyeng, ma Anotogi i walek yemanemak, ma Romwiligi King Ngai Sisa meibekyegi korowali nayendau miza ono, yeiya.

⁹Pulaga Pestago kelirik Yudawiligu pi wazonobek kisagirikki wiyeke pugu Pauluyegi pelik nguk meiya, Ni paka Yirusalem yerengke pulogo negi wirege ngagozak nugura miziweki kangki keli ma kiyebuk, meiya. ¹⁰Tegi Paulugu piyegi pelik meiya to mela, I nogo luwe yolu pemak King Ngaibekki ngagozak mizimak logo pelemeng ngagozak nogora mizagi lemeng. Nogo Yudawiliyegi korowali nayeng keleya ono purik ni makngezogo iwaka panu. ¹¹Kapura tamizeige nogo korowali nara miza ma ibeng wazaniyagi langai nara miza purik pangka keya ne kaziweki mizagi ono. Kapura tamizeige puwiligu neyegi ngagozak keleni piyengka nararau ngizi ono purik nakkorau ne puwiliyegi niza yanagi ono. Tegi ne Romwiligi King Ngaibekyegi kangweki logo pugu ngagozak nogoragi kerewiyiweki, ne nguk nei, meiya.

¹²Pilik kai legi Pesta pigi yombanu ngagozak piyengki kerewiyiwili kiling were kozak kela logo Pauluyegi pelik meiya to mela, Ni Romwiligi King Ngaibekyegi pugu ngagozak nugura kerewiyiweki kangweki nguk nei legi ni piyegi kambeli mangine, meiya.

¹³Kang nayeng miza logo ngaibek, yeikta King Ngai Akaripa meibek keya pigi sakmele Ibenaisi meimele piyau yenge Sisariya yerengke ngai yemane Pestayegi pakeli keya melegulang kelemiweki kayima. ¹⁴Piyau pulogo wok nayeng miza logo Pesta King Ngai Akaripa kiling Paulugi ngagozaktagi kozak kela. Pugu piyegi pelik meiya, Pelege imakke Pilikisigu yombu Rom Amiwili yombanu nakyegi ngai wazaya. ¹⁵Ne paka Yirusalem yerengke kambelawekke Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiligu yakabok ngagozak kelemiya logo nogo pi kokowa miza mena ngangang mani kaiweki puwiligu nguk neiya. ¹⁶Kapura nogo puwiliyegi pelik yeiya, Teni Romwili kazing yombanubek ngangandik yeik mani pilikmek namiziwili, segeya teni yombanu nak ngagozak nara purik pi yaka ngagozak kelemiya puwili kiling wizimowei

ngagozak mizi miziwili logo pilikpokko kanga kaiyagiyeng kaibene, yeiya.

¹⁷Togo puwili ne kiling mabelege yorik ne wok miza ono, ne wok wangane panubekke ngagozak mizimakke mogosa logo Rom Amiwiliyegi pi yeke ige miza orowei wiriyibene yeiya. ¹⁸Pi yeke ige kanda logo yombanu pi ngagozak kelemi puwili kozak kisiwewi luweza kapura puwiligu ngago kazing Romwiligi loyengke pugu ngela nara piyegi langai kisi ono, nogo kumularik puwiligu kisagi nobiyeng. ¹⁹Purik segeya puwiligu kisarik pelik, Kazing ngezewiligi Anotoyegi ngago mei keya ya kumuli mizimekki kisi, keya yombu ibeng yeikta Yisu meibekyegi wiyeke Paulu kiling ngalik keli. Puwiligu pi ngoluk ibeng kisa, kapura Paulugu yombubok ngoluk wik yolu kai. ²⁰Tegi ne ngago piyengki iwakagirikki wiyalowe miza wizigeya nogo Pauluyegi pi paka Yirusalem yerengke pulogo ngago piyeng pangka pangka miziwewi kangki keli ma, meiya. ²¹Kapura Paulugu neiyarik pi mabelege amiwiligu piyegi ngai wiziya Sisa teni Romwiligi King Ngaibokko ngago pugura pangka pangka mizagine neiya, legi nogo ngago piyegi ngai wiziya yana logo wiziya nogo pi Sisayegi wezameliwewi kai puwekkegine. Pestago King Ngai Akaripayegi ngago pelikta meiya.

²²Pulaga King Ngai Akaripago Pestayegi pelik meiya, Ne makngezego pokyegi kerewiyagi keli. Pilik kai legi Pestago pelik meiya to mela, Iwek kola logo wangane puwekke ni piyegi kerewiyi mangine, meiya.

²³Togo puwili iwek kola logo wangane pura King Ngai Akaripa keya sakmele Ibenaisi ngawau miza logo i yombanuwiligu ngagozak mizimakki wiriya. Piyau Rom Amiwiligi ngai yemane panuwili keya yombu yemane yerengkewili kiling yeke ige ngai wilikwilikmek kiling kiliya la.

Pulaga Pestago amiwili Paulu miza orowei wiriyibene yeiya. ²⁴Puwili pilik miza logo Pestago puwiliyegi pelik yeiya, King Ngai Akaripa keya ini pelege teni kiling wawere uliwili mabuwili, pakeli. Inuwa yombu pobokyegi pakeli. Yuda yongkambanu pelegewili keya paka Yirusalem yerengkewilirau mabuwiligu negi wirege pi ngagozak kelemiya, Puwiligu kisirik, Pi ngoluk wik yolugi langai onobek, kisi. ²⁵Kapura pi watabi pi ibengki nayeng miza logo nogo nara kerewiya ono. Pi ngezebek Romwiligi King Ngaibekyegi nguk meiya legi nogo wezameliwewi mizi. ²⁶Kapura nogo tenigi King Ngaibekyegi ngago ngizi piyegi nara lende mizagi langai ono. Tegi ne pi pelege inigi wirege miza orowei wiriya keya ni King Ngai Akaripa, nigi wirege panu. Togo purik ini ngago piyengki kerewiya logo ne ngago ngizi nayeng lende miziwewi mizagi. ²⁷Purik neyegirik yombanu wigira nak King Ngaibekyegi wezamela logo kapiya pigi ngagozak puragi narik miza logo ngezebek kiling kang ono purik pangka ono purikki kumuli, yeiya.

26 ¹Pulaga King Ngai Akaripago Pauluyegi pelik meiya, Weik mena, ni ngago nugura kozak kai, meiya logo Paulu mele puguzik yombanuwiliyegi yongolok meiya wizimowei weik ngago kangara pelik kozak yeiya, ²Ei, King Ngai Akaripa, yombanu Yudawiligu ngago ne ngagozak keleni pera yeik sawiyagira nigi wirege kozak kaiyagirikki ne wilik. ³Teni Yudawiligi kazing miziyeng keya nakko nakyegi ngalik mei yongomo mizi piyeng mabiyengki ni iwaka panu. Piliktikki wiyeke legi nogo niyegi nguk nei purik ni watabi nogo kozak kaiweki mizi piyeng mabiyengki ni ngagoluk kerewiyara wizei, meiya.

⁴Yudawili mabuwili ne songonowekka wizageya yabekeya yokopekke perik neyegi iwaka. Ngabelak nogobekke ne wazaniya ngiziga mizi yabekeya piyeng puwili iwaka. Keya paka Yirusalem yerengke miza piyendau puwili iwaka. ⁵Puwili koka solowekke neyegi iwakarik ne yombu nawekkewekkerik ne ngai Palisiwiligimekki sawela logo ne kazing puwiligi Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi pumokki kiriwei mizabek purik puwili iwaka. Keya Palisiwili Yuda nawiliyaga Mosegi loyengki waberek kiriwei panu miziwili kopong nerau kazing pilikmekke kiriwei mizi mizibek. Puwili purikki iwaka logo tamizeige puwiligu puragi kozak kisagi keli purik mabura pangka, kai.

⁶Togo ne weik pelege luwe wizigeya puwiligu ne ngagozak keleni. Nogo ngago Anotogo tenigi yelibungang kokawiliyegi sawiya puragi ngizi panu kumuli keya yuke kopong puwiligu ne ngagozak keleni. ⁷Anotogi ngago sawiya logo nogo weik lewagelagirikki wilekpek keya yuke pura yongkambanu tenigi ngai meleyau keya pongo ingenazikka neyau piyengkawili Anotoyegi yoklongko keya kusage yawe mizageya koyimowei pigi ngago sawiyaragi weik lewagelagi purikki yuke mabura. O King Ngaibek, piliktikki wiyeke Yudawiligu ne ngagozak keleni. ⁸Ini Yudawili Anotogo yombanu ibengwili ibendaga yangalekta wazayi puragi ngizi panu kumuli onora nangki, kaiya. ⁹Ulogo ne makngezego kumularik nerau Yisu Nasarete yerengkabekki yeikta momanenda wiyagi nobiyeng miza ¹⁰wizigeya pilik piyeng nogo paka Yirusalem yerengke mizayeng. Ne yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyaga pangkara weiya logo yongkambanu Yisugi puwili i wigirimakke wazayabek. Keya teni puwili yeliweki ngagozak miziwekkerik nogorau yeliweki yei mizabek. ¹¹Keya kang kolokngagono ne teni Yudawiligi i walek songonoyeng namakka namakki kuna logo puwiliyegi ngangang keleya logo Yisu Kilisibekyegi ngizi panu kumula yolu pura wiyibene keleyiweki mizabek. Keya ne puwiliyegi sisikmokko kola kopong ne yereng koweige piyengkerau kambela logo nogo puwiliyegi ngangang keleya, kaiya.

¹²Pilik purago yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyaga pangkara keya ngago puwiligira kiling ne yereng Tamasiko meiraga

kambela. ¹³O King Ngaibek, yoklongkówekke ne keya yombanu ne kilingwili pongo kazingke tagoneige nogo ngaiwak yokmek kelik ono wilangka panu narik tenigi ngalege ngela manirikki pakela. ¹⁴Teni mamok ngabelakke kawiyé wala logo neyegi kili narago ngago yeik ne makngezegirage pelik kairikki ne kerewiya, Saulu Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki? Pilik mizi purago ni ni makngeze ngangang keleni, kai.

¹⁵Pulaga nogo pelik nguk meiya, Yemizibek, ni tak, mena meiya logo Yemizibokko neyegi pelik neiya yo mela, Ne Yisu Nasarete yerengkabek nugu ngangang kelenibok kani. ¹⁶Weik yangalek meiya logo luweze. Ne weik niyegi tabunda perik ni neyegi yawe mizibek keleniweki logo mabek wokpekke nugu neyegi pakeli keya nogo niyegi kalike kawela wiyagi piyengke yongkambanuwiliyegi kozak yeiyagirikki kai. ¹⁷Logo nogo ni yombanu Isileiliwili keya Yuda onowiliyegi wezaneliweki mizi keya nugu puwiliyegi kozak yei purik puwiligu niyegi kaile miziweki mizagi kapura nogo ni puwiliyaga yaliya wazaniyagi. ¹⁸Nogo puwiliyegi wezaneli logo nugu puwiliyegi ngago neyegi langaira kozak yeiweki. Keya puragi ngizi kumulirikku wire puwiligiye ngaiwilagi logo puwiligu kazing wilangkamekki pakela logo puwili kazing kusabanumekka wilangkamekki kowitagi, keya Sadangki kozandaga Anotogiragi kowitagi. Togo puwiligu neyegi ngizi panu kumulirikku kaile puwiligiye tumula logo tung nogo yongkambanu Anotogo kaile nayendau onoweki keleya puwiliyegi yanagi piyeng weiyagi, mena neiya, kai.

¹⁹Togo King Ngai Akaripa, ne wire nogoyaugu wangakyeng kelik paka ngalege watabi pakela piyengki kiriwei mizibek ma? Ei, ne piyengki kiriwei mizibek. ²⁰Ne ngagora kozak yeiyawekkerik were yongkambanu Tamasiko yerengkewiliyegi pilik kozak yeiya keya pulaga paka Yirusalem yerengke yoluwili keya Yudaya ngabelakpek mabokke yerengyeng mabiyengke yoluwili keya Yuda onowiliyegirau pelik kozak yeiya, Ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya kaile inuguyengki kezanga manizo logo Anotoyegi kowiti mizizo logo yombanu nawiligu iniyegi pakelarik kazing inugu miziyengko ini Anotoyegi kowita purikki iwaka sibene, mena yeiya.

²¹Togo ne Anotogi i walek yemanemakke tawizeige Yudawiligu ne puragi wiyeke kebangkela logo neliweki miza. ²²Kapura wok mabiyengke Anoto ne kiling yolu keya pugu neyegi saweli logo ne pelege luwe wizimowei ngago Yisuyegi langai nogora ini songonowili keya yemanewiliyegirau kozak yei. Ngago Mosego kaiyara keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisa puwiligu kisa pura keya ngago nogo kozak kai pera menalik. ²³Pera pelik, Kilisibek, Mesiya Anotogo

yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ngangang wagelagi logo ibengki logo ibendaga pi were yangalek meiya logo mawinda ibengki onobek kani, logo teni Yudawili keya Yuda onowiliyegirau ngago pi wilangkarikku kazing tenigi kunagimek langiya yowiyagi puragi kozak yeiweki, kai.

²⁴Paulu pilik kanga kaiya yo meli legi ngai yemane Pestago piyegi pelik kek meiya mana, Paulu, ni lelewe kani. Nigi iwaka yemane purago ni lelewe keleni. ²⁵Kapura Paulugu pelik meiya to mela, O yemanebek, ne lelewe mizi ono. Ngago nogora wameik keya ne kangkabek kiling wizimowei kozak kai yagenda. ²⁶Nogo King Ngai Akaripayegi liyandek namizi kozak mei purik pi watabi nogo kai peyengki iwakabek legi. Keya watabi peyeng liwik kungke nalege miza ono, kimeike miza legi nogo kumularik pi peyeng mabiyengki iwaka. ²⁷O King Ngai Akaripa, nugu yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu kisa puragi ngizi panu kumuli ma yeik? Nugu ngizi kumula yolu purik nogo iwaka, meiya.

²⁸Pulaga Akaripago Pauluyegi pelik meiya, Nugu kumularik ngago ngerewalek nugurago ne Yisuyegi ngizi panu kumuliweki keleniyagi nobiyeng ma talik? ²⁹Pilik kai legi Paulugu piyegi pelik meiya to mela, Ngago ngerewalekta pangka keya yokolondarau pangka. Waberek negi Anotoyegimek ni keya ini mabek wokpekke pelege neyegi kerewiya yolu puwili ne kelik Yisuyegi ngizi panu kumulagirikki ne keli, kapura puwiligu ini seng pelikyaugu wigira nelegi ne kiyebuk, meiya.

³⁰Pilik miza logo King Ngai Akaripa keya Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pesta keya King Ngai Akaripagi sakmele Ibenaisi keya yombanu puwili kiling puwili mabuwili yangalek meiya ³¹logo iga welagela logo nakko nakyegi pelik mei to keya yo mizi, Yombu pebok watabi pi ibengki ma wigira wazamiyagi nayeng miza ono, mei.

³²Pulaga King Ngai Akaripago ngai yemane Pestayegi pelik meiya, Yombu pobokko Romwiligi King Ngaibek Sisago ngagozak pugura kerewiyiweki nguk meiya ono, kesak pi wila wazami kakpek, meiya.

27 ¹Togo teng puwiligu teni sikmakke ngalengale panga ngabelak Itali meibekke kangkira kozak kelawekke puwiligu Paulu kiling yombanu wigira nawili Rom Ami ngai wale narikki ngaibekki yeikta Yuliyasi meibekyegi iza mana. Ngai wale purikki yeikta Sisagi ngaimek meimek. ²Teni mabuwili sik yereng Aramitiya meiraga wiriya namakke tameneng meiya. Sik pumak Asiya ngabelakpekki wizambekke kerelege yerengyengki kangweki mizi. Yombu sikmakke tameneng meiya naktau ngabelak Maseroniya meibekke yereng Tesalonika meiragabek logo yeikta Arisaka meibek.

³Teni sikmakke ngalengale kanda wokpokko kusage iwek kola logo wangane pura sikmak Sairong yerengke wila wiya. Ami ngaibek

Yuliyasigu Pauluyegi wazono miza logo pigi kewengkewiliyegi pakeli kuni pani kelemiya logo puwiliyaga watabi ni keya mizi kangkiyeng weiweki.

⁴Teni pulaga sikmakki ngalengale kambela logo weik kebarekpokko sikmak ula yo keya to kelemi legi teni ilibu Saipira meileige kerelemek neing kolamowei kambela. ⁵Pulaga teni panga kai wizambekke libulibu kuna logo ngabelak Silisiya keya Pambiliya meiyaugi yarek wala uwei kuna logo ngabelak Lisiya meibekke yereng Maira meirage wila wiya. ⁶Yereng purage pulogo ami wigirawiliyegi ngaibokko sik panga Alesendere yerengka namak panga Itali ngabelakpekke kangweki mizirikki pakela logo pugu teniyegi pumakke tameneng mei, yeiya.

⁷Teni pulaga sikmakki ngalengale kambela logo wok nayeng kaibekke yelakkelek kambela purik kebarekpek kozang uli kopong yawe yemane panu mizi kayimeige yereng Nainda meirage lewagela. Pulogo kebarekpokko teni waliya logo kang pumok neing pangazuwaga kunagi langai ono. Tegi teni pongo ilibu Kiriti meileige kerelemek neing kolamowei Salemoni lemengke saweliwei kambela. ⁸Teni kaibekki kerelemek neing mereke kuna kapura kebarekpek kozang uli legi yawe yemane panu mizi kayimeige kabelak yeikta Wazono Wila Wiyirik meirikke lewagela, kabelak purik yereng Lasiya meiraga koweige ono.

⁹Keya pulogo teni kebarekpek yeikweki yuke koya kapura kebarekpek ngoluk uli logo yuke koyimowei Yudawiligi wok Anotogo kaile puwiligiyeng tumulibokki kumula koya weik puwiligu ngeragi nani mizi pura weik yeik sa. Keya kaibek kaile panu kopong teng sikyeng kangkira weik yeik. ¹⁰Tegi Paulugu puwiliyegi ngago ngai pera pelik yeiya, Yombanuwili, nogo kumulirik teni pelaga kangkirik kaile panugi logo sikmak keya watabi sikmakko wara piyendau kaile mizagi keya teni yongkambanuwiliyaga nawilirau kaiyaga nagi. Pilik legi teni pelege yoluweki, yeiya. ¹¹Kapura ami wigirawiliyegi ngaibek ngago Paulugu kai puragi kiriwei mizi ono, segeya pi yombu sikmakki ngaibek keya mangobokko kai puragi kiriwei miza. ¹²Purik kabelak purik teng kabeneng keya kebarek yemanebek uli puraga koyagi langai onorik, legi yombanuwiliyaga kolokngagonowili panga wizambekke ngalengale kangweki kela logo puwiligu kumularik puwili ilibu Kiritileige yereng Piniki meiragi lewagela purik pulogo teng kabeneng keya kebarek yemanebek uli pura yolu purik pangka miza. Piniki pulumeng sikyeng kanda wila wiya lemeng logo kebarekpekka kungke lemeng.

¹³Pulaga kebarek songono yezingei nak pongo moleiga uli logo yombanuwiligu kumularik puwili kazing yaka puwiligu kangkiweki mizimok neing kangki miza. Tegi puwili ngayeng sikmak kebangkeliweki yenge kaibekke wezamelarik ulumiya logo Kiriti ilibuleigi kerelemek

neing mereke kolamowei kambela. ¹⁴Kapura pungezige mabulogo kebarek kozang yemane panubek yeikta Kebarek Paka Yongoleiga Ulibek meibek paka ilibuleigi ngabelakka uli yo. ¹⁵Kebarekpokko sikmak ula logo sikmak pangka kebarekpekke kunagi langai ono. Tegi teni yaka pangkagi nobiyeng miza purik wizamiya logo sikmak ngezemak kebarekpokko wageliwei kai kambela.

¹⁶Pulaga teni ilibu koru yeikta Kota meileigi pongo moleigi kerelemek neing kunawekke kebarekpek songono uli. Pulogo teni sikmakki sik songono panumak paka sikmakke ngalege ulumiya wiyiweki mizageya koya. ¹⁷Puwili pumak sikmakki ngalege ulumiya wiyawekke waliya logo sik yemanemak liyora nelegi yombuwiligu sikmak ngezemak wiyengko kozang panu wigira. Puwili kulili panu purik panga ngabelak Libiyabekki mereke pulogo kanda sikmak kingyengke sawela nelegi puwili selamak wila mela logo kebarekpokko teni wageliwei kai kambelibene.

¹⁸Kobo keya kebarek unatubayau lewageya purikku sik tonugumak kozang uli, legi wangane pura puwili waleraga watabi sikmakko warayeng weik sikmakka panga kaibekki wezameli. ¹⁹Pilik miza logo wangane pura puwili watabi sikmakki ngai kangyeng mele ngezewiligiengko kaibekki wezameli. ²⁰Teni pilik kunarik wok kolokngagonoyengke tonugurau yokmek keya pelewewili pakela ono wizigeya teni talegi kang miza. Keya kebarekpek yemane panu ulageya wilibek, legi teni ibengki mamiza.

²¹Togo yombanuwili wok kolokngagono nayeng ngeragi nani miza logo Paulu puwiligi wirege luweza logo pelik yeiya, Yombanuwili, ini nogo Kiriti ilibulei wiyagi ono kaiya puragi kerewiya kesak teni yawe yemane kaile perarau yolok ono, ma watabi mabiyeng suwei mizi kak ono. ²²Kapura kerewiyi, ini kozang koyizo. Teni pewili nakki wik yolugirik yeikki ono, sikmak keke yeikki. ²³Purik yaka kusage Anoto nogobek keya ne piyegi yawe mizibokki angela nakko neyegi kanda ²⁴pelik neiya, Paulu, kulili mizi nagani. Ni ibengki ono, ni Romwiligi King Ngaipek Sisagi wirege luwezagi logo pugu ngagozak nigi puragi kerewiyiweki. Keya Anotogo niyegi wazono pugura waligeleniyagi logo ni kiling weik sikmakke ngalengale kayima puwili wik yolugi, mena neiya. ²⁵Tegi ini mabuwili kozang koyizo. Purik nogo Anotoyegi ngizi panu kumuli purik kalike mizagi piyeng pugu neyegi kozak neiya mabilik mizagi. ²⁶Kapura teni kiling sikmak panga kai wizambekke libuge ilibu naleigi kerelege wezayagi, yeiya.

²⁷Wok meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono piyengke kusage kai Ariya meibekke kebarekpokko teni ngoluk iza orowei kai kuna. Kusa libuge sikmak oroweiwiligu teni weik ngabelak muneng nangezige mereke lewagelaweki mizi nobiyeng miza. ²⁸Tegi puwili kaibekki kulakkarik talik miziweki wi nakka watabi songono kuneng

nayeng tariya logo kaibekke wezamela logo pakela kapura kaibekki kulakkarik yokolong panu. Pulaga ngalengale kambela logo tek nangezi kuna logo puwiligu mabilik miza logo weik kaibekki kulakkarik songono.

²⁹Togo puwili kulili purik sik tonugumak king yemaneyengko ula nelegi, puwili ngayeng sikmak kebangkela wiziyaagi piyeng mangobektau ono sikmakki yeke kukka ngane miza logo yenge kaibekke wezamela logo anoto puwili ngezewiligiwiliyegi nguk namizi wangkotibene waberek mizageya koya.

³⁰Pulaga sikmak orowei nawili sikmakka kazigi nobiyeng miza logo puwili sik songonomak kaibekke yungke werege sa kelemiya logo puwili ngaigu ngayeng sikmak kebangkela wiziyaagi piyeng yeke sikmakki orozarikka ngane miza logo yenge kaibekke wezameliweki mizagi nobiyeng kelemiya. ³¹Kapura Paulugu puwiligu mizi piyengki iwaka legi pugu wagela amiwili keya puwiligi ngaibekyegi pelik yeiya, Tamizeige sikmak orowei pewili sikmakke ngalege yolu ono purik inirau wik yolugi ono, yeiya. ³²Pilik kai legi wagela amiwiligu sik songonomakki wi ngane mizayeng ngela mela logo sik songonomak yeik kambela.

³³Wokpok wangkotiweki mizageya keya Paulugu kozang pelik kelegele yeiya, Ini mabuwili ngeragi nayeng nagirikki kai. Ini wok meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono piyeng wilek ngelek kumula logo yeik yolu logo wok piyeng ini ngeragi nayeng nani. ³⁴Tegi nogo iniyegi wameik panu yei, ini kozanda weiya logo wik yoluweki ngeragi nayeng nagirikki kai, purik ini yombanuwiliyaga nak ibengki ono, keya kebi nganelek kebi inuguyengka naktau walagi ono, yeiya.

³⁵Pulaga Paulu perek nayeng weiya logo puwiligi wirege Anotoyegi wazono meiya logo sikila logo weik na. ³⁶Togo puwili mabuwili kozang sa logo ngeragi na. ³⁷Teni yombanu sikmakke ngalege pulogo mabuwili sangkelarik 276. ³⁸Keya pumok mamok ngeragi na logo pangka wizigeya, waleleige sikmak lalang sibene puwili pandi wit wire kikyeng panga kaibekke wezamela.

³⁹Yokpek lewagela logo sikmak oroweiwiligirau ngabelakpek pakela kapura kerelege lemengki iwaka ono. Kapura puwiligu kele kai taneng kaingimbek kiling nak pakela logo pulogo sikmak kuniweki kozak kela, tamizeige pangka purik puwili sikmak panga kaingimbekke pulogo orowei kunagi, kela.

⁴⁰Togo puwili ngayeng yaka sikmakka ngane miza piyeng yenge kaibekke mabulogo ngela wiya. Keya puwili wi yaka sikmakki orowei kai kanyengke kozang tiyayendau wila mela.

Pulaga puwili sikmakki selarik yeke orozarikke lewamiya logo kebarekpokko orowei kai kangweki. Puwili pilik miza logo sikmak panga kerelege weik kuna. ⁴¹Kapura sikmak kaibekke rip lewagelarikki

ngalengale menewei kuna logo sikmakki yeke orozarikke narik kozang uluwakiya. Keya kaibekki ngalengale tagoneige kebarek unatubabek kaibekke uli yongomo miza logo purikku sikmakki yeke kukke narik nalege sugusugu miza mela.

⁴²Togo wigirawili panga kerelege kuna logo kazi kang nelegi wagela amiwiligu kazing puwiligu wigirawili yelagi namekke kozak kela.

⁴³Kapura ami wigirawiliyegi ngaibokko Pauluyegi sawela logo pi wik wezamiweki keli legi pugu puwili waliya wazaya. Segeya pugu yombanu wizambekke kaigesia iwaka puwiliyegi sikmakka tabotera panga kaibekke wala logo panga kerelege kambelibene yeiya. ⁴⁴Keya nawili kalika kiriwei wezayela yengelei waleyengka kebangkeliwei keya sikmakka liya wale nayengka kebangkeliwei miza.

Togo kazing mabilikmakke teni mabuwili panga kerelege kambelarik yombiyangai lewagela.

28 ¹Teni kerelege yombiyangai lewagelawekke teni ilibu puleigi yeikta Molita meilei purikki iwaka sa. ²Yombanu puleige pulogo yoluwili teniyegi wazono panu keleya. Weik kobo mani wiziga kilili legi puwiligu yezi waliya logo teniyegi koli, yeiya.

³Paulu yezi kowili narik kisa logo panga yezi ngorizikke wiya tagai yezingeirikki wiyeke kemale kuluwek namek yezizikka punda panga Paulugi melezikke menewagela. ⁴Yombanu puleige pulogo yoluwiligu kemalemek Paulugi melezikka nginonginong wiramiya yeragelege pakelawekke nakko nakyegi pelik meiya yongomo mizi, Pebok ulogo yombanu ulabek kani, purik pi panga kaibekke ibeng ono kele kapura watabi pangka pangka ula yongomo miziyengko pi wizi penangine legi kelemi, meiya. ⁵Kapura Paulugu kemalemek panga yezizikke kita wezamela, keya pi ngangang kelemiyo ono. ⁶Yongkambanuwili Paulugi melezik wari ma nguk namizi panga ngabelakke ibeng sa walagi nobiyeng yuke koya kapura teng yokolong nara yuke koyima logo piyegi nalik nayeng mizi onorikki pakela, logo puwili longokyeng kowita logo pelik kisa, Pobok anoto nak kani, kisa.

⁷Yombanu puleige yoluwiligi ngai yemanebek, yeikta Pabiya meibek, i pugumak keya yawe puguyeng tonugu yezizikke mogosa pulaga koweige ono. Pugu teniyegi, I nogomakke koli, yeiya logo wazono keleya logo wok neyauganak piyeng teni pi kiling koya.

⁸Yombu Pabiyagi mangobek kemegememokko tundikke yarek yolu. Pi kemegeme korikwek yezingeimek keya yawalimokko mizi. Paulugu pi kemegeme yolu purikki kerewiya logo yeke ige pi yareksamakke la logo mele puguzik kemegemebekki ngalege walamiya logo Anotoyegi waberek miza logo pi yombiyangai wazamiya.

⁹Yombanu ilibuleige pulogowili Paulugu kemegemebek yombiyangai wazamiyarikki kerewiya puwekke yombanu kemegeme ilibuleige

puwili Pauluyegi kanda logo Paulugu puwilirau yombiyangai wazaya. ¹⁰Puwiligu teniyegi wazono yeiya logo teniyegi watabi kolokngagonoyeng yeik yana. Keya kalike teni kangkiweki mizi puwekke puwiligu tenigi watabi sikmakke orowei kangkiyeng yana.

¹¹Teni ilibu Molita meileige ngong neyauganakyeng miza logo teni sik namakke ngalengale kuna. Pumak yereng Alesendere meiragamak logo yeikta Walek Kolapelekkeyau meimak. Pumak ilibu Molitaleige kanda teng kabeneng keya kebarek yemane ularaga wiziyamak. ¹²Weik teni Molita pulei wiya logo kai kanda yereng Sairakusi meirage lewagela logo wok neyauganak pulogo koya. ¹³Keya pulaga teni kai kanda yereng Lisiya meirage lewagela. Pulogo iwek kola logo wangane pura weik kebarek pongo moleigabek uli logo sik tonugumak ngezangai kunibene kelemiya logo kusa neyau iwek kola logo wangane pura yereng Putolai meirage lewagela.

¹⁴Pulogo teni sikmakka welagela logo te Paulu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuli nawili pakela logo puwili kiling melegulang miza. Puwiligu te puwili kiling yoluweki nguk kisi logo te puwili kiling sonda nara koya.

Pulaga te puwili wezaya logo paka Rom yerengke weik kambela. ¹⁵Yombanu Rom yerengke Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu te lewarikki kerewiyawekke puwili te yoromaure miziweki wiriya. Puwiliyaga nawili panga pung yeikta Apiyasigi Pundik meirikke togo pakela, keya nawili togo wale yeikta Iwek Neyauganakyeng meirikke pakela. Paulugu puwiliyegi pakelawekke pugu Anotoyegi wazono meiya logo kozang sa wiziya.

¹⁶Togo te Paulu wagela amiwili kiling Rom yerengke lewagela logo pulogo kanda ami wigirawiliyegi ngaibokko Paulu ngezebek i namakka wezamiya logo wagela amiwiliyaga nakko piyegi ngai yoluweki meiya.

¹⁷Pilik miza logo wok neyauganak miza logo Paulugu Yudawiligi ngai Rom pulogowili ngago kozak keliweki ngago yeiya. Puwili wawere ulawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya, O nogowili ngago iniyegi kozak kaiweki mizi peragi kerewiyizo. Nogo yongkambanu tonuwagiwili ma kazing tonuwagi yelibungang kokawiliyaga weiya piyengki watabi korowali nayendau miza ono kele kapura Yuda Yirusalem yerengkewiligu ne kebangkela logo Yirusalem pulogo wigira wazaniya logo Romwiligi ngaiwiliyegi niza yana. ¹⁸Puwili ne kiling ngagozak miza logo puwiligu ngago ne ibeng wazaniyagi nara kerewiya ono kopong puwili ne wila wazaniweki miza. ¹⁹Kapura Yudawili kiyebuk logo ngago negi pura keta wezamela kopong ne kazing mizagimek wamenakmek purikki wiyeke nogo Romwiligi King Ngaibek Sisago ngagozak nogora kerewiyibene nguk meiya. Nogo nguk meiyarik nogo Yuda nogowiliyegi ngagozak

keleyagirikki wiyeke ono. ²⁰Piliktikki wiyeke nogo iniyegi pakeliweki nguk yeiya logo ini kiling kozak keliweki mizi. Ne iniyegi pelik yei, Kilisibek Mesiya Yudawiligu lewaweki yukebok ulogo kayima purikki nogo ngizi panu kumulirikki wiyeke senyengko mele nogozik tiyarikki ini pakeli, yeiya.

²¹Paulugu pilik yeiya logo puwiligu piyegi pelik meiya to mela, Teni yombu Yudaya ngabelakpekke yolu puwiliyaga kapiya niyegi langai nayeng weiya ono. Ma tenigi paka pulaga lewa puwiligu ngago niyegi langai nayeng ma ngago korowali niyegi langai kisa nayengki kerewiya ono. ²²Kapura teni ngago nuguyengki iwakagirikki kerewiyagi keli purik yongkambanu koyi kambeli pumok mamok kazing nugu kiriwei mizi pumokki ngago korowali kisirikki wiyeke kopong, logo purik tonuwa iwaka, meiya.

²³Pilik kisi legi puwili wok nak Paulu kiling wawere uliweki sawiya logo wokpokko yongkambanu kolokngagono namek i Paulugu yolumakki pulogo kayima. Wanganega sa wizigeya kozak yei kang kusage pugu puwiliyegi ngago wazono Anotogi ngaimekke kiliyagira kozak yeiya. Keya puwili Yisuyegi ngizi panu kumulibene keleyiweki Mosegi loyeng keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligi kapiyayangka ngagora kozak yeiya. ²⁴Ngago piyengko mizagewiyege nawili Yisuyegi ngizi panu kumula, kapura nawili ngizi panu kumula ono. ²⁵Pulaga Paulugu Yisuyegi ngizi panu kumuli ono puwiliyegi ngago kangkali nararau pelik yeiya, Ini Yisuyegi ngizi panu kumuli ono pura koka walaka Anotogi Kung Walekpokko yombu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiliyaga nak Isaya meibekyegi meiya logo pugu tenigi yelibungang kokawiliyegi pobilik kaiya puragi ngizi kiriwei,

²⁶Kune. Yombanu pewiliyegi pelik yeimo, Ini Anotogi ngago ngizira mazeng keya kerewiyi kele kapura ini ngizi kumulagi ono. Keya wire inuguyengko Anotogi yawe miziyengki pakelagi kele kapura ngizi pakelagi ono.

²⁷ Pura yeimo purik yombanu pewiligi kangkayeng kingyeng kelik kopong puwili ngezewiligi kerangangyeng weik waliya keya ngezewiligi wireyeng weik kusa koya. Puwili peyeng miza, purik wire puwiligiengko Anotogi yawe miziyengki pakela nelegi, keya kerangang puwiligiengko Anotogi ngago wameikta kerewiya nelegi. Purik tamizeige puwili pilik miza kesak puwiligi wilek kangyeng neyegi kowita logo nogo yombiyangai wazayi kak, meiya. *Isaya 6:9,10*

²⁸Paulugu nararau kozak yeiya, Ini Yuda Anotogi ngagora nagerewiyiwiliyegirik Anotogo ngago Yisugu yongkambanuwili ibendaga yaliya wazayagi pura Yuda onowiliyegi wezamela purikki inuwa iwakaweki. Keya Yuda onowiliyegirik puwili pura kerewiyagi, yeiya.

²⁹Paulugu pilik yeiya logo Yuda puwili pi wezamiya logo ngezewili ngalik yemane panu keli yongomo mizi kang.

³⁰Kirisimasi neyauge Paulu yereng Rom purage i pugu king nayengki ngane weiyamakke wiziya, keya yombanu piyegi pakeli lewa puwiliyegi ige li keleyageya wiziya. ³¹Pulogo pugu puwiliyegi ngago wazono Anotogi ngaimekki kiliyagira yana keya Yemizibek Yisu Kilisibekyegi langaira liyandek namizi waligeleya keya Rom Kapmanwiliyaga nakkorau pi waliya ono.